B. Picart delineavit ano 1711.

CORNELIS DE BRUINS REIZEN OVER MOSKOVIE, DOOR PERSIE EN INDIE:

Verrykt met

Driehondert kunstplaten,

Vertoonende

De beroemste lantschappen en steden, ook de byzondere dragten, beesten, gewassen en planten, die daar gevonden worden:

Voor al

DERZELVER OUDHEDEN,

En wel voornamentlyk heel uitvoerig, die van het

Heerlyke en van oudts de geheele werrelt door besaemde

HOF VAN PERSEPOLIS,

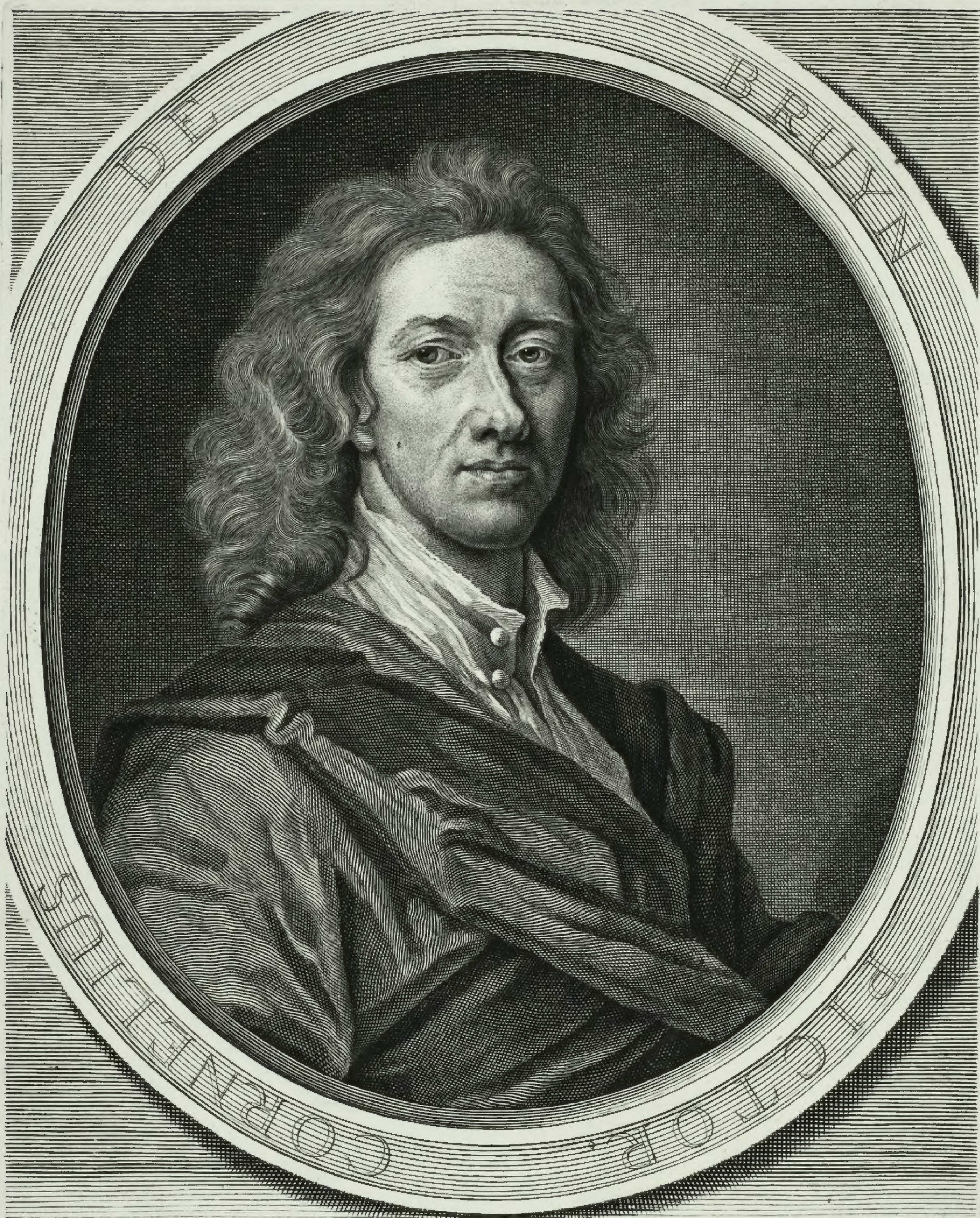
By den Persianen TCHILMINAR genaemt.

Alles door den Auteur zelf met groote naeukeurigheit na't leven afgetekent, en nooit voor dezen in 't ligt gebragt.

t'AMSTELDAM,

By { RUDOLPH en GERARD WETSTEIN, JOANNES OOSTERWYK, HENDRIK van de GAETE. } Boekverkopers 1714.

Orbis Idumei clarius tepidique Canopi
Hospes Apelleae non levis artis honos,
BRUNSOS hic ille est: quem quo sua saecula norint,
Ingenio melius pictus ab ipse suo est.

Janus Broukhusius.

Godfr: Kneller Eques Pinxit. G: Valck Schulp:

AEN DEN

DOORLUCHTIGSTEN VORST EN HEERE DEN HEERE ANTON ULRICH,

HARTOG VAN BRUNSWYK EN LUNENBURG, &c. &c. &c.

Doorluchtigste Vorst, Genadigste Heer,

DE hooge wysheit Uwer Hoogvorstelyke Doorluchtigheit en pryswaerdige kennis van alle vermaerde overblyffelen der Outheden is niet alleen door hare recht Vorstelyke en zeer voortreffelyke schriften

 aen

AEN DEN LEZER.

In het befchryven der zaken van Indie zyn wy met voordagt fpaerzaem geweeft, omdat ze beter bekent, en van anderen in 't breede befchreven zyn. Het geen wy evenwel daer zynde zelfs hebben gezien en aengemerkt, is met de zelve naeukeurigheit, die wy in het doorkruiffen van andere geweften gebruikt hebben, aengetekent en afgebeelt.

Dit zoo zynde, als het in der daet is, zyn wy echter zoo zeer niet geraekt van liefde tot ons eigen werk, dat wy ons vaft zouden laten voorftaen voldoening aen alle de werrelt te geven. Geenszins. Het is ons alleen genoegh de goedtkeuringe gewonnen te hebben van voorname verftanden, en, gelyk het oude zeggen is,

Principibus placuiffe viris.

Vint evenwel iemant eenige gebrekkelykheit hier en daer, die van ons niet magh befpeurt zyn, wy zullen ons verheugen, als wy zien dat die van anderen verbetert wort.

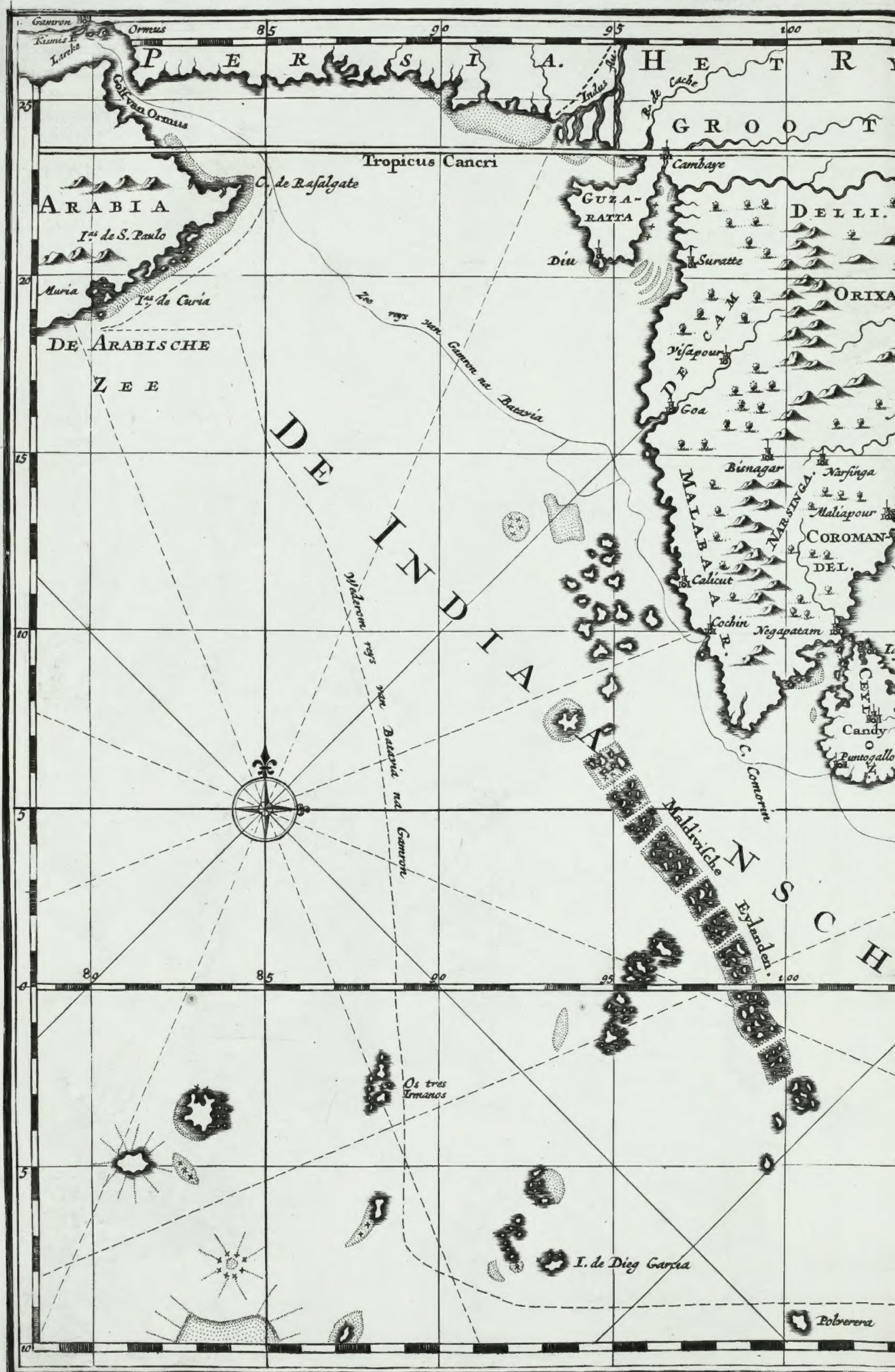
COR-

YSLAND.
DE NOORD ZEE.
SCHOTLAND.
Edenburg
ENGELAND.
Londen
't Canaal
Bergen
NOORWEGEN.
Stokholm
SWEDEN
DE OOSTZEE
FINNISCHE ZEE.
FINLANDERS.
LAPLANDERS.
SWEEDSE
RUSSISCHE
LAPLANDERS.
Kola
Noord Caap.
Coppenhagen
Hamburg
Bremen
Amsterdam
Texel
POMEREN
Stetyn
Dantzick
PRUYSSEN.
COERLANDT.
LYFLANDT.
Novogrod
NOVOGROD.
EUROPA
DUYTS-LAND
VRANCKRYCK
Paris
ZWITSERLANDT.
Geneve
Warsovia
POLEN
UKRANIA.
Weenen.
Presburg.
Venetia.
HUNGARIEN.
GOLF VAN VENETIEN.
DALMATIA.
ALBANIA.
ITALIEN.
Corsica.
SARDINIA.
Romen.
SICILIA.
Malta
BESARABIE.
Bender
BULGARIEN
DE SWART
MACEDONIA.
ROMANIA
Constantinopel
Bursa
GRIEKENLANDT.
ARCHIPEL
MOREA.
Candia
Rhodus
MIDDELLANDSCHE ZEE
AFRI
Kayro

NETTE
KOERSWYSING VAN
AMSTERDAM
NAER
MOSKOW
EN
ASTRAKAN,
EN VAN DAER NAER
SPAHAN
EN
GAMRON
EN WEDEROM NAER
AMSTERDAM
Beteekenisse van
Groote Steden
Kleinder Steeden
Dorpen
Rustplaatsen op 't Lande
Karwansseraes
Forten
Reysweg ter Zee
Reysweg ter Lande
Bergen en Boomen
Rivieren
Land-scheyding
NOVA ZEMBLA.
Weygats
SAMOJEDEN
SIBERIA
WITTE KALMUCKEN
BRUINE KALMUCKEN
RYK VAN BULGARIA
Moskow
Wologda
Archangel
Astrachan
Samarkand
TARTARIEN.
CIRCASSE
TARTAREN.
CASPISCHE ZEE.
PROVINTIE
Kasjan
Spahan
PERSIEN.
TURKYEN
CALDEA
ARABIEN
WOEST ARABIEN.
T' PETREESCH ARABIEN.
Jerusalem
Cyprus
FARSISTAN.
CHUSISTAN.
Asof
Tanais

Gamron
Kismis E.
Lareka
Ormus
PERSIA.
Golf van Ormus
Indus flu.
R. de Cache
HET RY
GROOT
Tropicus Cancri
C. de Rasalgate
Cambaye
ARABIA
Ias de S. Paulo
GUZA-RATTA
Diu
Suratte
DELLI.
Muria
Ias de Curia
ORIXA
DECAM
DE ARABISCHE ZEE
Visapour
Goa
Zoo reys van Gamron na Batavia
DE INDIAANSCH
Bisnagar
Narsinga
NARSINGA.
MALABAR.
Maliapour
COROMAN-DEL.
Calicut
Cochin
Negapatam
Wederom reys van Batavia na Gamron
CEYLON
Candy
Puntogallo
C. Comorin
Maldivische Eylanden.
Os tres Irmanos
I. de Dieg Garcia
Polverera

De Nette Koers Wysing
van de Reys van
Gamron na Batavia
en
Wederom van
Batavia na Gamron.
Duytsche Mylen 15 in een Graat
Y K V A N D E N
E N M O G O L.
Ganges Flu.
Caor Flu.
Bramper
Bengala
Aracam
Golf van Bengale
Guenga Flu.
Golconda
Golconda.
Masulipatan
Aracam Rio na ...
Pegu
'tLand van Pegu.
Pegu Flu.
Siriavo
B. de Martaban
Menan Flu.
Siam.
Couchinchina.
Siam eertys Odia of Aiothia
Cambodia.
Cambaia
Golf van Siam.
Pulo Way
Achem
Malacca
Ihor
Sumatra
Lamby
Palimbam
Lampin
Banca.
Engano
Straet van Sunda
Princen Eylanden
Bantam
Batavia
Iava.
Linea Æquinoctialis.
Zee reys van Gamron
Batavia
Zee.
Wederom reys van Batavia na Gamron
105
110
115
120
125

'T GEBERGTE GENA

'T GEBERGTE GENA

AEMT LOEFFOERT. №1

EMT LOEFFOERT. 2

RIVIER VAN

TENTEN DER

ARCHANGEL. 3

SAMOJEDEN. 4

NOVE DWINKO.

ten met kanon, datze daer niet gemeent hadden te zullen vinden. Waerom zy gedwongen waren het eene Galjoot en de Snaeu te verlaten, en met de Sloepen de vlucht te nemen naer het ander Galjoot, dat eerst aen den gront vast gezeten hebbende nu weder vlot geraekt was. Hier mede begaven zy zich naer hunne schepen, die voor de rivier lagen, zynde het reeds middernagt, toenze van Nove Dwinko vertrokken, maer by dezen tydt des jaers zoo licht, of het helder dagh ware geweest. Toen koelden zy hunnen moedt aen den Viertoorn: dien zy nevens twee dorpen in brant staken: waer van het eene genoemt wort *Koeja*, zeven uren van de Stadt, en aen dezelve zyde gelegen: het ander *Pellietse*, leggende aen d'andere zyde der witte zee. Eenige dagen daer ontrent gekruist hebbende vertrokken zy eindelyk. Waer over de Russen verheugt zich vergrepen aen den wyn, waer van zy eenen goeden voorraedt vonden, en door onvoorzichtig schieten van vreugde over hunne verwinning, den brant joegen in een ton met buspoeder, dat het schip voor een gedeelte deed opspringen: zoodat'er vier Russen gedoot, en twintig gequetst werden. De Zweden, voor zoo veel men heeft kunnen te weten komen, verloren'er maer een eenigh man, die doot geschoten van 't Schip in de rivier, en dus in handen der Russen viel.

Ongeluk door buspoeder.

Op den vierden der maent quamen verscheide van onze Schepen voor de Stadt ten anker, en het laetste op den zesten daer aen: nadat voor af onderzocht was, ofze eenige verbode waren in hadden. Het Engelsch Schip, daer we van gesproken hebben, dat geenen Loots in hebbende voor de rivier bleef leggen, en nu mede binnen wilde zeilen, raekte vast aen den gront, daer het bleef zitten. Den volgenden dagh stak de wint zoo heftig op, dat'er geene vaertuigen konden bykomen, om het goedt daer uit te lichten. Dit weder duurde met zulk eene hevigheit, dat het schip op den 6 der maent, na den middagh schielyk quam te barsten, zoodat'er binnen een half uur tydts meer dan zeven voet waters in stont, en het volk genoegh te doen had, om hun lyf en goedt met eenig touwerk en andere kleenigheden door middel van een vaertuig dat'er by quam, te bergen: blyvende evenwel alle de Koopmanschap, die meest in tabak bestont, daer in. Dit Schip was zoo schoon, als hier oit was gezien, 300 lasten groot, en bequaem tot voeren van 40 stukken kanon, schoon het'er nu maer 18 op had, en bemant was met 30 personen. Door dit ongeval raekte het in korten tyt zodanig onder water, dat'er de zee over heen spoelde. Het was genaemt de *Resolution*, en gevoert by Kapitein Brains. Deze ramp trof dit kostelyk schip: en geen minder ongeluk zou het Hamburger gehadt hebben, dat den laetsten van Augustus op den gront zeilde, zoo het niet door het aenhouden van het goedt weder, waer door men gelegenheit had van het meeste goet daer uit te lichten, was vlot geraekt. Andersins hadden wy het voor onze oogen zien vergaen. Want het zat vast op een gevaerlyker plaets dan het Engelsche. Van zulk gevaer waren wy bevryt, die, nadat wy zagen dat het nu vlot was, gelukkig naer binnen zeilden.

Zwaer onweder.

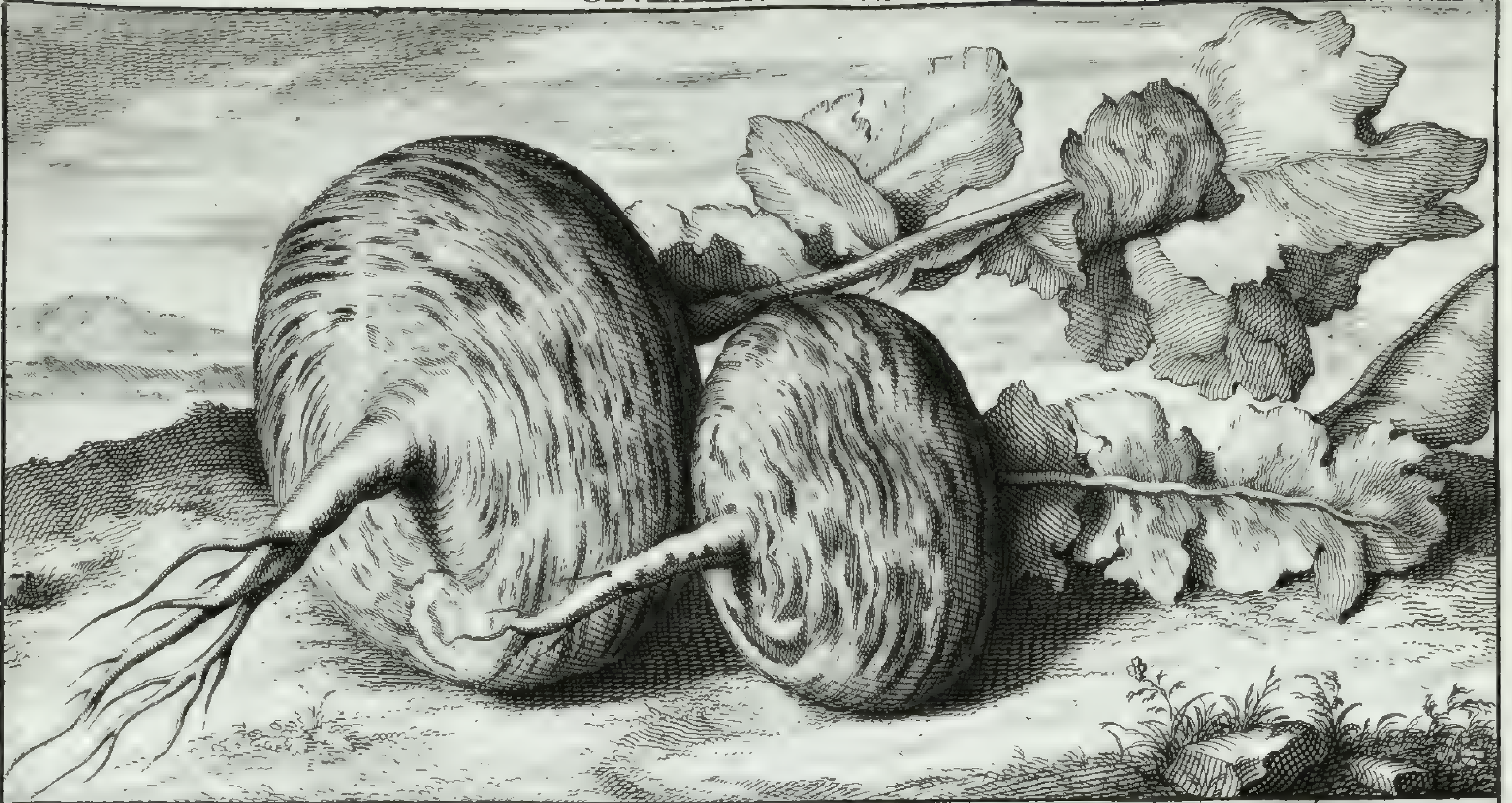

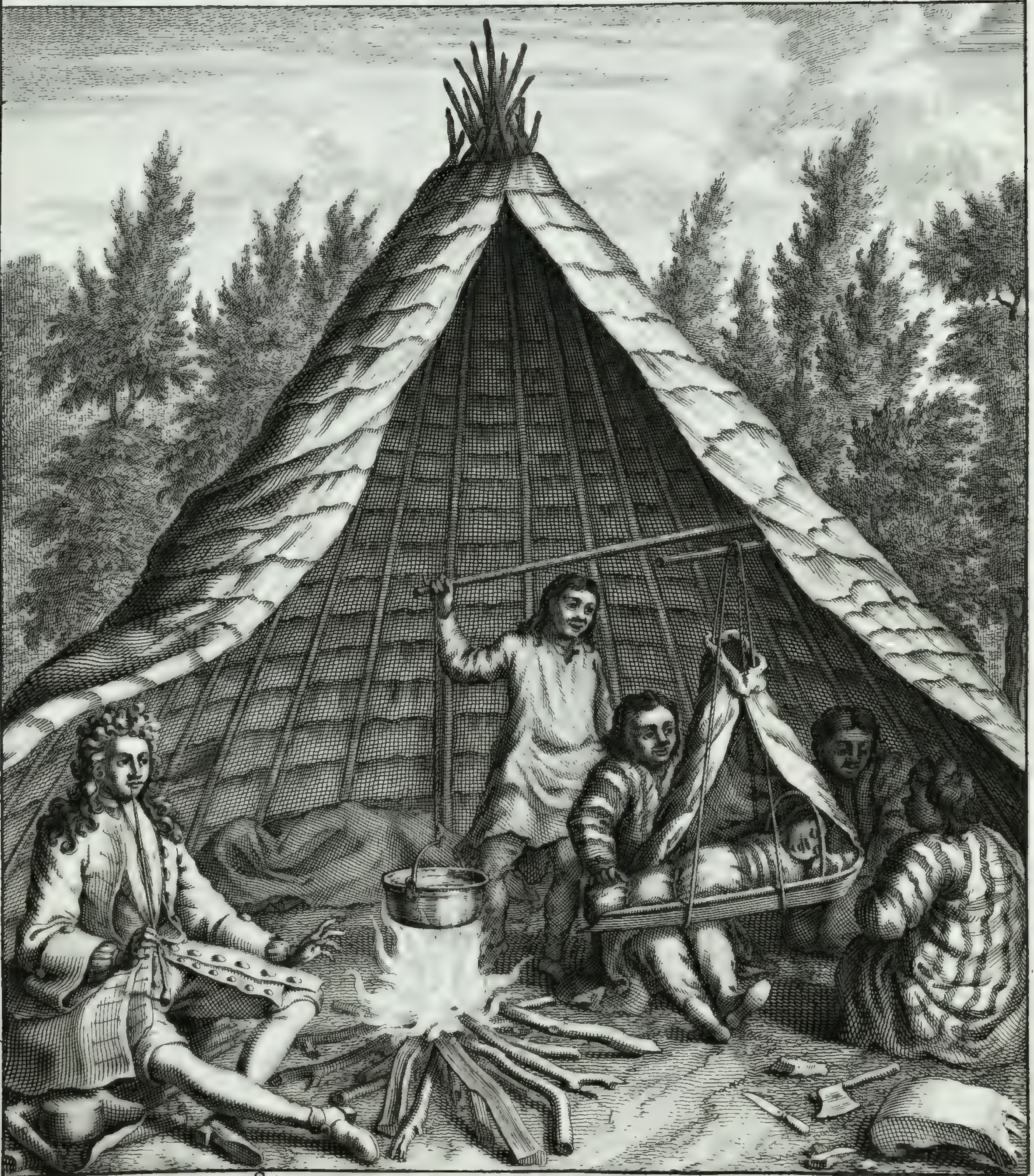
EEN SAMOJEED.

Hy ſtaet hier afgetekent op No. 8. met eenen darm in de hant, ten teken dat zy zulk voedſel gebruiken. Eenige andere darmen ziet men nevens hem leggen by een gevilt paertshooft. Want juiſt op dien dagh was hem een paert, dat op ſterven lagh, vereert, daer hy vol blyſchap mede naer zyn woonplaets in 't boſch gereden was, na dat hy het gedoot en gevilt, en my den kop om af te ſchilderen gelaten had: dat hy noode genoegh deed, dewyl zulke paerdekoppen by dit volk meer in waerde gehouden worden, dan by ons de beſte kalfskoppen. Dit paert was ontrent 30 jaren out, dogh vry vet. En hy ſprak daer zoo ſmakelyk van, als men in 't Vaderlant van eenen ſchoonen Os doet. Ik ſchilderde daer by een van zyn Rheebeeſten, en onder op den gront zyn boogh en pylen, die naer 's lants wyze met het ſcherp uit den koker ſteken, die gehecht aen een reepje, waer aen een plat beentje is, dat voor een geſp verſtrekt, hun nevens den boogh op den rug hangt, komende het reepje over de linker ſchouder voor over 't lyf. Voor op den gront ziet men de ſpys leggen van deze Rheedieren, die witte mos is; waer

Schandelyk voedzel.

GEVLAMDE RAPEN. 5

SAMOJEEDSE TENT VAN BINNEN TE ZIEN. 6

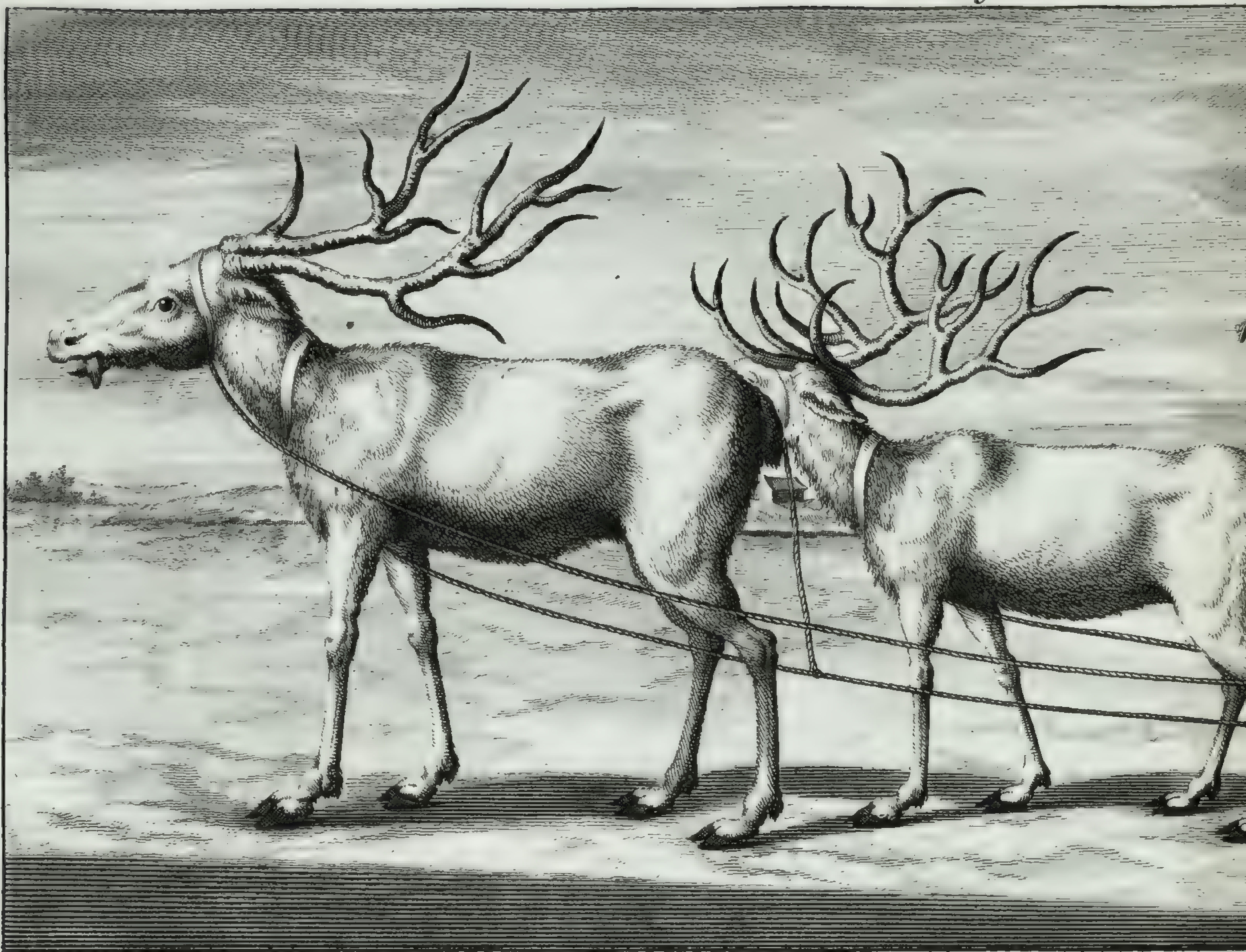
SAMOJEEDSE VROUW

SAMOJEEDSE MAN.

SAMOJEEDSE SLEDE M

SCHEEPSBOUWERY OF WE

T HARE RENDIEREN. 9

BUITEN ARCHANGEL.

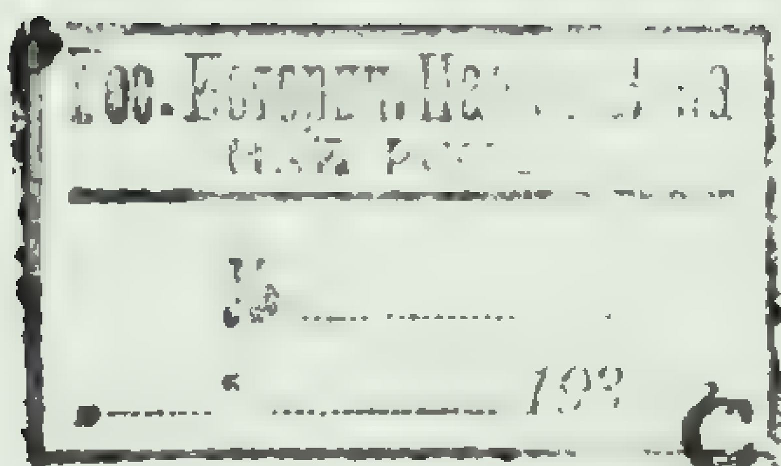

2
3
4
5
6
8
9

ten verzonden, Potas, Weedas, Jugten, Hennip, Talk, Elantshuiden, en veele soorten van Pelteryen: alle welke waaren dit lant voortbrengt. My is ook verhaelt dat uit de Rivieren Kola, Warsigha, Wusma, en Solia binnen 's lands een soort van Mosselen gevonden wort, waar in men tamelyk veel Parelen vint. Onder deze zyn'er, die het stuk 25 gulden waerdigh zyn, en ontrent de plaets Ombacy, die men het stuk op eens zoo veel stelt.

Dit is het geen ik hier aan te merken had. Het geen my van den tydt overschoot, werd doorgebragt in gezelschappen, aengestelt door de Heeren *Christoffel Brants*, en *Jean Lup*, die zich pynden om my vermaek aan te doen. Daer wert gespeelt, gedanst, gegeten en gedronken tot laet in den nacht, om vreugde te wekken; waer toe de Heer Brants veel bybracht, om dat hy een kenner en oeffenaer van de Muzyk was, en kunstigh op de Klavecimbel speelde. In dit genoegen eindigde ik myn verblyf in deze Stadt.

heeft het 3 poorten. De middelfte, daer ik op myn verzoek wert doorgeleit, had twee bogen of voltens, en daer onder een kleen vertrekje, daer verfcheide foldaten de wagt hielden, gelyk eenige ook aen de voorpoort buiten het Klooster. Deze poort doorgetreden zynde ziet men in het midden de voornaemfte Kerk alleen ftaen, afgefcheiden van alle d'andere gebouwen. Als men het gezicht wend naer de rechterzyde, vertoont zich het vertrek zyner Czaarfe Majefteit, zeer fierlyk gebout, en van buiten aen te zien geheel koninglyk. Men gaet'er in langs twee verfcheide trappen, dewyl het zich vry breet langs die geheele zyde uitftrekt. Het heeft verfcheide verdiepingen, maer van binnen die bevalligheit niet, die de fierlykheit van buiten fchynt te beloven. Recht tegen over dit vertrek ziet men een groot gebouw, waer in de Geeftelyken hun maeltyt houden, zoo gemaekt dat het echter het andere evenaert, zynde alle de venfters daer van verfiert met kleene kolommen, en de fteenen aen het gebouw met verfcheide koleuren befchildert. De gemelde Kerk ftaat tufchen beide deze gebouwen. Dan zyn'er nogh vier voorname Kerken, en vyf van minder omtrek. Van buiten heeft dit gebou de verbeelding van een Kafteel of Sterkte, daar in de Archimander of Abt het opperfte gezagh voert. Gemeenlyk is 'er een getal van twee of drie hondert Monnikken in, waer van'er twee of drie my overal, daar ik wezen wilde om myne nieusgierigheit te voldoen, beleefdelyk geleidden. Dit Klooster heeft veel rykdom, trekkende zyn inkomften van 36 duizent boeren, die 'er onder behooren, nogh het begraeffenisgelt voor lyken van groote heeren, die daer begraven worden, het genot van de Zielmiffen komende, andere erffeniffen, en diergelyke winften.

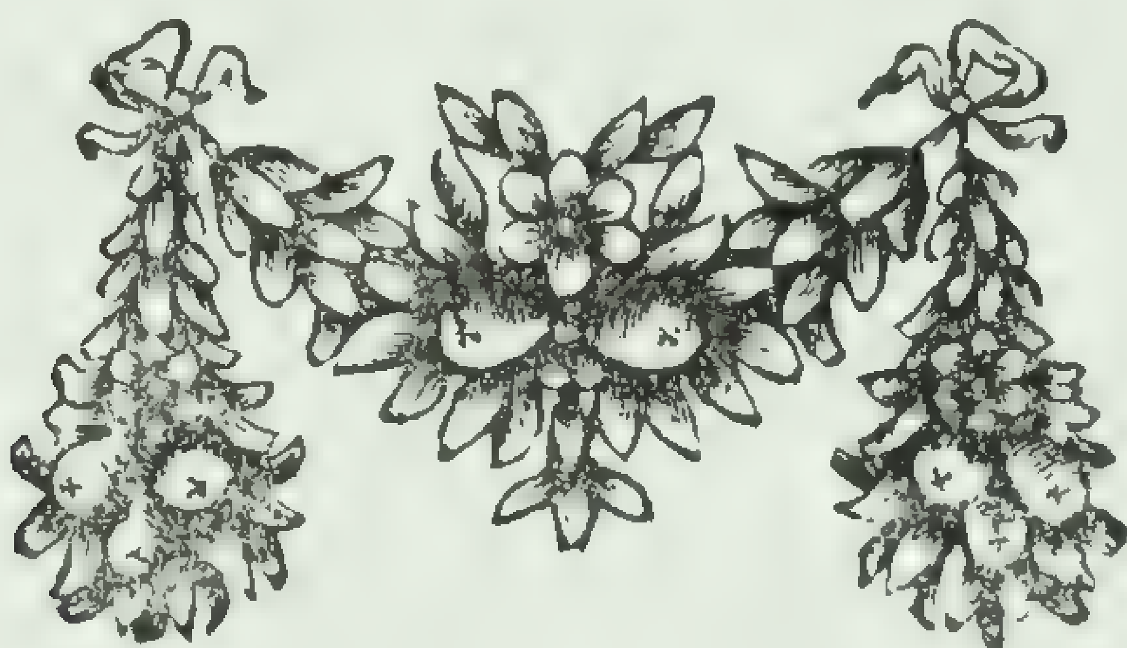
Het dorp is vry lang. Aan de rechterzyde ziet men een meenigte van Smits winkels, daar palen voor geftelt zyn, om de paerden te beflaan. Van hier eindelyk weder voortgetogen quamen wy na het afleggen van 30 wurft aen het dorp Bratoffiena, daer de goederen der Koopluiden worden bezichtigt en verzegelt, tot dat ze die vertoont hebben aan den Tol tot Moskow: waar door men genootzaakt is zich hier op te houden; zoodat het 3 uren in den middernacht wiert, eerwe weder vertrokken; moetende nogh 30 wurft voortreizen, eerwe het konden brengen tot Moskow. Wy quamen daer eindelyk des morgens ten 8 uren op den 4 der maent, en begaven ons in de Duitfche *Slabode* of Duitfche Vryheit, daer de meefte Koopluiden hunne wooningen hebben, fchoon 'er ook eenigen in de ftadt Moskow hun verblyf hebben. Ik begaf my aenftonts ten huize van Signr. Willem Gurtfen, tot wien my de voornoemde heer Brants den wegh van toegangh gebaent had. Deze woonde mede op deze plaets, zoodat hy ook dezen avont van Archangel gekomen zich in zyne gewoone woonftede ter rufte begaf. Des morgens daer aen wert hy bezogt van zyne Czaarfe Majefteit, beftuwt van eenigen der voornaemfte Ryxheeren, daer aengekomen met agt fleden, waer onder die van zyn Majefteit de flechtfte in 't uiterlyk aenzien was. Het bezoek duurde twee volle uren, en gaf my dus goede gelegenheit van dien grooten Monarch voor d'eerfte mael te zien.

Bratoffiena.

Komft te Moskow.

woorden: AENHOUDENDE ZAL HY HEM UITROEJEN. Op het derde ter andere zyde zag men den ſtam van eenen boom, waer uit een nieuwe tak voortquam: en daer benevens een ſtille zee, waer agter boven een halve zon te voorſchyn quam, die aengeſteken zynde rosagtigh van koleur was, waer boven deze ſpreuk ſtont: DE HOOP VERNIEUT. Tuſſchen deze tafels ſtonden kleine vierkante vierwerken, die geſtadigh brandden, hebbende elk mede hunne byſchriften. Het tweede, dat eerſt wiert aengeſteken door zyn Majeſteit zelve, daer ik by geval byſtondt, was een kruis met vier balken. Het derde was een wynrank, het vierde een vogelkooi, ook met byſchriften getekent. In alle de laetſt gemelde werden lichten gezet, waer door men de verbeeldingen konde zien: op zulk een wyze als men in ons Nederlant gewoon was. Op het midden dezer plaets zagh men eenen grooten Neptunus, zittende op eenen dolfyn. Aen zyn zyde waeren veele ſoorten van vierwerken op den gront, rontom met palen bezet, waer aen een meenigte van vierpylen hing, die aengeſteken hunne werking behoorlyk deden. Eenige ſtortten eenen gulden regen, andere lichtjes. Terwyl het vierwerk ſtont aengeſteken te worden, traden uit de gemelde logie verſcheide geeſtelyke perſonen, en andere Heeren, die zyne Majeſteit verzelden. Zy traden binnen een overdekte plaets, in het midden van dezen toeſtel opgeſlagen, om daer eenige ceremonien te verrichten. Boven de poort der logie ſtaken verſcheide vanen, daer vele ſoldaten de wacht hielden. De toeloop der menſchen van alle kanten toegevloeit was onbeſchryffelyk. Aen het einde dezer plaets ſtond een toren, waer in zyn Majeſteits zuſter was met vele Mevrouwen om een gezicht van dit alles te hebben. Een der voornaemſte torens daer ontrent was rondom met lichten bezet van boven tot beneden, blyvende yder der gemelde groote tafelen meer dan het vierde deel van een uur in zyn licht branden. Ondertuſſchen hoorde men het balderen uit verſcheide groote ſtukken kanon; gelyk ook voor den middagh geſchiet was. Met het eindigen der vierwerken was de tafel weder bereit. Toen was het tydt voor my om daer van daen te ſcheiden, en my naer de Slabode te begeven: alwaer gekomen zynde hoorde ik ten 10 uren 90 ſchoten agter een uit grof kanon: waer op eenigen tydt daerna nog andere volgden. Aenmerkelyk was, dat in zulken geweldigen drang van menſchen zulke naeuwe orde gehouden was door de ſoldaten en opwachters, dat ik niet weet dat iemant eenigh ongemak is overgekomen. Alleen ontſtont even voor het ſcheiden van 't gezelſchap, dat kort na middernagt was, eenige onluſt tuſſchen de Franſche officiers, waer door de degens onder een groot rumoer voor de logie zyner Majeſteit uit de ſchede raekten. Maer daer wert wel haeſt raedt in geſchaft: want men zag weinigh dagen daerna in de Duitſche Slabode dicht by de Hollantſche Kerk een pael opgerecht, aen welkers bovenſte eind een byl en degen gehecht werden, en daer aengeſlagen drie plakkaten, een in de Ruſſiſche, een in de Latynſche, en een in de Hoogduitſche taal: waer by bekent gemaekt wert dat al wie zoude beſtaen met den degen te ſtryden, of een tweegevecht aen te gaen, met de byl zou geſtraft worden zonder genade. Scherpe orde.

het praten gevicl dat zyne Majesteit sprak van eenige stukken kanon, waer op men meende dat het wapen stont der Republyk van Genua, verbeeldende, als dat van Venetie, eenen leeu, die met den voorsten poot een boek hout. Maer deze stukken door ouderdom gesleten zynde, was het wapen daer op zoo verduistert dat men twyffelen mogt of het een leeu of eenigh ander dier ware. Den Vorst beving hier op een lust om'er een gezicht af te gaen nemen, en daer toe het gantsche gezelschap met zich te voeren. Waer toe de byeenkomst bestelt wert op het Hof van den heer Alexander. Zoodra zyne Majesteit daer verscheenen was, wert yder van het gezelschap, bestaende meest in eenige voorname overzeesche koopluiden, daer hy veel van hiel, door zynen last, van den heer Alexander beschonken met eenen gouden gedenkpenning, waer op de Vorst verbeelt was, dragende eenen lauwerkrans op 't hooft: staende in den rand, in Russische Karakters getekent: PETER ALEXEWITS, GROOT CZAER VAN GEHEEL RUSLANT. Aen de andere zyden stonden twee Arenden met het jaergetal 1702 den 1 February.

Nadat wy hier alle prachtig waren onthaelt, reden wy naer het hof zyner Majesteit te Probrosensko: schoon het zoo zeer niet wort gerekent voor een hof, als wel voor de woonplaets van den Kapitein, die nogh van zyne Majesteit geen hooger Karakter gekregen had: gelyk zyne Majesteit zelve hier ontrent geen hoger titel voeren wil.

Het legt een groot half uur van de stadt, niet wyt van 't hof van den heer Alexander. Hier was dan de Artilleryplaets van het lyfregement zyner Majesteit; daer wy de drie stukken, daer van gesproken is, bezagen, en, hoe afgesleten zy waren, genoeg bemerkten dat'er een leeu op stondt. Zy waren kort en naer het fatsoen van mortieren gemaekt. Dogh ik kon, wat moeite ik ook aenwendde, niet recht te weten komen, hoe de Russen in vorige tijden daer aen gekomen waren.

pel ſtaende wert rontom gedraeit. Ook eenige vaertuigen voor de Stadt leggende raekten tot op de brug voor de Palaet der Koopluiden. Daerenboven nam het water zynen gang tot op eenige Hoven binnen de Stadt.

Den volgenden dagh begon men de aerde van de Slabode wech te voeren, hebbende een yder vryheit van die op zyne eige koſten van daer te halen, en naer zyne hoven te brengen, om het lant te hoogen, of elders aen te leggen. Om het werk dezer zuivering ook nogh meer aen te zetten wert een byeenkomſt aengelegt by de Duitſche natie in de Slabode op het Heerenlogement, een huis zeer vermakelyk om zyn uitzicht, en den fraeien tuin, die daer achter is. Hier verkoor men nogh twee andere perſonen by de twee voorgaende, om mede tot opzieners te ſtrekken van het begonnen werk, en het bewint te hebben over alles dat hier ontrent gedaen diende. Deze verkiezing geſchiedde met meerderheit van ſtemmen, zynde op een byzonder briefje geſchreven de naem van den perſoon, dien yder daer toe verkiezen wilde. By deze werden nogh verkoren agt perſonen, die tot byſtanders zouden ſtrekken, en des noodt zynde, de anderen de helpende hant bieden, met volmagt van alles uit te voeren, dat hun oorbaer zoude toeſchynen.

Op den 9 der maent, feeſtdagh van S. Nikolaes, verſtonden wy uit brieven van den 28 der voorlede maent uit het vaderlant afgezonden, de doot van den doorluchtigen Vorſt Willem den derden, Koning van Engelant, na eene ziekte van vier dagen der werrelt overleden: een tyding, die groote ontſteltenisſe baerde onder de overzeeſche luiden, byzonderlyk onze lantgenooten, die de deugden des weergaloozen Konings kenden en waerdeerden. Waerom zy ook alle den rou voor den tydt van zes weken hier over aennamen.

Den 19 der maent kregen wy weder brieven uit het vaderlant, en daer mede bericht, hoe daer een groote watervloet was geweeſt, waer door eenige plaetſen ondergelopen, en veel menſchen verdronken waren. Met eenen, hoe Keizersweert door de Bontgenooten belegert was.

Den 21 wert hier geviert de feeſtdagh Wolla-diemerskaia Bogarodiesſa: aen welke Stadt men hier vertelt dat de beeltenis der maegt Maria zou vertoont zyn. Welke gedachtenis daerom hier geviert wert op elke plaets, in een daer toe geſtelde Kerk. Dit geſchiet altyt op donderdagh voor Pinxteren, by de Rusſen genaemt Secmick. Op dien dagh vervoegen zich zekere Prieſterlyke perſonen naer den kuil of put, waer in de menſchen geworpen zyn, die op de wegen of elders vermoort zyn: ook die door het Gerecht zyn ter doot gebracht, waer van wy te voren reets iets gezegt hebben. Deze putten (want daer zyn'er ontrent Moskow 3 of 4) worden alle jaren met aerde gevult, en weder nieuwe toegeſtelt; dat nu om den feeſtdagh den vorigen dagh geſchiet was. Op dezen dagh wert de moeder der Keizerinne, die des daegs te voren geſtorven was, begraven. Want hier te lande laet men de afgeſtorvene maer luttel tydts boven aerde ſtaen, waer van wy hier na breeder ſpreken zullen. Deze begraefſenis geſchiedde geheel ſimpel en zonder eenige ſtaetſie. Dezen morgen ontſtont'er weder brant binnen Moskow, en duurde tot tien uren; gelyk ook den derden Juny brant ontſtont in een dorp buiten de ſtadt, den 14 ook weder binnen Moskow. Ondertusſchen vertrokken eenige Koopluiden van hier naer Archangel.

Feeſt ter gedagtenisſe van Maria.

VIII.

VIII. Hooftstuk.

Beschryving der Gewassen, Aerdvruchten, Lusthoven, Vyvers, en andere dingen, waer in de Russen vermaek scheppen. Russische Heremiten gevangen.

Ondertusschen vermaekte ik my somwylen buiten op het lant met goedt gezelschap. Waer mede ik in de maent van July het bosch doorwandelende zekere soorten van bessen vond. Waer van de eerste genaemt Costenitsa smakelyk voorkomen door hare amperheit; waerom aenzienlyke luiden die met honigh of suiker gebruiken, gelyk wy met de aerdbezien gewoon zyn te leven. Hier van wetenze een soort van Limonade toe te bereiden, zoo wel om te eten, als om te drinken: wordende de zieken ook bedient met koeldranken hier van gemaekt. Buiten Moskow vintmen ze meenighvuldigh in de bosschen, en al veel door geheel Ruslant, te weten onder het geboomte, dewylze best in de schaduw groejen willen. Dit woort *Costenitsa* betekent een steenbes: dewyl in elk een steentje gevonden wert. Aen yder steeltje vint men 3 of 4 takjes, waer aen de bessen hangende wel een getal van 20 uitmaken, zoo als hier nevens met de letter

Aengename Bezien.

A. BESSEN COSTENITSA EN B. BESSEN BRUSNITSA.

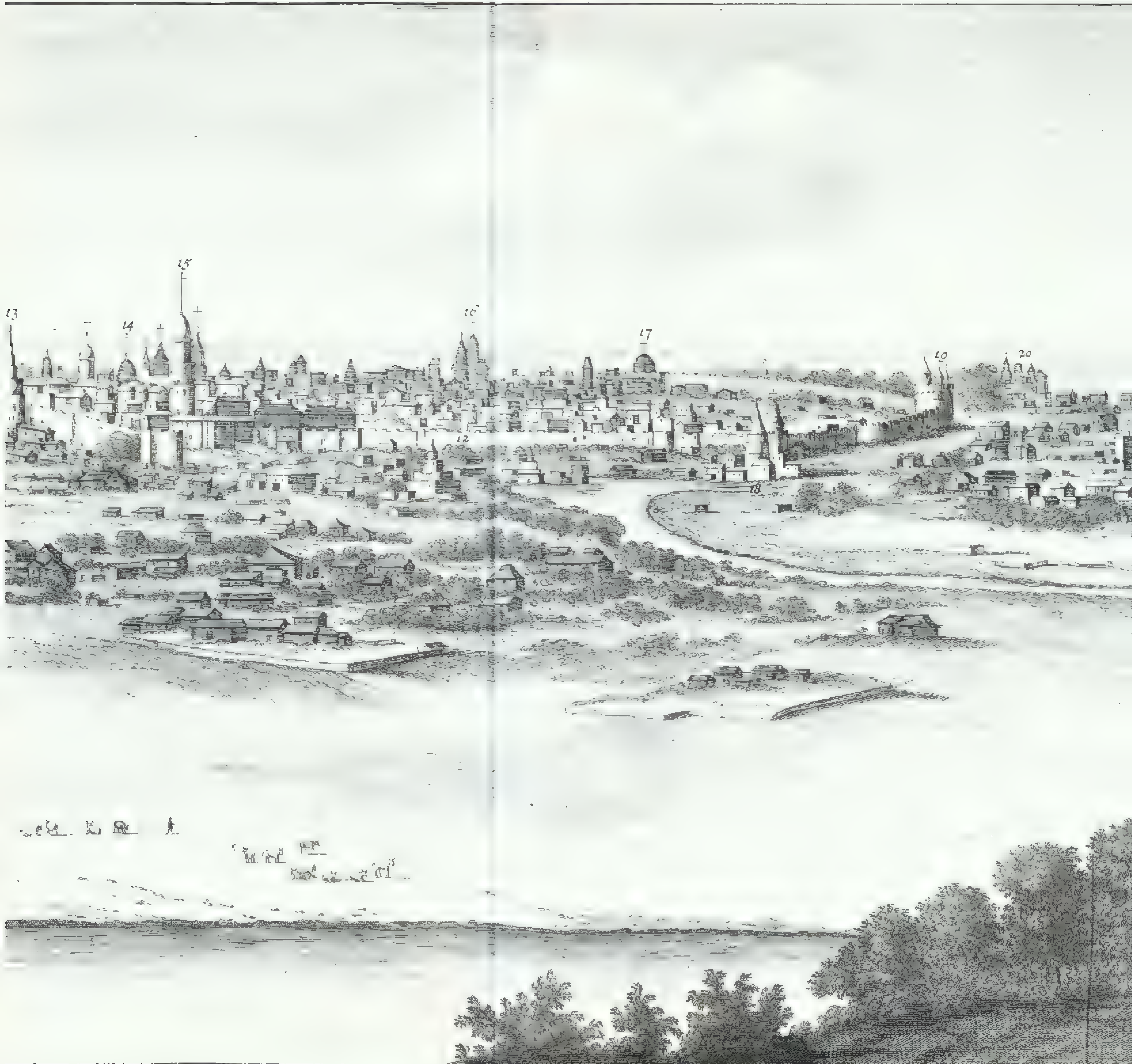

A wort aengewezen. Het loof is des winters en zomers groen: de bessen worden ryp in de gemelde maent. De tweede soort, genaemt Brusnitsa, valt wat grooter. Elke bes is aen een byzonder steeltje vast, als by ons de Aelbessen. Twintigh of dertigh vint men'er aen een takje; groejende deze soort ontrent een span hoogh boven den gront, dogh de eerst genoemde wel de helft hooger. Van deze vruchten wort jaerlyx een ongeloofselyke meenigte binnen Moskow gebragt, wanneer de Duitschen zoo wel als de Russen zich daer van verzien. De laetste zeker vullen daer mede heele vaten, daer ze dan kout water op gieten, en die zoo laten staen tot het aenstaende wintersaizoen. Dan tappenze dit water af voor hunnen drank, en vullenze met nieu water vervolgens weder aen. Deze drank

2

MOSKOW

22
23
24
27

28

der Stadt. Stadt heb ik bevonden te zyn drie goede uren gaens, te verstaen buiten om den aerden wal. Dan neem ik het begin voor Poorten der Stadt. de Potrosse Warate of Potrosse Poort: waer naer de straet ook zoo genaemt wort, die zich uitstrekt tot den rooden muur of Kitai. Toen ging ik voorby de Mesuitsche Poort, die mede zulk eene straet heeft. Aen den aerden wal heeft men deze twee Poorten van steen gebout. De derde wort genaemt de *Ustresense Bralon*, dat eigentlyk maer de wegh is, die naer de Stadts poort, zoo genaemt, leid: omdat daer geene poort aen den aerden wal is, en maer een afscheiding van den aerden wal. De vierde wort genaemt *Petrosse*; daer mede zulk een straet naer de Stadt loopt. De vyfde, *'T Werkske*, daer ook zulk een straet is. De zeste, *Mekitse*, met een even gelyke straet. De zevende, *Arbatse*. De agtste, *Preszikhterske*, voor dezen genaemt 't Zortelse, mede met een straet. De negende *Dresweische*, eveneens gelegen. De tiende, *Kakuetske*, die over de rivier Negliene gelegen is. De elfde eveneens. De twaelfde *Taganse* of *Janse* al op eene wys.

Dezen omtrek genomen hebbende begaf ik my den volgenden dagh om den muur der Stadt, genaemt *Beloy Gorod*, en Muur. bevond den omkring anderhalf uur gaens. Tusschen de reedsgemelde poorten der Stadt heeft men aen den muur gebout twee torens, en tusschen eenige der poorten drie, die vierkant zyn, dogh gemaekt zonder sterkten om geschut daer in te gebruiken: staende vier hondert schreden van elkander af, uitgenomen op eene plaets, daer deze muur met geene torens is bezet; dat tusschen twee poorten is. Ook heeft zyn Majesteit eenen tuin gemaekt ter plaetse, daer men den muur niet kan omgaen. Waerom men aen die zyde de Stadt moet ingaen, te weten aen 't Noorden. Moskow wort dus gedeelt in vier deelen, waer van het eerste is het Slot of Kasteel, genaemd Kremlgorod. Slot. Het legt aen de rivier Moscua, die ten westen van het Slot loopt, en in de rivier Occa valt by de Stadt Colomna, gerekent 36 uren van Moskow: vallende de Occa in de rivier Wolga, by de Stadt Nisen Novogorod, 100 uren van Moskow. Het Slot is omtrokken met eenen hoogen sterken steenen muur, en met veele torens verzien: gelyk wy het aengename gezicht daer van, van de zyde der rivier ontrent de groote Brug getekent hier nevens verbeelden. Het heeft vyf poorten, als de *Spakae*, waer aen de Uurwyzer wort gezien: de *Nikolske Demkamennon Morlu*: de *Trisiwatske*, en de

KASTEEL VAN MOSKOW.

Tay-

RUSSISCHE VROUW.

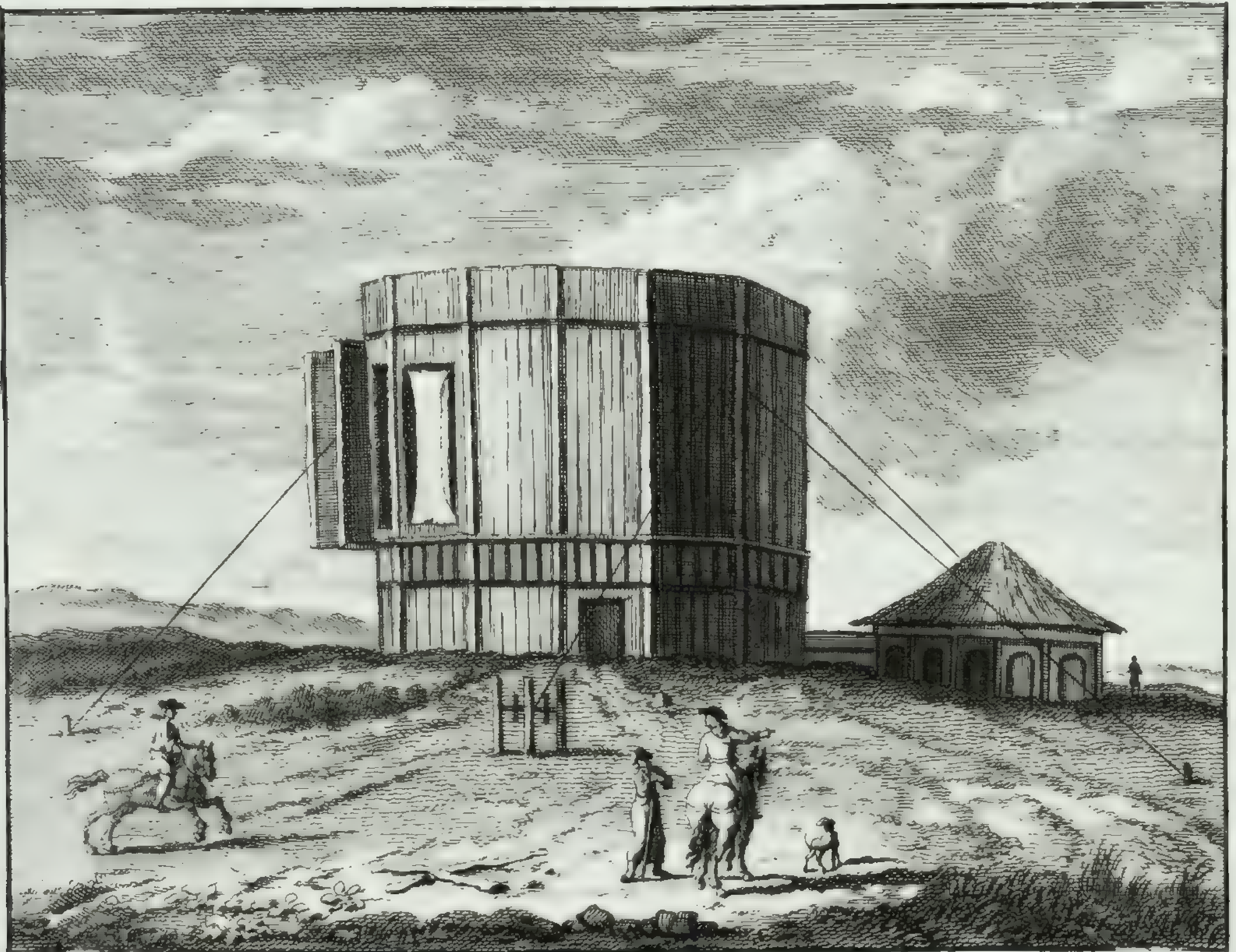

L
K

I
E
H
M
B
A

OUD KERKHOF. 16

VREMDE MOLEN. 17

deze ſpeelluiden vint men ook eenige in de huizen van den Vorſt tot ontrent de plaets van den Heer Alexander. Als men aenkomt, ſpelenze aenſtonts eens helder op. Zy hebben gemeenlyk Mede en Brandewyn te koop. Vrouwen zyn'er onder, die den vremdelingen wel een gunſt doen. Zy hebben een dragt van kleeding, die hun alleen eigen, en heel van die der Ruſſen afgeſcheiden is: vooral de vrouwen, die haer hemde, daer ze meeſt in gaen, met een riempje om den middel gorden; daer ze dan gemeenlyk een ſtuk ſtof omſlaen, dat haer van den middel tot aen de voeten komt, even als een rok. Dit ſtof is al veel van geſtreept goedt. Het hooft is met eenen witten doek omvlogten. Ook is een gedeelte van het onderaengezicht of kin bedekt. Het einde van dezen doek ſlaenze aerdig ter zyde het hooft in, hangende de einden by wylen eenigzins los. Om het voorhooft is een overdoek, die geplooit naer boven gaet. Op het hooft naer agter is het plat als een bert, gelyk men de Arabiſche en Joodſche vrouwen in de Levant toegetakelt ziet. Het hemde is aen den hals twee vingers breet geploit, hoedanigh oulings de lubben gebruikt werden. Maer de lezer zal alles lieſt zien in de tekening, die ik van eene der bevalligſte in 't kleen maekte, zodanigh als wy haer binnen de ſtove, of warm vertrek vonden, daer een dienſtmaegt ſtondt bezigh met broot te kneeden, en

SERKASSISCHE VROW.

eenige kinderen op den oven by een zaten naer de gewoonte, die dat volk heeft, en die hier vertoont wort.

Het was 3 uren na den middagh, toen we weder van daer reden in ſneeuagtig en vogtig weder: maer na verloop van een uur begon het hart te vriezen met een zeer fellen noordewint. Na het afleggen van 15 wurſt quamenwe aen een riviertje, dat door het ſterk doien ten deele wel van 't ys verlaten, maer te diep om te doorwaden was. Wy waren wel twee uren bezigh met zoeken of wy een plaets van door te raken vinden konden, maer vergeefs. Wy zonden twee dienaers te paert door het zelve: eenen ook naer een dorp om te vernemen of'er geen plaets om door te komen was, die ons beſcheit bragt van neen. Hy durfde zich ten tweede male door het water niet wagen. Des lieten we

18

KOLOMNA.

20 HET KLOOSTER BOGOSLOVA.

GEZICHT OP DE RIVIER.

GEZICHT OP DE RIVIER.

GEZICHT OP DE RIVIER.

22

ALAETMA.

23

24

NIESNA.

CASAN.

26

SWYATSKI.

SAMARA.

KASKUR.

GEZICHT OP DE RIVIER.

BERGH GORO SOPONOFSKI.

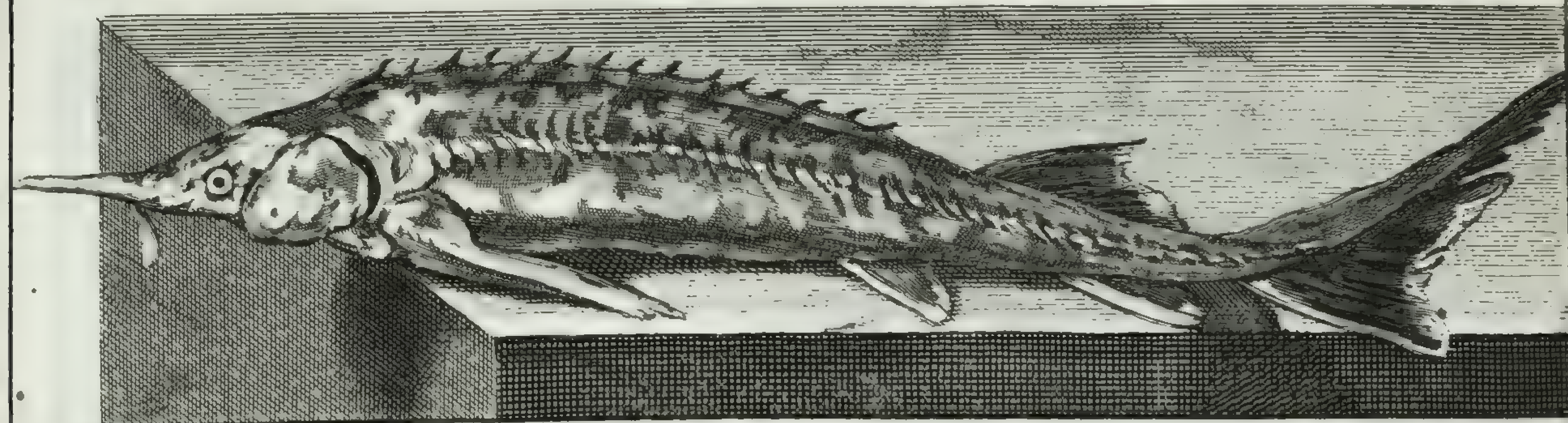
ZARITSA.

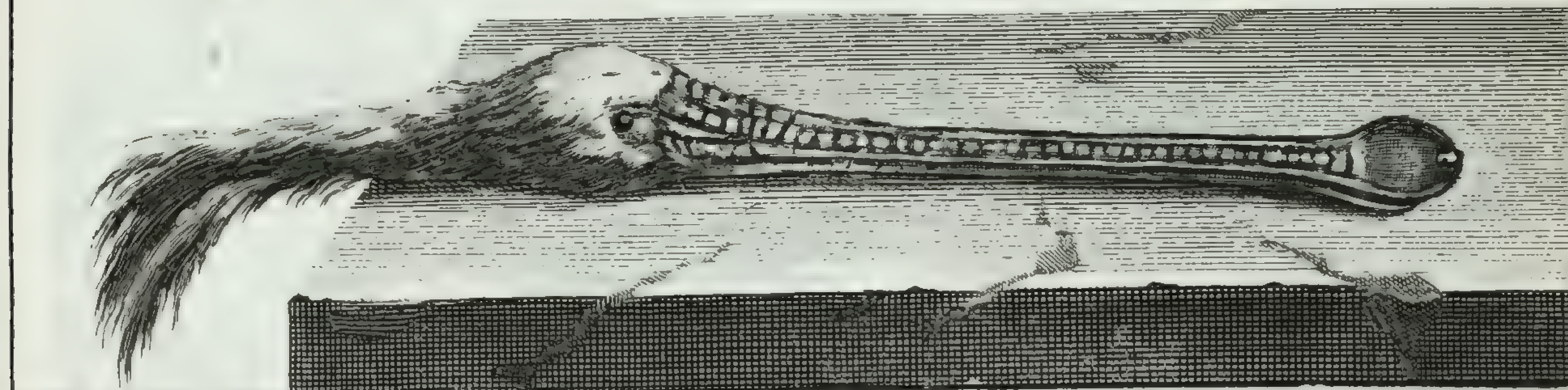

1
2
3
4
5
6

7
8
11 12
13
14
16
17
18

STERLET VISCH. 33

KOP VAN DEN VOGEL LEPELAER. 34

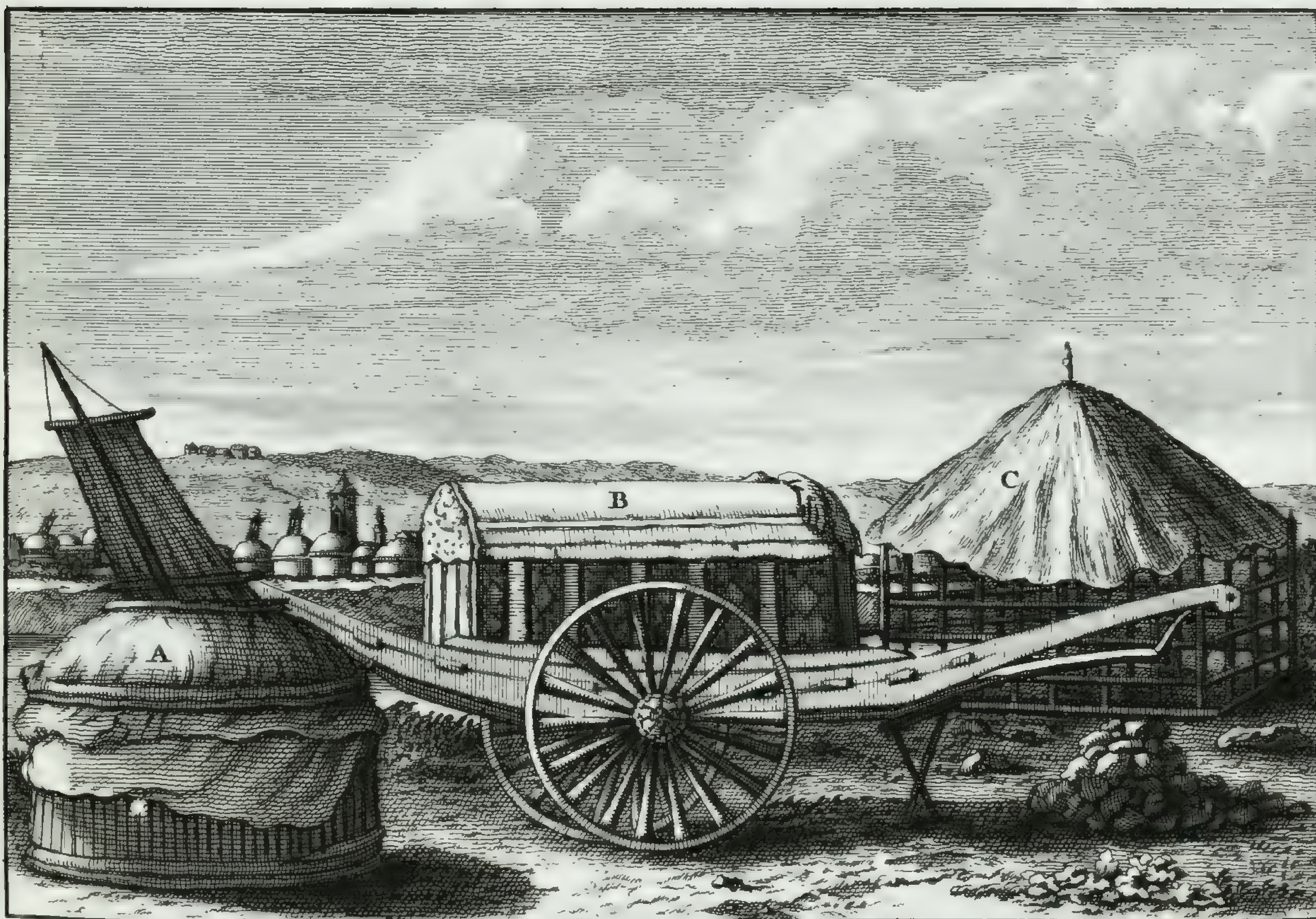

SOORT VAN REIGER. 35

TARTAISCHE TENTEN. 36

TARTARISCHE TENTWAGEN EN KERCK. 37

En als men aen zulk eene levensmaniere gewoon is, schikt men zich daer zoo naer, dat men niets meer begeert.

Dragt der vrouwen.

Om nu van de dragt dezer vrouwen in het byzonder te spreken, die ik met hulpe des Gouverneurs bequamelyk in zyn hof afschilderde, dat ik by de tenten zoo net niet zou hebben kunnen doen, staet ons te zeggen, dat deze Juffrouwen uitgaende een fraeje oppervest omhangen, en daer over een wit linnen kleet, waer mede zy ook haer aengezicht bedekken. Zy lichtten op myn verzoek deze twee opperdexels af, en vertoonden toen om het hooft eenen fraejen witten doek, dien zy op een geestige wyze om den hals werpen. Waer door men dan het hooftgestel maer doorschynende ziet. Ik liet haer dit dan ook wechnemen, en schilderde haer zonder dat oppergewaedt, dewyl het

TARTARISCHE VROUW.

voornaemste sieraet daer door bedekt wort: teweten in de Kaftan, of zoo als ze gemeenlyk in de tenten zyn. Het hooftsieraet, gelyk wy gezegt hebben, is met goude dukaten belegt, loopende spits op als een Myter. Veele paerlen zyn hier by, waer van eenige snoeren neerhangen. Een gekoleurde doek achter aen de muts vast zynde, komt ook om den hals geslingert, hangende ten deele ook over het voorlyf ne-

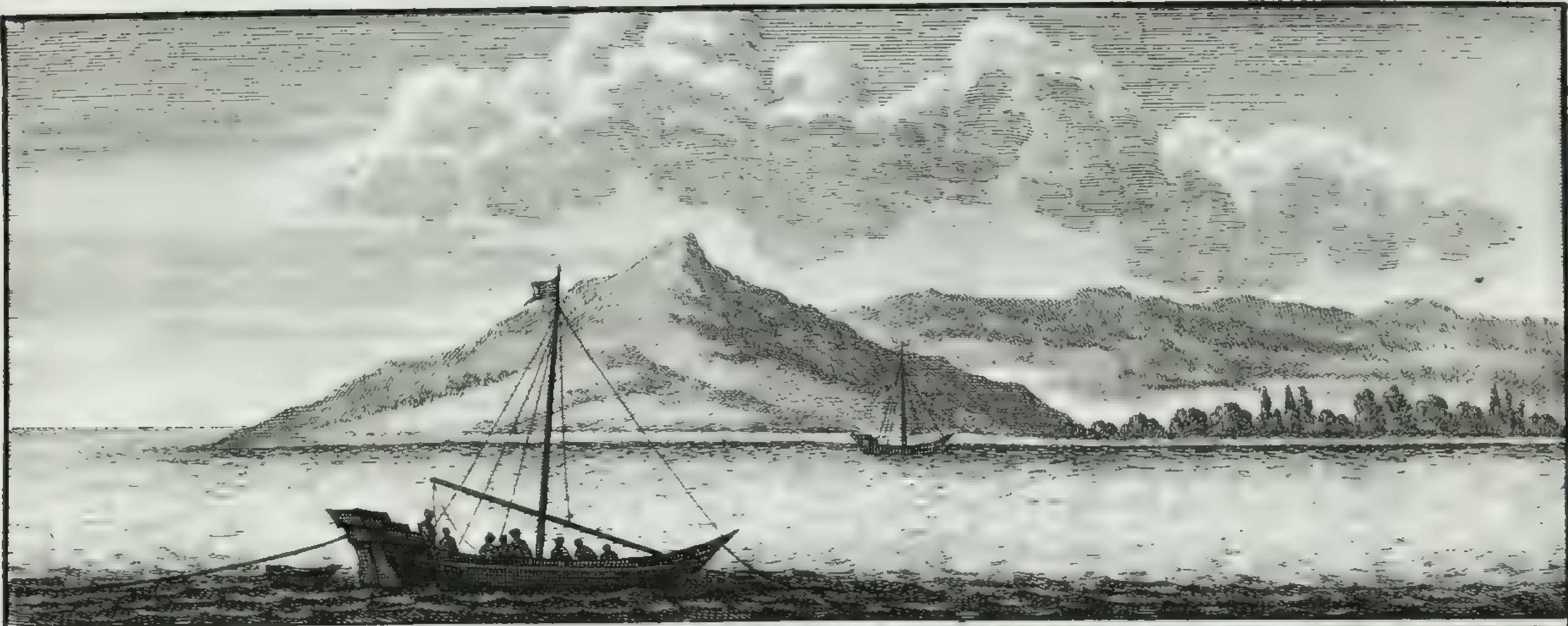
gen, als my wel gevallen zoude. Ik koos dan voor my het grootste vaertuig uit om myn goedt met gemak te bergen. De meeste Armeniers ook bereidden zich tot de reize, nevens eenige Persianen van Moskow, die weder over wilden gaen naer Samachi. Hier was ook de valkmeester van den Cham, die 5 of 6 valken by zich had om in Persie te brengen. Hy was van daer afgezonden met eenen Olifant, dien hy hier voor den Czaer van Moskovie gebragt had aen den Gouverneur, die hem verder onder opzicht van eenige Russen, en de zorge van eenen Georgiaen, die'er op passen most, afzond naer Moskow; dogh vergeefs, dewyl het beest door slappe verzorging onderwege te Zaritsa quam te sterven. Deze valkmeester verzogt my uit naem des Gouverneurs plaets te mogen hebben in de zelve Stroek, waer op ik my stont in te schepen, dewyl het wel de grootste was, en zyne valken ruimte van doen hadden. Om dezen man dan plaets in het schip te bezorgen, begaf ik my des morgens derwaert: maer vond het door de Armeniers zodanigh bezet en beladen, dat 'er geen plaets voor ons overig was. Weshalven ik hier van kennisse gaf aen den Gouverneur, met verzoek van eenige pakken uit het schip te mogen lichten om ruimte te hebben. Dogh hy antwoordde my dat 'er andere vaertuigen genoegh by der hant waren, om goederen in te laden, en was 'er geen plaets genoegh, dat ik 'er vry zoo veel pakken mogt uitnemen, als de plaets vereischen zou, die ik van doen had. Ik bediende my van deze toezegginge, en bezorgde zoo veel plaets, als ik en myne reisgenooten mogten van doen hebben; dewyl ik nu alles naer mynen zin kon krygen. Te regt ook bediende ik my van dit gemak, dewyl ik in het herwaert komen genoegh op de Wolga geleden had

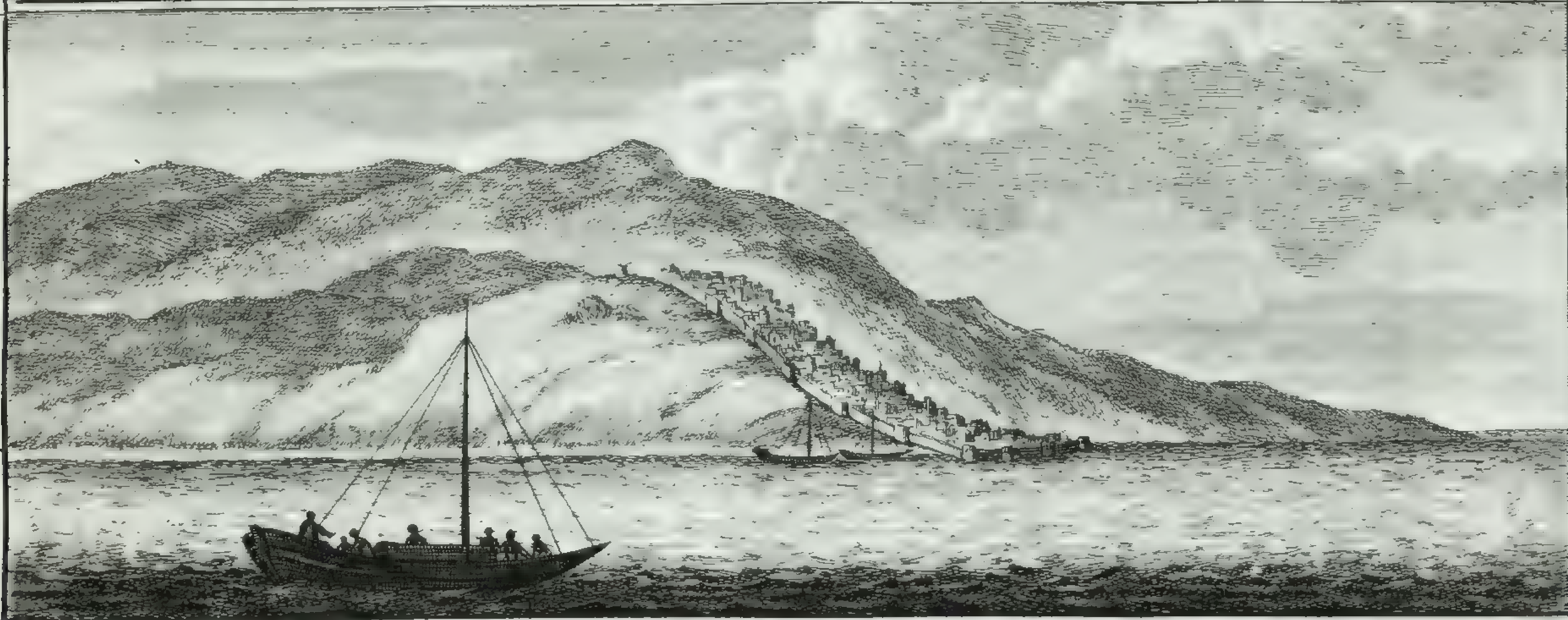
Op dezen zelven dagh ontfing de Heer de Wigne de tyding, dat hy door zyne Czaerse Majesteit tot Oversten was aengestelt. Waer op hy den 11 der maent een gastmael aenrechtte, waer op hy den Gouverneur, en alle voorname officiers, nevens my en andere vrienden deftigh onthaelde onder het balderen van 't geschut, zoo dikwyls als 'er gezontheden gedronken werden, en het gedurigh gespeel van fluiten, pypen, trompetten, en trommels. Van daer scheidende begaf ik my met eenige Armeniers naer een lustigh Speelhuis, leggende aen de rivier, om de frisse lucht te scheppen. In de lusthoven hier aengelegen vond ik de druiven al tamelyk groot, schoon het gewas dit jaer niet overvloedigh was: gelyk ook veel Vruchtboomen geheel zonder vruchten stonden, die de zwarte vliegh, die hier veel schade doet, vernielt en verteert had.

Nu was alles tot de afreize verzorgt, en om het naderen der warmte een muggenet bereit, dat men op de reize zonder ongemak niet missen kan. De Gouverneur zont my voor afscheit nogh tot geschenken: een vaetje met besten en een met gemeenen brandewyn: een met azyn: vier met bier: een grooter met wyn: drie zyden spek: drie gedroogde zyden wit visch; een zak met biscuit, en eenige andere dingen; nadat 'er ook op myn verzoek een kleener vaertuigh of lichter voor af gezonden was, om eenig goedt uit het schip te kunnen nemen, als men ontrent de Kaspische zee zoude gekomen zyn, dewyl dat noodig is om de droogten, die daer voorkomen. Ik nam dan ten 4 uren na den middagh myn afscheit met alle dankzegging van den Gouverneur, die my in myne herbergh gekeert zynde nogh tot overvloedt drie gezegelde botteljes met gedistilleerde wateren toezond. Toen trad ik in een kleene bark, die gereedt lag, verzelt van 5 soldaten, geschikt om my en myn goet aen het vaertuigh te brengen; hebbende myne drie Armenische reisgenooten ook elk de hunne. Vertrek des schryvers.

'T GEBERGTE SAMGAEL. A

DERBENT. B

By weigering dreigen ze de luiden met een tou op te halen, en in 't water te plompen, waer van op eenige plaetsen exempelen zyn. Dit noemenze *verganzen*. De stadt legt in 't N. Westelyk deel van Asie, en des Ryx van Persie, op de grenzen van 't lantschap Georgie en Zuirie, aen en tusschen de Kaspische zee, en den bergh Caucasus, waer tusschen een naeuwe doortogt is.

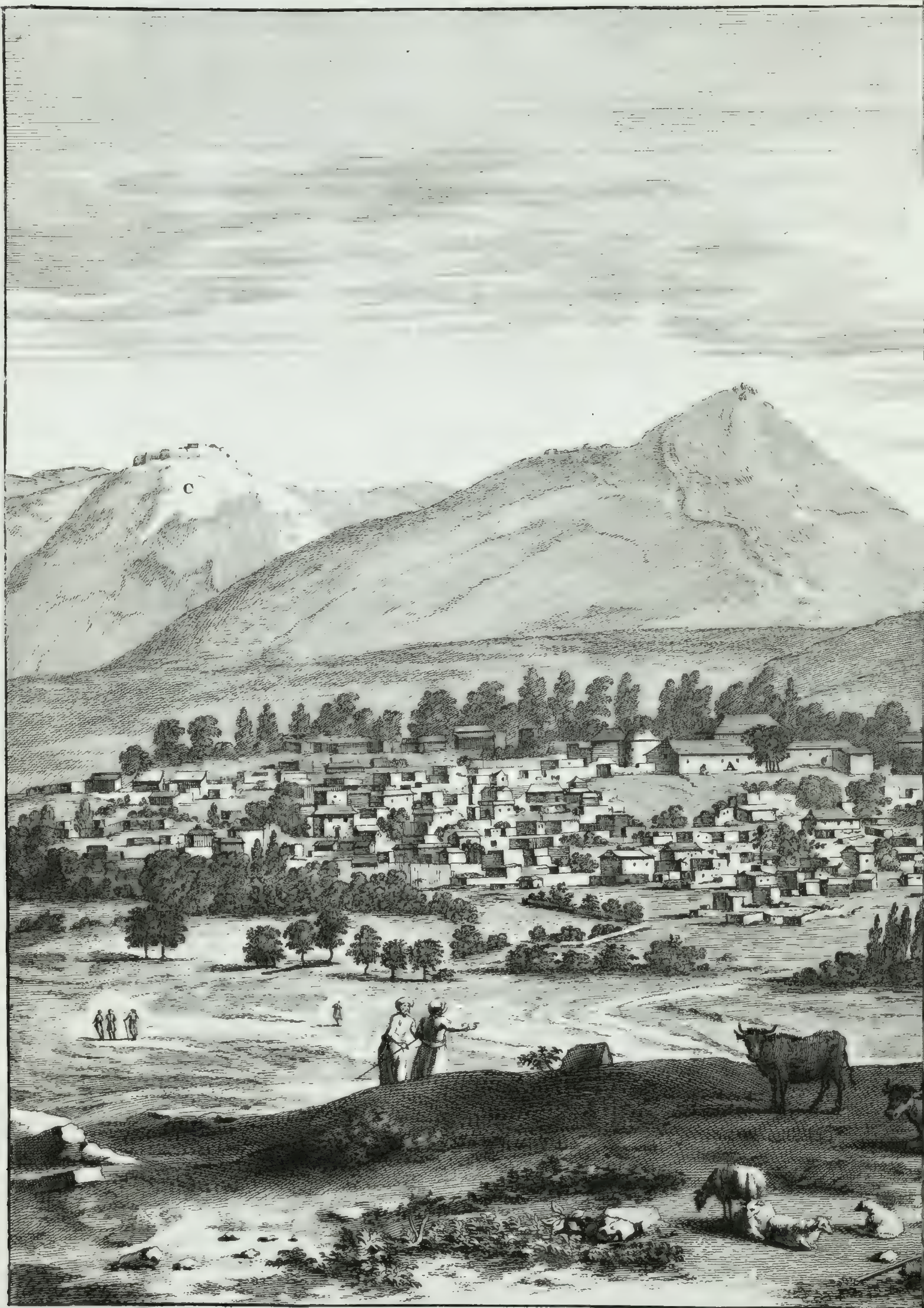
Roovers. Maer eenen dagh reizens van Derbent onthouden zich de rovers, genaemt *Koeraloek*. Met deze vereenigen zich de Russische Kosakken, nadat ze hun lant verlaten hebben, en rooven op de Kaspische zee.

Daghestan. Hier aen paelt Daghestan, een kleen lantschap in het lant van Georgie en Zuirie by de Kaspische zee, strekkende zich ontrent 40 mylen uit. De inwoners zyn Tartaren, die onder hunnen eigen Prins staen, tusschen het gebiet van Mosivie en Persie. De voornaemste stadt is Tarku, waer aen een andere volgt, genaemt *Andree*. Dit lantschap wort in geen Kaerten aengetekent: daer men nogtans weet dat het vier verscheide Prinsen heeft, waer van de voornaemste, gelyk wy reets aengeroert hebben, *Samgael* genaemt wort. De tweede heet *Crim Samgael*: de derde *Beki*; de vierde *Caraboedagh Bek* of Prins *Caraboedagh*. Deze stadt Tarku voert ook wel den naem van *Tirck* of *Tarki*, en by de Persianen *Targhoe*. Zy is geheel open, leggende tegen het gebergte aen de Kaspische zee in 't Oosterdeel des lantschaps Georgie, onder het gebiet zyner Czaerse Majesteit. Men rekent hare afgelegenheit ontrent drie daghreizen van Nisawaey.

(Margin notes: Tarku. Andree. Gelegenheit der stadt.)

Op den middagh begon de wint toe te nemen uit den N. Oosten. En wy onze koers Z. Oost aen nemende verloren de stadt Derbent uit het gezicht. Langs deze strant kregen wy veel geboomte te zien, achter welker vlakte zich het hoogh gebergte vertoont. Een uur na den middagh quam de wint Z. Oost, dat ons tegen was: zoodat wy weder genootzaekt waren het zeil te stryken, en te ankeren ontrent een half uur van de strant, die geheel met bosch bezet stondt, zynde al het geboomte kort, en van gelyke hoogte. De wint des nagts uit den Noorden op-

SAM

B

DE BERGH, KALA-KULUSTAHAN.

DE BERGH, KALA-KULUSTAHAN.

41 GRAF, TE JEDIBKOMBET.

43 GRAF, OP DEN BERGH PIEDRAKOES.

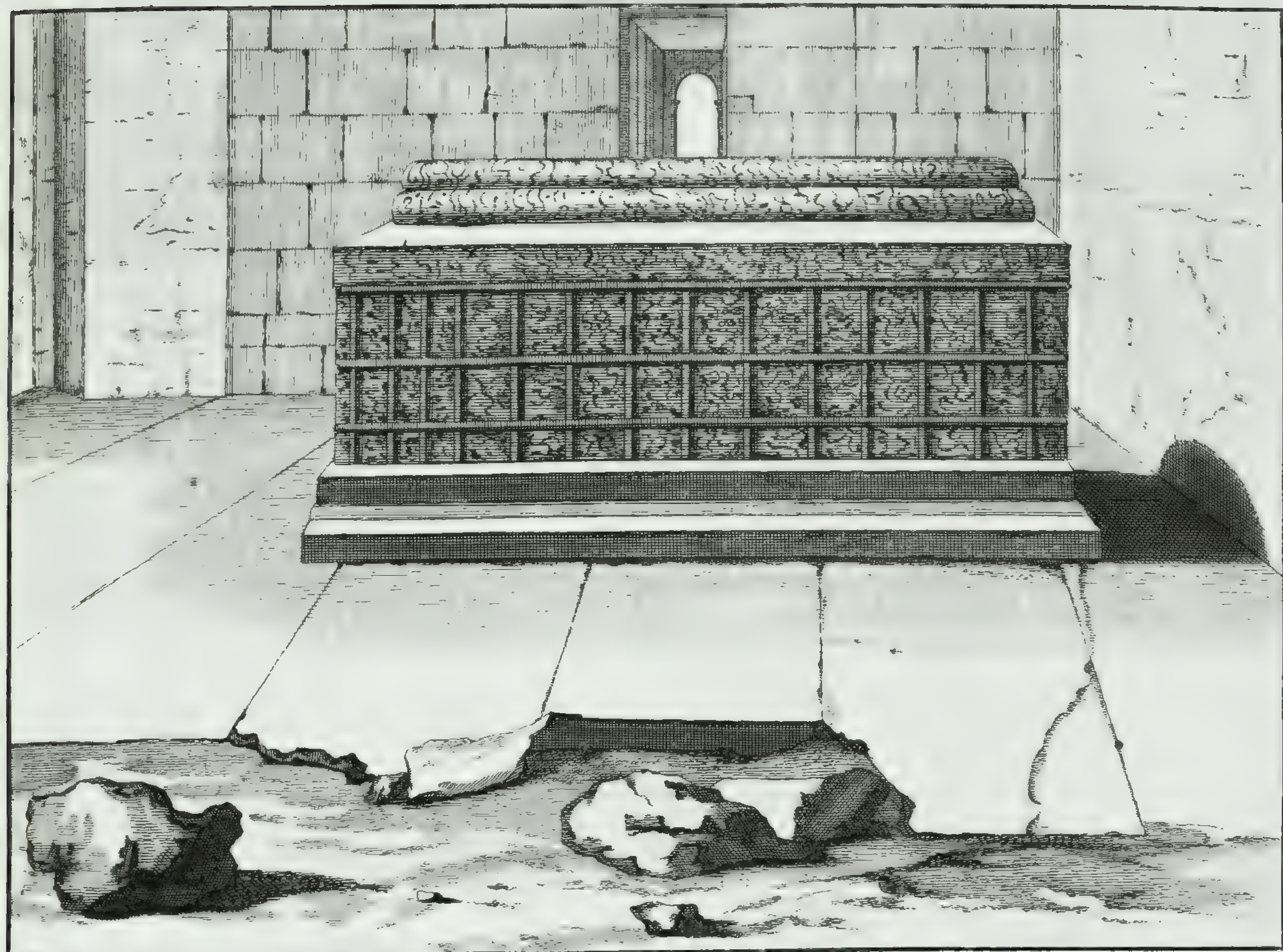
GRAVEN, TE JEDIEKOMBET. 42

GRAF, OP DEN BERGH PIEDRAKOES. 44

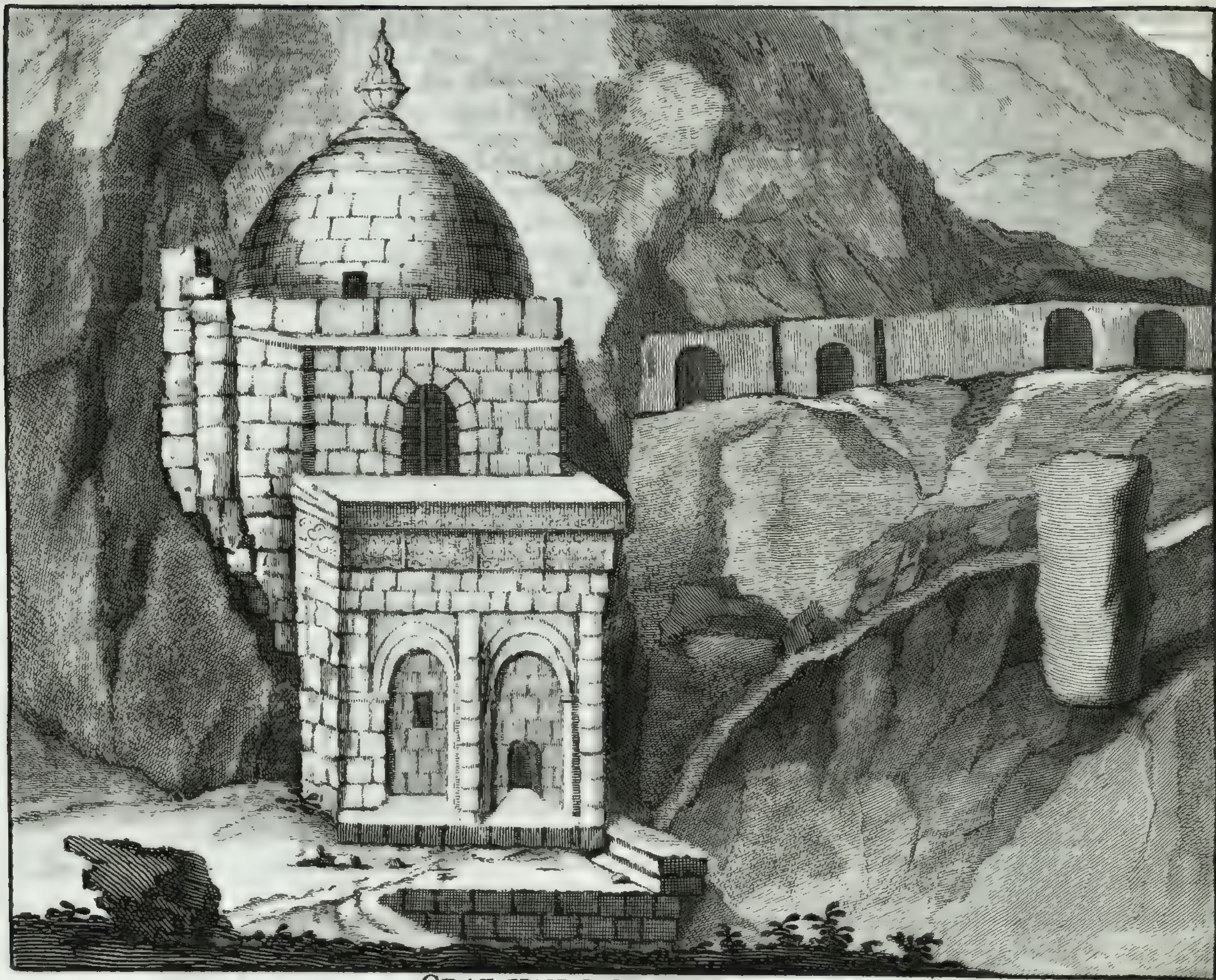
GRAFSTEEN.

ze zelſs niet in gekropen hebben om de waerheit te onderzoeken. Het gat is ook zoo kleen, dat ik de bovenkleederen uittrok om'er door te komen. En'er door zynde, heb ik bevonden hoe het'er geſchapen was. Ik ben van gevoelen dat het voornaemſte lichaem, dat daer begraven is, zal zyn in het hooge graf, of tempeltje. Met vragen konde ik geen nadere onderrechtinge bekomen. Dit wiſt men alleen te zeggen, dat'er lyken begraven leggen van luiden, dien de faem van heiligheit nagaet; om welke reden eenige luiden, maer niet veel in getal, ſomtyts daer verſchynen. Wat nederwaert op den zelven bergh legt een dorpje. Ten N. Ooſten ziet men in eene zeer aengename vlakte van ſchoon boulant, rontom met bergen bezet. Ten N. Weſten den bergh Kala-kuluſtahan met eenige dorpen. De ſtadt vertoont zich van hier ook zeer fraei, gelyk ook de geheele lantſtreek onder aen den bergh. Naer de zyde der ſtadt is een ſchoone klare waterfontein van groote ſteenen ſamengevoegt. Weinigh nader aen de ſtadt ook een andere zonder muur, zynde alleen een kanael, dat geheel onder de aerde doorgeleit is, naer het gebergte, en van hier in een ander kanael naer de ſtadt zyn keer heeft.

Ondertuſſen maekte ik den 19 der maent myn goedt gereedt, om het des daegs daer aen met de karavane voor af te verzenden, dewyl wy in weinig dagen ſtonden te volgen. Dit gedaen hebbende deed ik de paerden weder vervaerdigen, om te gaen bezichtigen twee voorname graven in het dorp Pyrmaraes. Ik ſteegh ten 7 uren te paert, en reedt een groot uur in de laegte, en door Pirshaet, dat maer in 2 of 3 huizen beſtaet. Veel geboomte vond ik hier, en daer in eene klaer vlietende fontein. Ik ontmoette ook verſcheide waterloopingen in het ryden over kleene ſteene bruggen. Twee uren van de ſtadt af vont ik'er eene, die ik voor out aenzagh, zynde van zware ſteenen, maer geheel verbroken in drie verſcheide deelen, waer van eenige al in den gront wech gezakt waren. Zy had 3 bogen gehadt. Benevens de-

Oude waterloopingen.

GRAF VAN SEID IBRAHIM.

en ſpelende langs den wegh, ſprekende eenigen hunner vrienden in de Karwanſeraes aen, by welke onder het trommelſlaen eenige drinkſchalen omgingen. Zoodat wy vry laet in den nagt ter ruſte raekten. Het was op dezen tydt dat vier Armeniers, geſtelt tot bewaring der huizen, in hunnen ſlaep van eenige Perſiaenſche dieven jammerlyk vermoort wierden. Over welk ſtuk twee Armeniſche vrouwen in onze Karwanſera by een Perſiaens Heer quamen klagen. Men wiſt de daders toen nogh niet, maer hoopte dat ze door den tydt zouden ontdekt worden, om naer behooren geſtraft te worden.

Monſtering der Ruitery. Op den 26 der maent geſchiedde hier de monſtering der Ruitery binnen het Hof van den Chan, daer een tamelyk breede en lange vlakte is. Deze monſtering was ook des daegs te voren gedaen, en ſtond ook des anderen daegs hervat te worden. Zy geſchiedde telkens met twee of drie hondert perſonen te paert in hunne volle wapenruſting, waer mede zy gewoon zyn ten oorlogh te trekken. Eenige waren gewapent met lanſſen, boogen, pylen, en ſchilden: andere met roers; zommige ook alleen met boogh en pylen. Dogh deze hadden daer by eenen ſtok, met eenen grooten knop of bal boven aen om voor geweer te gebruiken. Onder de opperkleederen haddenze gemalyde zakken, en waren voor aen de armen geharnaſt. Op het hooft haddenze eenen kleenen ſtormhoedt, op de wyze van een muts, daer een gemalyt yzer aen was, dat hun over het gezicht quam. Alle waren zy ſierlyk op de Perſiaenſche wyze gekleedt, en verzien van brave paerden, vooral de Hooftofficiers, die zeer koſtelyk in zilvere en goude ſtoffen pronkten. Eenige hadden 6 of 7 hantpaerden by zich. Ook veele onder de ruitery een hantpaert, nevens een ander paert, daer een knecht op zat, loopende nogh een knecht te voet voor hen. De Chan zat in een verheven zetel nevens deze plaets. Het krygsvolk ſtond telkens met partyen aen 't ander einde, wagtende naer het oplezen zyner namen. Dan quamen de geroepene 2, 3, of 4 te gelyk met een volle galop aen tot voor den Chan, daer ze een weinigh

ken in Arabische hutten op stroohoopen. Deze verschaften ons melk, meloenen, en andere eetwaren. Maer daer was gansch geen hout te bekomen: zoodat alles op Kameeldrek gaer most gekookt worden, die yder voor zich zelven uitkoos en opzamelde. De paerden en kamelen werden gebragt ter plaetse, daer het meest te eten viel. Zoo doet men gemeenlyk, en haelt hen weder op een uur voor dat men vertrekt. Het ongemakkelykste was dat'er niet was dan slecht troebel water, dat niet te drinken was, of het most een uur of twee stil staen. Dit geeft groote hindernisse by Zomersche dagen, als de hitte groot is, dewyl men dan dorstiger valt, en men om de lastigheit der pakkaedje geenen grooten voorraedt van wyn kan medevoeren. Waerom men van den noodt eene deugt maekt, en zich bedient van dikke melk, hier *Jouwert* genoemt. Deze doet men in eenen linnen zak, door welken al wat dun is uitloopt. Dan mengt men water by het dikke, om voor drank te gebruiken; welke manier de Turken ook over zich hebben. Wil men deze spys eten, men hout ze dik, of mengt'er minder water by. Dit voedsel hout men gemakkelyk buiten bedervinge. Als men'er wat suiker by doet, strekt het op de reis voor vaderlantsen room. Den dertigsten der maent bragten wy hier ook door tot den ondergang der zonne, wanneer wy weder Zuidwaert aen voorttrokken door deze vlakte, dat den ganschen nacht duurde. Hier zagen wy een karavane, die zich hier nedergeslagen hadt, ook eenige Turken met hunne huisgezinnen zoo in Tartarische tenten, als in 't open velt. Een uur voor den dageraet kregen wy een dorp aen onze slinke zyde. De wegh was in den beginne vol greppen, maer wert allengs vlak. Dus reisden wy voort by starlicht, en quamen des morgens den laetsten der maent met den dageraet aen het dorp Sgawad ten westen van de rivier Kur: aen welker oever wy ons neder sloegen op eenen heuvel. Dit dorp spreit zich zeer wyt uit met vele tuinen, al meest bezet met witte moerbezieboomen. Veele wa-

Het dorp Sgawad.

A
B
C

50

A
B
C
M. Pool fc.

KARAVANE BY HE

52.

BRUG OVER DE RIVIER KIESILOSAN.

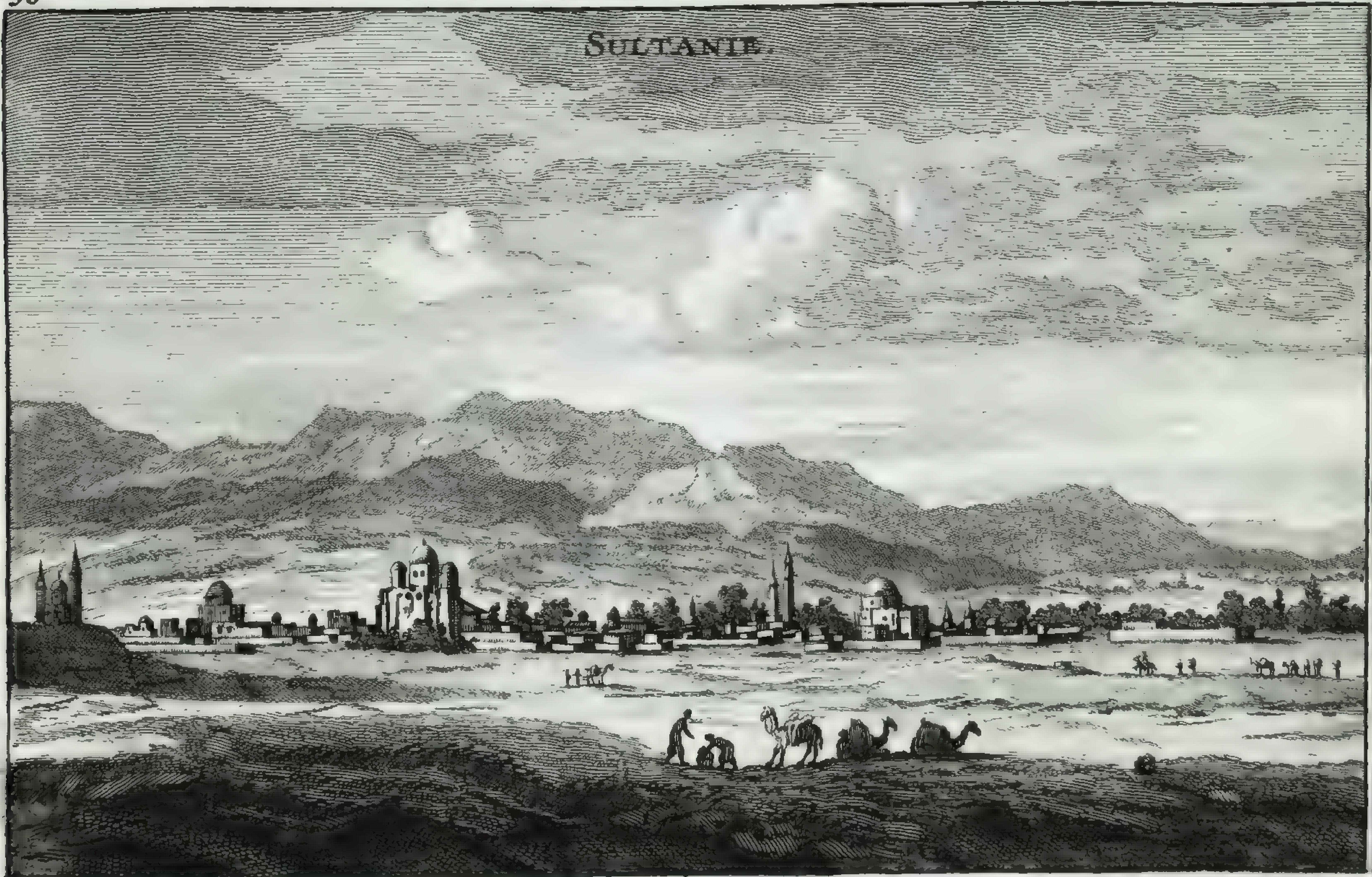
HET DORP 'T SARGABRAND. 53

54

SAMGAEL.

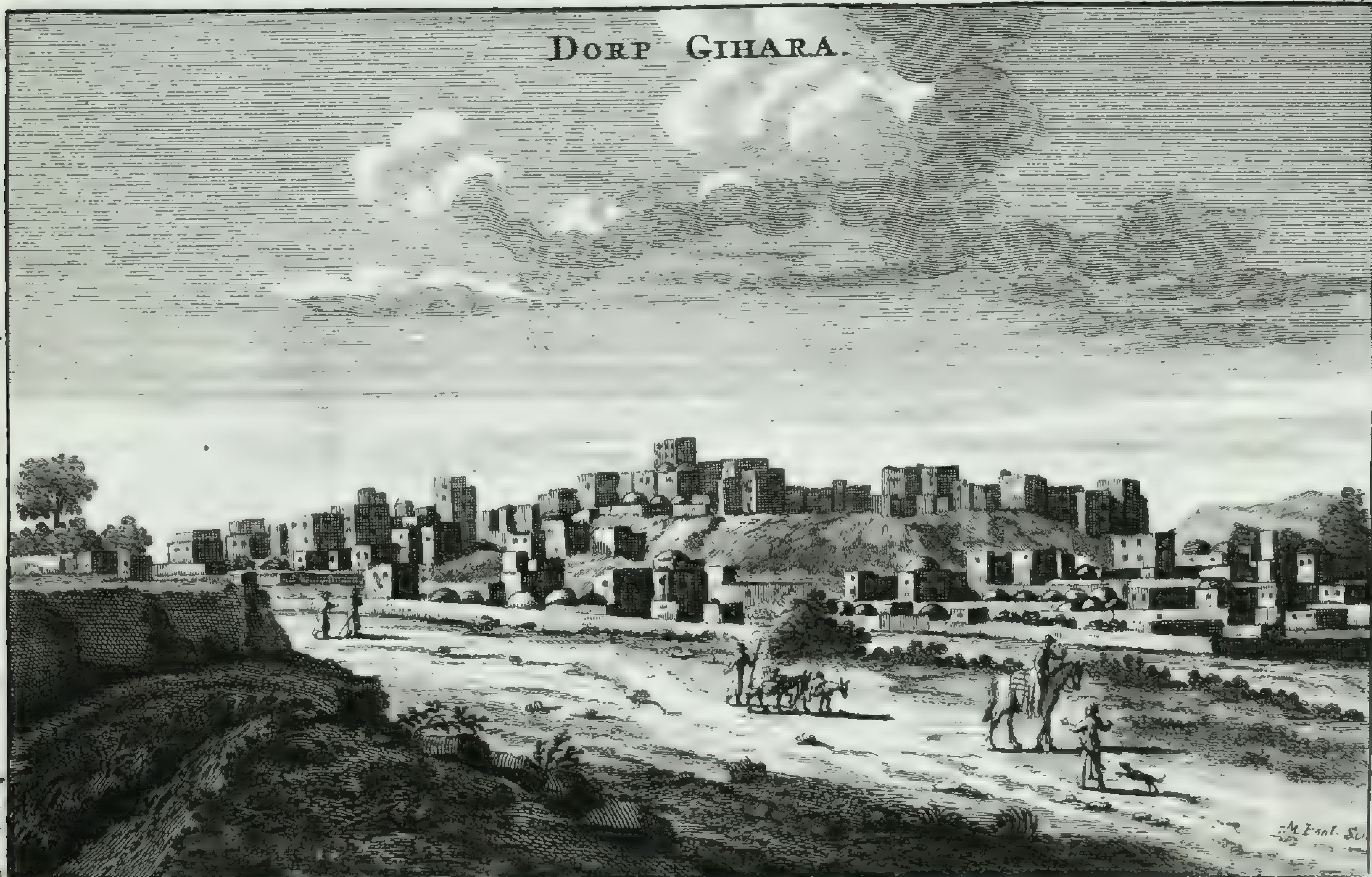
56

GESIGT BY SAMGAEL. 55

57

DORP BY GIHARA.

ANGOERT VOGEL.

M.P. d. Sc.

DORP SAKSAWA.

RUINEN VAN DE STADT KOHM.

VREMT GESIGT VAN EEN BERGH.

RUINEN VAN DE STADTS MUYR.

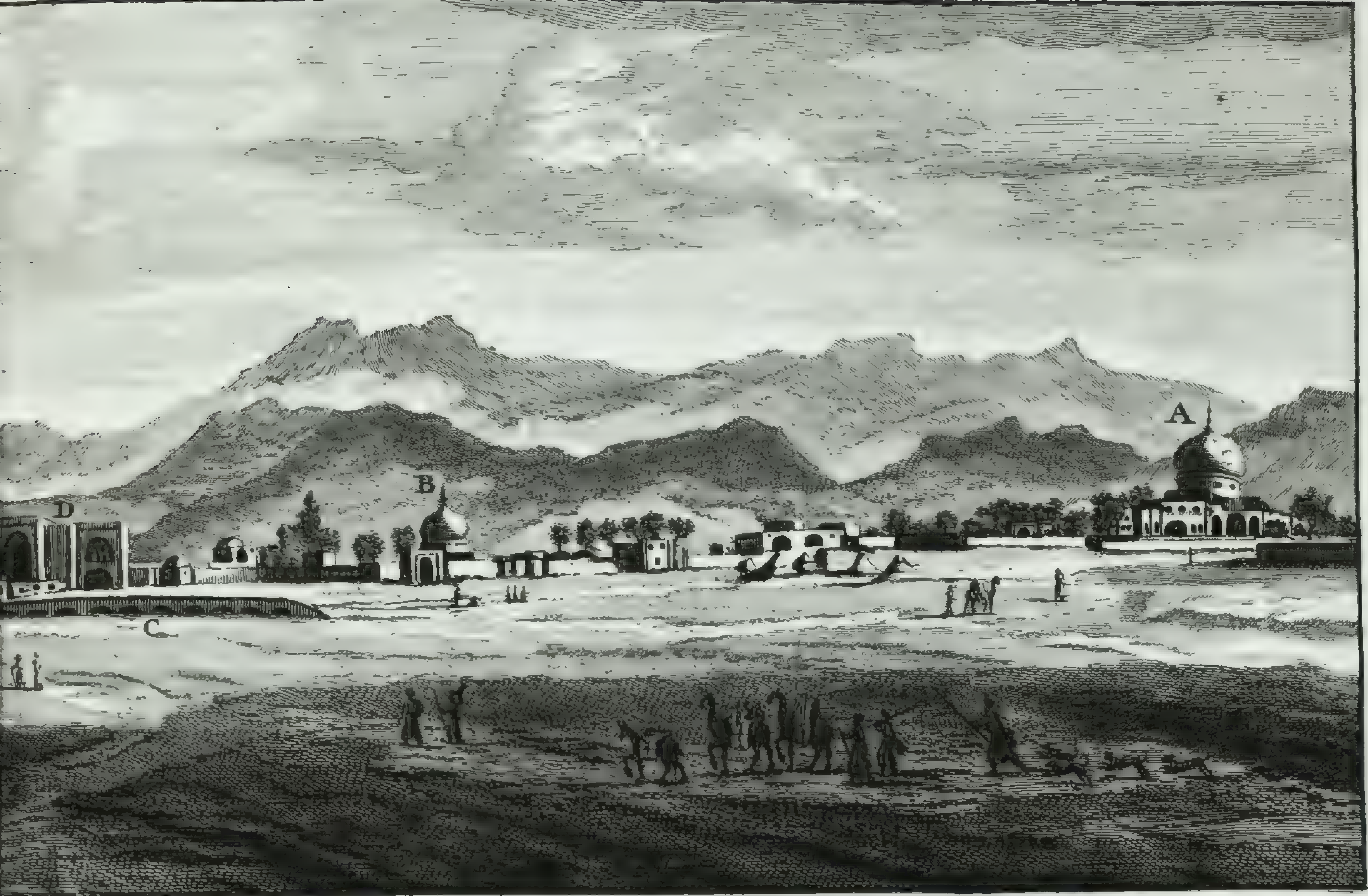
65 KOH

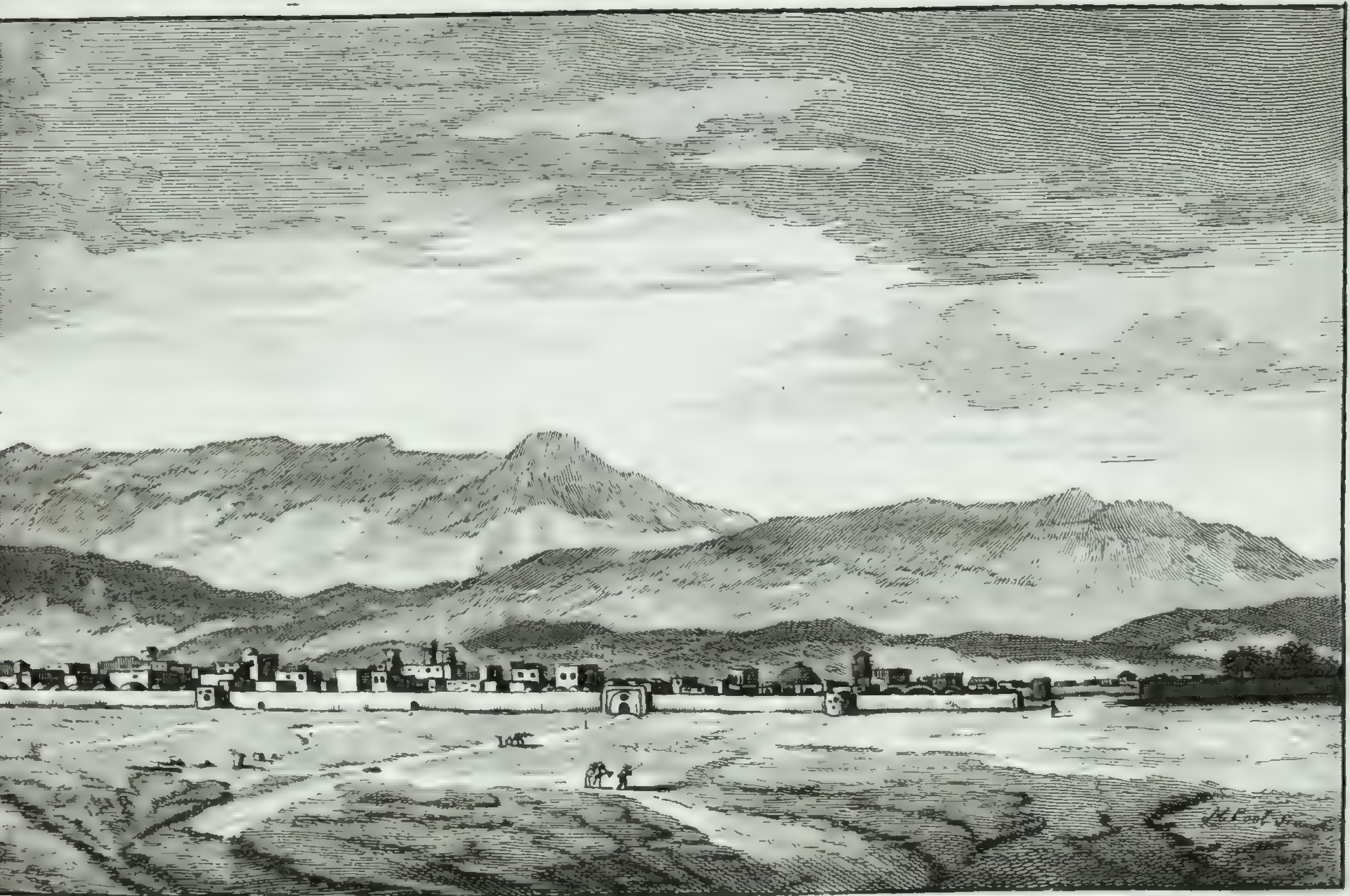

66 KAS

M.

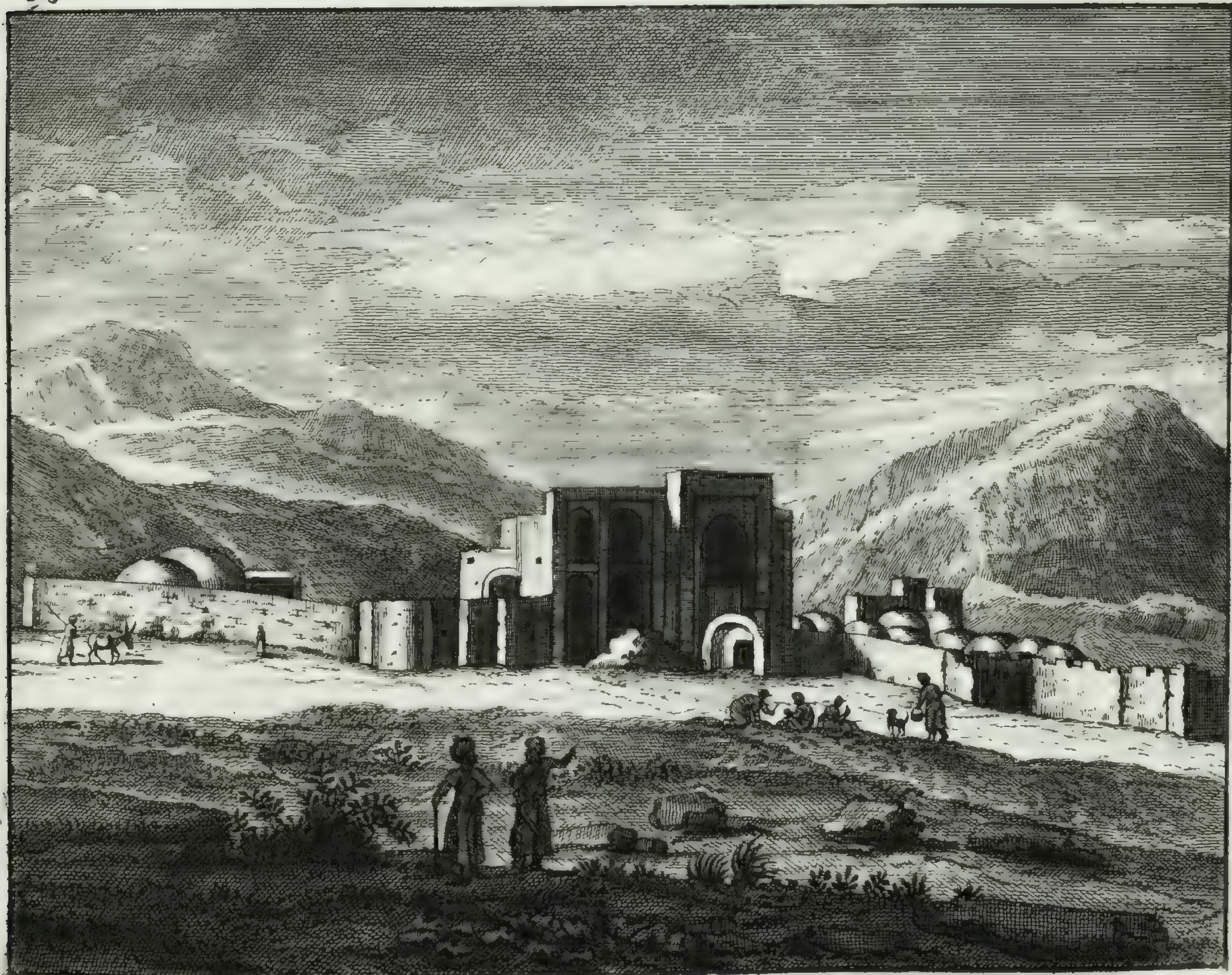

JAN.

67 DORP GHOR.

68 DE KARWANSERA SARDAHAN.

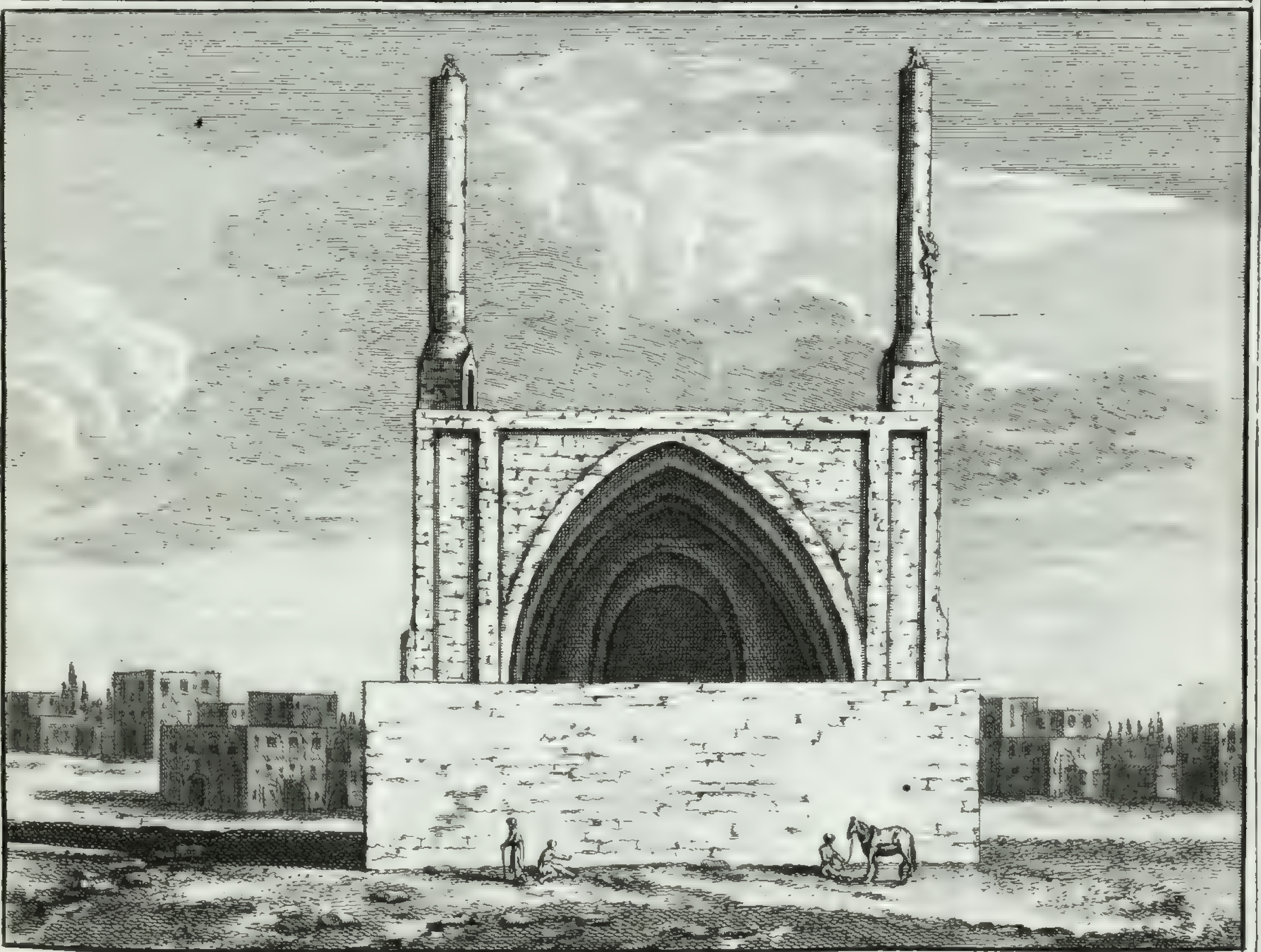

DE VISCH SJIR-MA-JIE, OF MELKVISCH. 69

DE VOGEL PAES-JELEK. 70

GRAF VAN ABDULLA. 71

BIDMUS BLOESSEM EN BLADEREN. 72

RHABARBER BLADEREN MET STEEL EN WORTEL, EN FOCKIE FOCKIESE. 73.

mogt denken dat wy in ons verhael hier ontrent de maet te buiten gaen, en te breedt opgeven van het getal dezer ſchapen. Maer ik kan hem verzekeren dat in deze ſtadt Spahan dagelyx 10 of 12 duizent zoo ſchapen als bokken vertiert worden. En op dezen dagh is elk verplicht een ſchaep of een gedeelte daer van voor zich te nemen. Zeker des daegs te voren uitrydende ontmoette my overal zulk een meenigte van ſchapen, dat ik'er naeulyx door konde geraken. Jonge lammeren vooral, maer 20, 25, of 30 dagen out worden hier in overvloedt gegeten. Dit neemt zyn begin in de maent van November, en duurt tot April of Mei, wel te verſtaen by luiden van aenzien en vermogen. Want elk lam koſt gemeenlyk 7, 8, of 9 Moroedjes, waer van'er 7 ontrent eenen ryxdaler van ons gelt uitmaken. Deze lammeren wegen ontrent van 6 tot 12 lichte ponden. Dit is de lekkerny der aenzienlyke Perſianen, die noit oſſevleeſch eten. Maer de arme luiden eten dat, en ook wel buffelsvleeſch, dat hier nevens andere eetwaren te koop gebragt wort. Het lamsvleeſch zeker valt hier zoo zuiver en ſmakelyk, dat men het, al eet men het alle dagen, noit moede wort.

Uittogt des Konings met zyne bywyven.

Op eenen der volgende dagen gingh de Koning met zyne bywyven naer buiten om het vermaek te nemen van de Olifanten te doen zwemmen door de rivier, die door den gevallen regen zeer gezwollen was.

Feeſt van Aidikadier.

Den 23 der maent vierde men hier het feeſt, genaemt *Aidikadier*, zynde de dagh, waer op Mahomet aen de gemeente zou hebben bekent gemaekt, dat Alie zyn navolger had te wezen, haer belaſtende hem daer voor te erkennen. Dit zou, volgens hunne aentekeningen, geſchiedt zyn in het gelukkigh Arabie by het dorp *Shomkadier*, daer het feeſt naer genoemt wort, dat alleen by de Perſianen gevier wort. Want geen andere Mahometanen willen'er van hooren.

Op dezen tydt zagh men de bladeren aen alle boomen uitſpruiten. De maent nam een einde met regen, waer door veele huizen beſchadigt, en andere om verre gerukt werden. Het is geen wonder: want het metſelwerk dezer gebouwen trekt het water naer zich. Hierom worden ze, omdat ze plat zyn, boven lek; dat niet te helpen is, voor dat het weder droogh weder is.

Het weder klaerde met de aenkomſt der Meimaent op: op welker eerſten dagh ik met den Heer Kaſtelein naer buiten reedt, met voornemen om langs de rivier onzen wegh te nemen. Maer wy vonden dezelve zoo hoogh, dat de zydwegh geheel onder water ſtondt. Waerom wy van koers veranderden, en den wegh namen door het lant, die ons na twee uren rydens bragt aen den Luſthof, genaemt *Goes-jeron*, leggende nevens de rivier *Zenderoc*, ten Ooſten van de ſtadt. In dezen zelven tuin, die beplant is met Zenaeren vrugtboomen, hebben verſcheide Gezanten der Indiſche Maetſchappye op hun aenkomen en vertrek hun verblyf gehadt. Het gebou beſtaet in verſcheide vertrekken, die nu ten deele vervallen zyn. Boven op het zelve ziet men fraeie gezichten van 't omleggende lant. In den tuin ſtaen 4 groote Zenaerboomen dicht by een, die een prieel verſtrekken, waer in men langs eenige trappen gaet. Deze boomen zyn kort en dik van ſtam: en twee der zelve hebben 16 voet in de rondte. Men hout ze voor zeer out, en geeft voor dat Tamerlaen daer onder zou gezeten hebben.

Oude luſthof.

Hier meenden wy eenigh gevogelte op te doen: maer het weder veranderde, en de regen overviel ons. Welke opgeklaert zynde, reden wy weder naer Julfa, daer wy tot den avont bleven.

De volgende dagen leverden nogh al ongeſtadigh en los weder: waer door my de koorts overviel, waer van ik reedts eenige vermaningen gehadt had. Zy was evenwel niet hartnekkigh, en verliet my na eenige herhalingen, dogh liet my de ganſche maent zwak.

XXVII

TROON VAN ZULEMOEN.

ik op myn uurwerk, dat ik weinigh minder, dan 2½ uur was op den wegh geweest. Alle deze poorten zyn van aerde en zonder sterkten gemaekt. De deuren zyn lomp van hout zamengezet, en met yzere platen beslagen.

Hooftwyken der stadt. De verdeeling dezer stadt bestaet in 22 hooftwyken van binnen: waer van 17 genaemt worden *Mamerh-olla-sie*, of *Nametholladers*, de overige 5 *Heyderrie*. Deze twee partyen zyn even als de *Nikolotti* en de *Castellani* te Venetien. Deze 17 wyken hebben elke haere byzondere benamingen, als *Bagaet*, ofte wyk der tuinen, dewyl deze streek voordezen in tuinen bestont, gebout door Abbaas den eersten: de tweede *Kerron*, 't geen *dooven* betekent, zynde deze geweest luiden van aenzien, die wel eer daer gewoont hebben, naer welke deze plaets hare benaminge gekregen heeft: de derde *Daelbettin*, zoo veel als Meloenhuis: de vierde *Sey-id Agmed-joen*, dus genoemt naer eenen hunner Leeraren: de vyfde *Letver*, waer van geene beteekenis gezegt kan worden: de zeste *Basaer-Agaes* of Ganzemarkt: de zevende *'t Sjaer-soy Kotba*, of Kruiswegh van Kotba: de agtste *Seltoen-sensjierie* naer eenen prins van dien naem: de negende *Namo-asig*, of drie tweedragtige: de tiende *Sjoebare*, waer van geen betekening is: de elfde *Derre Babba-kasim* of het quartier van Vader Kasim: de twaelfde *Goude Magsoet-beek*, of Quartier van 't hol van den Heer Magsoet: de dertiende *Golbaer*, of bloemryk: de veertiende *Meydoene-mier* of wyk van de Mey-doen van Mier, genoemt naer eenen hunner Leeraren: de vyftiende *Niema-wort*, waer van ik geen betekenis weet: de zestende *Derre-koek* of lustplaets: de zeventiende is my onbekent: omdat de wykmeester, die my beloofde den naem daer van te zullen opgeven, niet weder te voorschyn quam. De vier volgende zyn *Heyderiers*, waer van de eerste genaemt is *Maleynouw* of Nieuwe wyk: de tweede *Derredest*, of verlate quartier: de derde *Hoescyn-ja*, of quartier der Hemniers, of Geestelyken: de vierde *Togtsjie*, gezegt Hoenderbewaerder.

De Hooftwyken, die aen dezelve partyen buiten de stadt behooren, zyn 4 in getal, als *Abbas Abaet*, gesticht door Abbaas den grooten. Deze is wel de voornaemste van die buiten de stadt zyn, en daer woonen niet dan de aenzienlyxte luiden. Het is ook zoo goet of ze binnen de stadt woonden. Zy legt aen de west-

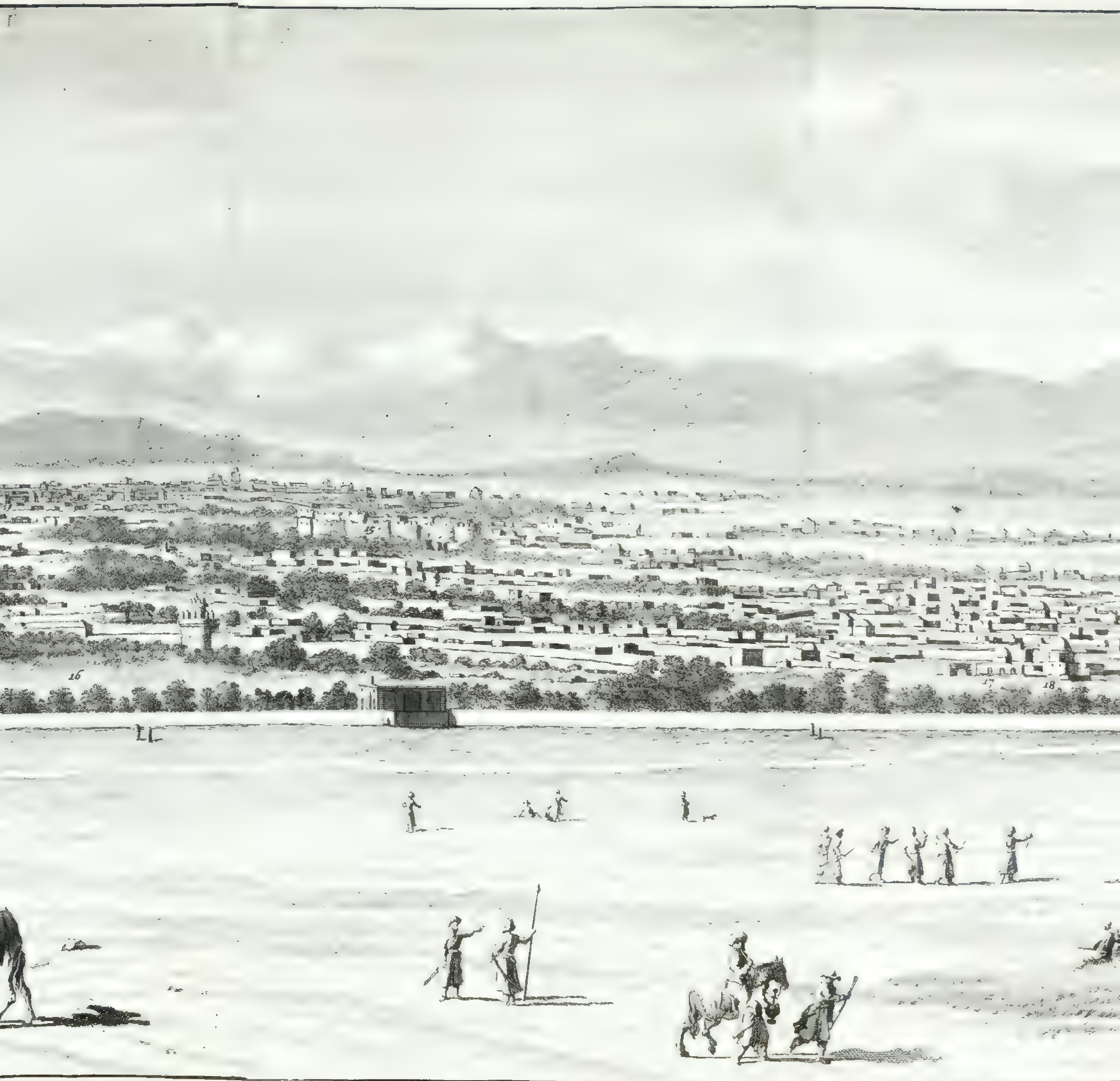
zy-

22
2
3

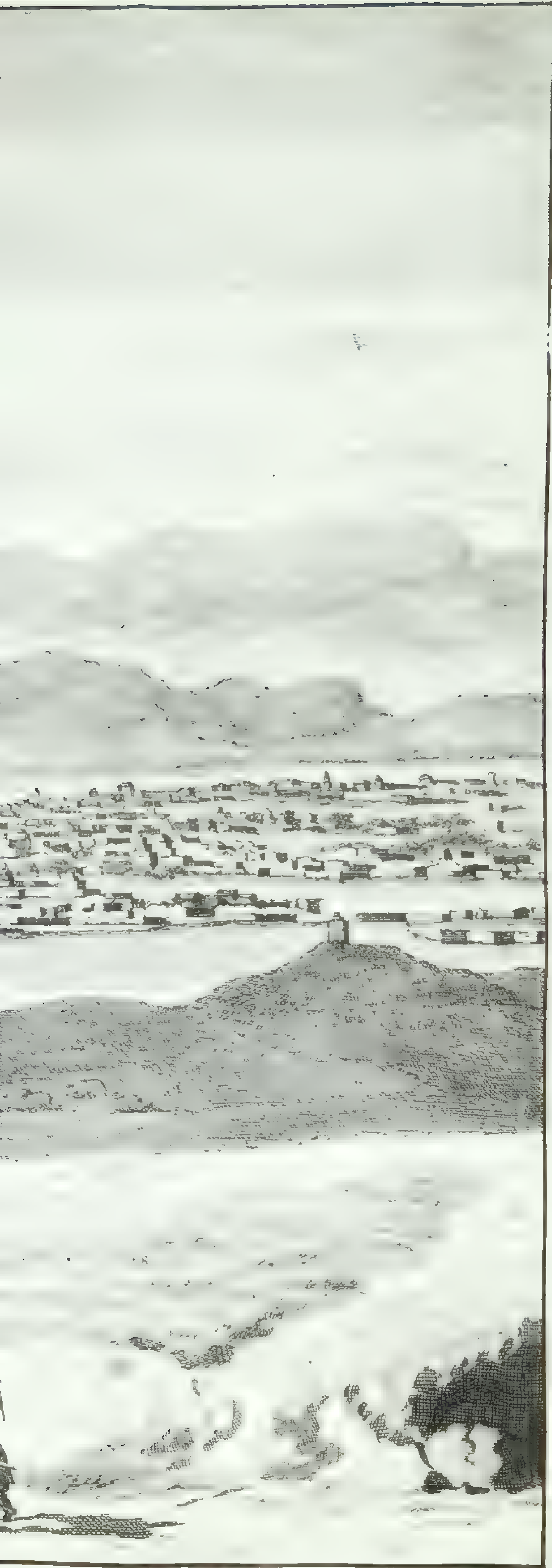

SPAHAN.

15
16
17
18

DE ME

B
A

DE MEY

-DOEN.

1
2

DE BRUGH ALI-WERDIE-CHAN.

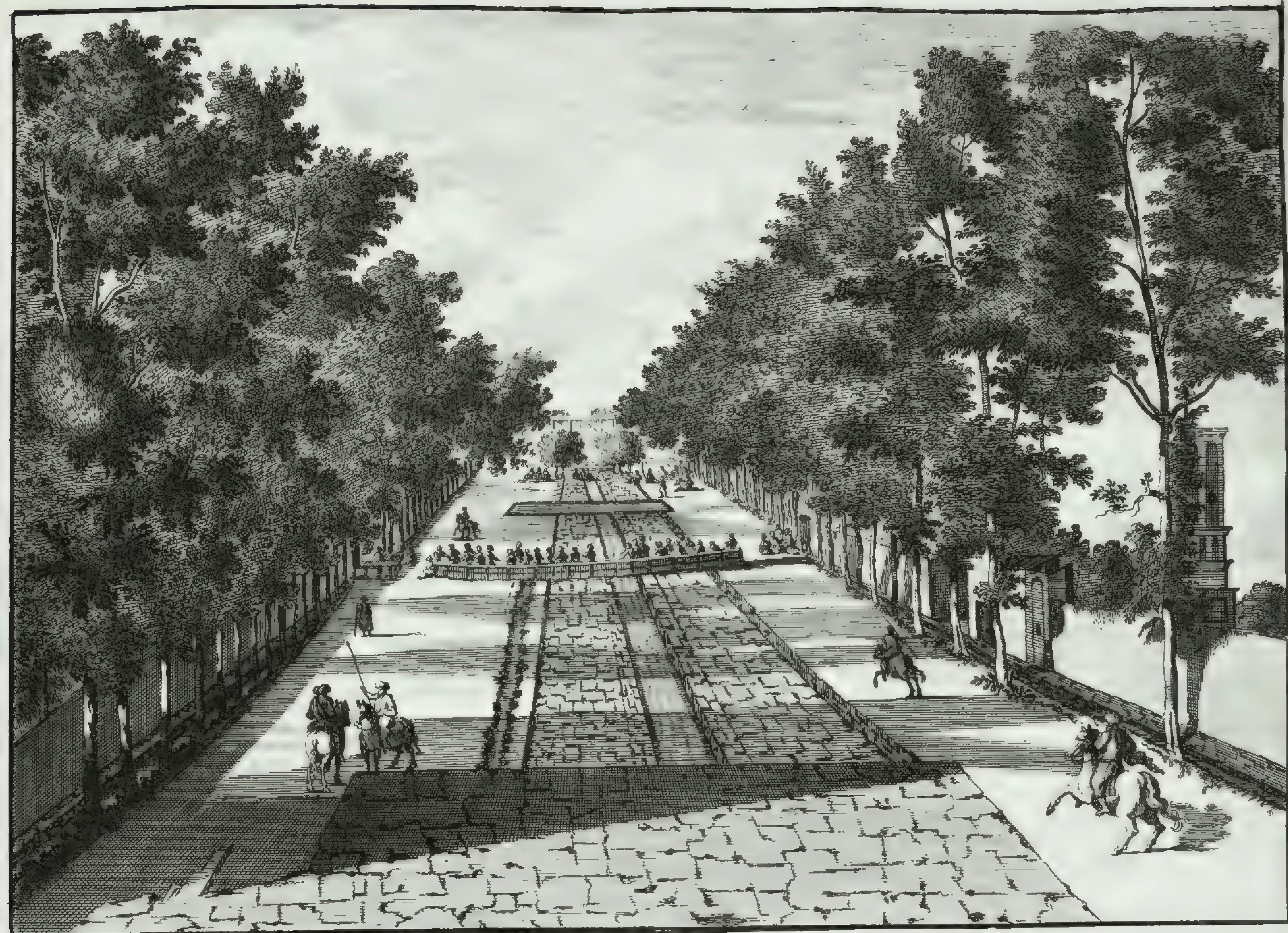

78 DE BRUGH ALLAWERDIE-CHAM.

80 DE CHYAER-BAEG.

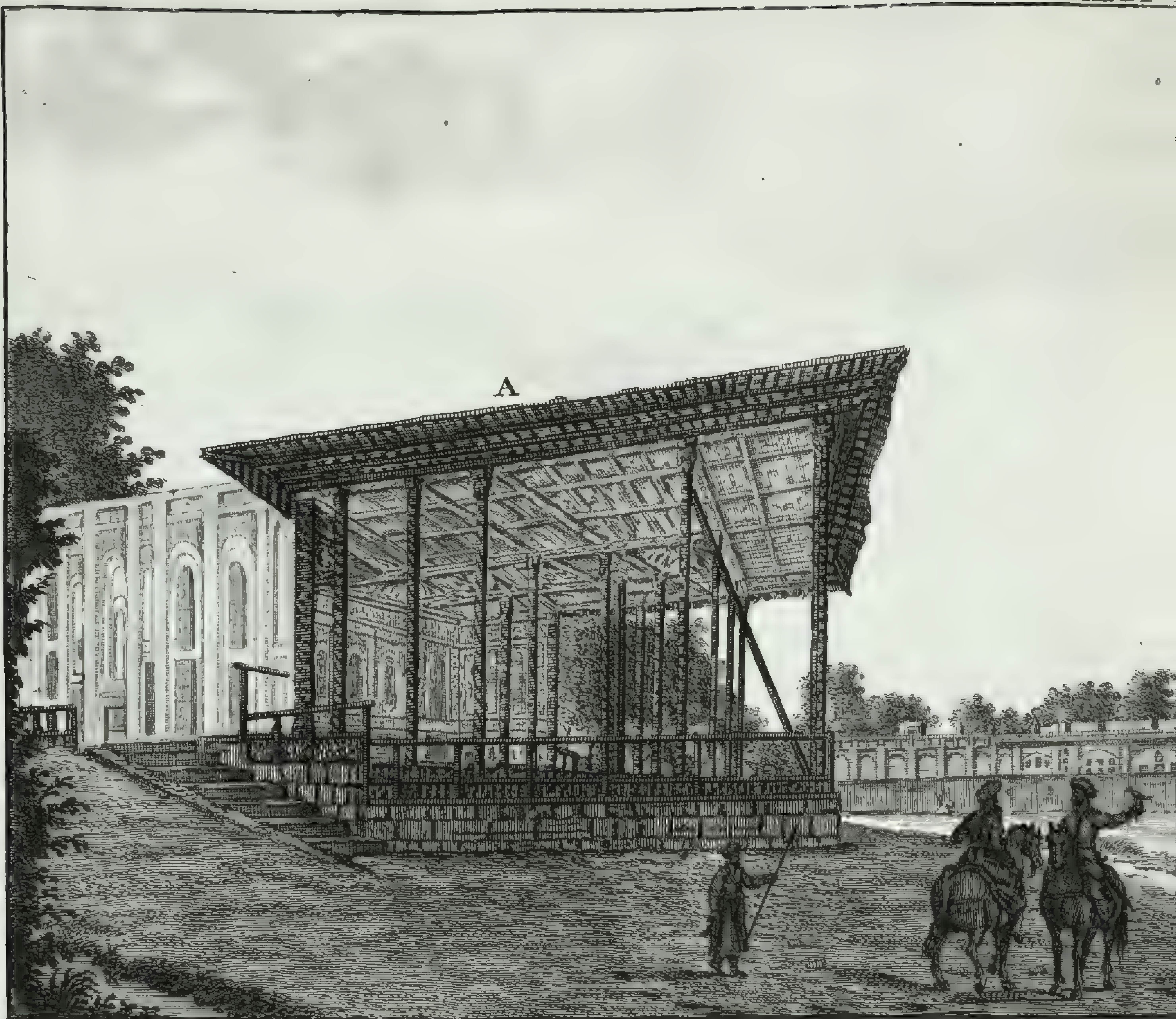

DE BRUGH HAS

2

A

A

B
C
D

C
D

GESIGT BY DE BRUG HASSAN ABAET.

of 't Vrouwengetimmer dient. Dit ſtaet benevens de rivier, van waer een ſteene brug over dezelve legt, verzien van boven met eenig hout latwerk, dat voor een leuning dient. Zy ſtaet tegen over eenen anderen tuin, waer in men over dezelve gaet. Zy heeft 17 bogen. Nogh is'er een hooger gebou geweeſt boven het vrouwenhuis, dogh in dezen zomer, als de Koning daer was, is het afgebrant.

Het Talael. Daer benevens ſtaet een fraei Talael, daer de Koning gehoor geeft aen de uitheemſche gezanten. Hier agter is een braef ſteene gebou, dat 33 ſchreden breet is tot aen het Talael, en 40 langh. Het Talael zelf is 36 ſchreden lang, en 42 breet. Het heeft aen de voorzyde twee ſmalle trappen, yder anderhalven voet hoogh. Als men daer op komt, ziet men in het midden eene marmere fontein, die 8 ſchreden breet, en 6 lang is. Als men 22 ſchreden voortgegaen is, vint men een verhevene plaets, die 3 voeten hoogh is zonder dat'er eenige trappen aen zyn. Dan treedt men 12 ſchreden voort tot aen de zydmuren, daer weder zulk eene hoogte is, op welke men tot de vertrekken gaet met een diepte van 29 ſchreden. In het midden dezer plaets vint men weder eene fontein als de vorige, die 4 ſchreden lang, en 6 breet is. Aen de wanden ziet men hier 6 ſchilderyen, levens grootte gemaelt, alle gezet in niſſen. Vier zyn'er in Spaenſch gewaedt, elk byzonder, mans en vrouwen, die alle, glazen met wyn by zich hebben. Aen elken zydmuur ziet men de afbeelding van twee vrouwen by elkander, de eene geſchildert in antykſe kleeding, en d'andere op de Spaenſche wyze. Een der eerſtgemelde vier is in andere kleeding. Alle zyn zy ſlecht; en zonder kunſt gemaekt. De reſt is altemael vergult van boven tot onder, en met bloemen, beeſten, loofwerk, en diergelyke ſieraden opgeſchikt. Zoo zyn ook de kolommen, die 20 in getal zyn, loopende daer blaewe en roode ſtrepen door. Deze plaets is ruim en hoogh van verdieping: dogh het geheele Talael is van hout, gelyk ook het gewelf, dat groen en root geverwt is; dat niet qualyk ſtaet. De ganſche gelegenheit blykt uit N°. 83. waer in het Talael aengewezen wort door de letter A: het Vrouwengetimmer door B: de Brug door C: de Rivier van d'Ooſtzyde getekent, door D. Als de Koning hier is, doet hy by wylen de rivier ſtuiten door middel van houte ſchotten, die in de kanalen van de brugh Haſſan-abaet gezet worden, waer door het water komt ſtroomen

Schilderyen. Kolommen.

V men

men tot het gemelde Talael. Hier toe heeft hy hier twee of drie platgeboomde flechte schuitjes: hoedanige wy in ons lant dikwyls als onnut achter de werf zien staen, waer in hy zich met zyne Bywyven op de rivier laet roejen.

Ander gezicht getekent. In dezen zelven tuin tekende ik nogh een ander gezicht hooger op een speelhuis, dat aen d'Oostzyde staet: van waer men ook de brug aen de Chjaer-baeg zien kan: gelyk N°. 84. aenwyst, waer in de letter A het Vrouwenhuis toont: B de brug, die naer den aen de overzyde leggenden tuin gaet: C de brug van de Chjaer-baeg: D de rivier, en een andere brug mede over dezelve rivier gelegen, wat verder van de

BRUG ZJARESTON.

stadt af, genaemt *Sjareston*, verzien van 10 bogen; aen welker eene zyde een groot gebouw staet, waer onder door men op de brug komt. Boven op het zelve heeft men fraeje uitzichten, zoo over het lant, als over de rivier. In 't midden leggen veele stukken van rotssteen en lant, daer de rivier om heen vloeit. Gy ziet de verbeelding, die wy geven, hier nevens. Ik moet hier nogh byvoegen dat ontrent 5 dagreizen ten Z. Westen van Spahan over eenen hoogen vlakken bergh een rivier loopt, geheten *Aeb-Chieran*, waer van het water by uitnementheit goedt, en verzien is van schoone visschen, inzonderheit Troeten. Zy eindigt in den Eufraet. De rivier Aeb-Chieran.

geestelyk hooft daer in gestuit te zullen worden. En zeker daer ontbreken geene voorbeelden, die dit kunnen bewaerheden. Een zeker blyk van hun groot aenzien is, dat men hun toelaet, als ze in 's Konings Mazilis verschynen, te gaen zitten in eene en zelve streek naest den Koning, uitgezeit dat'er eenige schreden tusschen beide zyn.

Volk van den Houwer.

Dus is het met de Geestelykheit gelegen. Het Hof weder, en de Kizilbasje, of 't volk van den houwer is anders geaert.

Geveinstheit der Hovelingen.

De Hovelingen geven blyken van groote hoffelykheden, dogh alleen met de tong, die geweldigh van het hart verschilt, dat alleen gezet is op wellust en vermaek. Wellustigh zeker zyn ze op alle wyzen, genegen ook tot pracht van kleederen, paerden, en dienaren, en hierom gretigh naer vereeringen, zonder welke zy voor niemant iets goedts zullen uitwerken. Van beleeftheit anders vol op. Men vint hen ook nederigh jegens de genen, van wie ze wat verwachten. En zoo hun iemant in den wegh is, of staet naer iets, dat zy voor zich zelf begeren, vatten ze eenen doodelyken haet tegen hem op: en krygenze hem zoo verre aen 't wankelen, dat hy'er onder moet, vallen ze alle te gelyk op hem aen met eene verwoedheit en onbarmhartigheit, die met de menschelykheit niet over een te brengen is. Dan wort alles opgehaelt wat hem schade doen kan, al wat goedt in hem is wort quaet genoemt, en de fraeiste gaven, die hy bezit, worden schendigh misverwt. Eindelyk men rust niet, voordat hy geheel ten val gebragt is. In tegendeel bereikt iemant den top van groot aenzien en eere, dien vleienze, en eeren hem, als eenen, die in volmaektheit niemant zich gelyk heeft. Maer hun aert openbaert zich weder, zoo dra de Koning hem uit zyne ampten stoot. Dan vallen ze aenstonts aen het lasteren en beschuldigen van hem, dien ze even te voren hemelhoogh verheven hadden. En die de meeste weldaden van hem ontfangen hebben, zyn veeltydts de vinnigste in hem te vervolgen en te plagen.

Luiden van letteren.

Van de luiden van letteren, of van de pen, gelyk men hier zegt, is ook niet veel lofs te zeggen. Zy zyn meest al hoovaerdigh, zich latende veel voorstaen, en hoogh van zich zelf gevoelende, nydigh ook en afgunstigh uittermaten, schoon evenwel voor het oogh hunner vyanden, aen wie ze eenen schyn van groote vriendschap toonen, alsze hun ontmoeten, hoe zeer ze in hun hart op hen gebeten zyn, en hoe zwart ze hen in hun afwezen afmaelen. Op dit veinzen en ontveinzen verstaen zy zich zoo meesterlyk, dat men hen by een ziende zweren zou dat'er eene broederlyke genegenheit tusschen hen was. Voorts zynze breet weidende in hunnen eigen lof, dienze hoogh ophalen, als ware de gansche werrelt bewust van hunne verdiensten. Schynheilig zynze ook boven maten, en spelen de rol van luiden, die zich van de werrelt afgetrokken hebbende niets in den mont hebben dan de broosheit des menschelyken levens, en het eeuwigh zaligh leven hier boven. Ondertusschen spattenze in alle dartelheit en geilheit uit, zoodatze zelf in onnatuurlyke onkuisheden zich vergrypen. Onder dit alles betrachten ze egter de agting der menschen, die ze door zulk eene geveinstheit en zedigheit zich zoeken te eigenen. Andere volkeren hatenze als de pest, vooral de Christenen van Europe, en die afgescheiden zyn van hunnen Godtsdienst: zoodat voor onzen landaert niet veiligh zou zyn in dat Ryk zich op te houden, indien het burgerlyk Recht deze menschen niet wederhielt.

Hun verwaentheit.

Geveinstheit,

En huichelary.

Onder het gemeene volk gaet het woekeren en schacheren wakker in zwang, met zulk eene onbeschaemtheit, dat het naeulyx te zeggen is. Men vint onder alle menschen goede en quade: zoo ook hier. Maer de meeste Persianen zyn doorgaens ondankbaer, en zonder schaemte.

Staet van Persie.

Den staet van Persie magh men in 't algemeen vergelyken met dien van Europe; bestaende de menschen in drie soorten, waer van de eerste zyn de luiden van den houwer, die zoo veel zyn als by ons de Adel, de tweede, die van de penne (want dus onderscheit men hier deze soorten) dat is te zeggen van de wet of het Gerecht; de derde koopluiden, ambagtsluiden, en gemeene.

XXIX.

DE KONING HOSSEN. 85.

SWARTE SLAEF.

PERSIAENSCHE VROUW.

XXX. HOOFTSTUK.

Treurdagen ingestelt ter eere van Husseyn, en aenmerklykheden daer ontrent. Manier van onthaling by de Armeniers in Julfa. Komst van een Gezant uit Turkye.

Persiaensche Treurdagen.

OP den zesten dagh der maent Mei begonnen de Persianen, nadat zy de nieuwe maen gezien hadden, te vieren de Treurdagen, ingestelt ter gedachtenisse van de doot huns grooten Heiligs Husseyn, zoon van Alie en Fatma, Mahomets eenigste dogter. Groote rou wert hier over openbaerlyk getoont door de gansche stadt, treurende over zyne ongelukkige doot, hem op dezen dagh aengekomen in den jare, zoo als zy zeggen, 1027: wanneer Mahometh, nu volgens hunne rekening geleden 1118 jaren, zich gedwongen vont uit Mecha naer Medina

waren, reed ik den 19 der maent, een uur na middernagt, naer de grafsteden der Christenen. Wy bleven daer tot de aenkomst van den dagh, en gingen vervolgens in den nieu gemaekten tuin des Konings, die zeer groot, en met eenen muur van aerde omtrokken was. Met de vyvers was men al verre gevordert. Veele jonge boomen waren'er ook geplant. Het saizoen was ook in zyn kragtigste, waer door rozen, en andere bloemen, die dit gewest geeft, in meenigte waren opgeloken. Fraeie of zeltsame bloemen verneemt men niet. Van hier gingen wy naer Julfa, en daer gekomen zynde, begaven ons naer den lusthof van François Sahid, tolk der Maetschappye, van wien wy meer gesproken hebben. Wy maekten een gezelschap uit van ontrent 40 menschen, die dezen avont daer deftig onthaelt werden. De vrolykheit was groot, en de lusthof zelf, wiens paden altemael aen beide de zyden met kaerssen bezet waren, vermeerderde het vermaek. Moede zynde, namen wy onze nachtrust in twee huizen van onzen Gastheer. Den volgenden dagh gingen wy de vrienden van den Heer Kastelein begroeten, om welk te doen wy daer gekomen waren, dewyl deze Heer in de volgende maent stont te vertrekken, en niet weder in Julfa te keeren. Hierom nam hy zyn afscheit van de voornaemste Armenische Koopluiden, van den Patriarch van de Europeesche Geestelyken, en andere Franken. Deze bezoeken duurden drie dagen agter een, dewyl'er wel ontrent veertigh huisgezinnen te begroeten waren, en de bezoeken niet schielyk kunnen afgelegt worden ter oirzake van 't onthael, dat men overal geniet. Want zoodra men ingekomen is, worden bandees, of sierlyke groote langwerpige houte bakken, gevult met konfituren en suikerwerk, voorgezet. Indien het gezelschap sterk is, zet men voor twee menschen eenen bak. Anders voor elk mensch eenen. Hier by komen rozen en andere bloemen, om de menschen met lieffelyken reuk te verquikken, waer op de Persianen al van outs gezet zyn geweest, als blykt uit de boeken der oude schryveren. Dan komt'er een wierookvat, nevens een kannetje gevult met rozewater. Hier worden de gasten mede besprengt. Wyders wort aen yder een Kaljan gegeven om tabak te rooken. Hier op komt'er Kaffee, en Bidmuswater, nevens andere lekkere warme dranken. Is het na den middagh, men zet ook andere zoetigheden voor, die de tydt des jaers mede brengt. By de Christenen, die hier zyn, wort ook brandewyn, of andere sterke wateren geschonken, en, is het na den middagh, ook wyn. Hier uit is wel af te nemen dat'er een uur doorgaet, eer men een bezoek op behoorlyke wyze kan afleggen.

Grafsteden der Christenen.

Nieuwe Tuin des Konings.

Persiaensch onthael.

Al dit werk gedaen zynde, vertrokken wy den vierden dagh weder naer de stadt, en namen onze rust in de verblyfplaets der Maetschappye. Hier verstondt ik dat des daegs te voren een Gezant was aengekomen wegens den eersten Visier van het Turxe Hof, die maer een gevolg hadt van 6 of 7 personen. Men giste dat hy was gekomen om van den Koning vryen doorgang van oorlogsvolk te verzoeken, dat de Turxe Keizer zenden zou om de Georgianen, die sedert eenige jaren zich hebben willen ontlasten van de schattingen, die het Turxe Hof van hun vordert, te beoorlogen. De Turken zyn om deze zelve reden al dikwyls derwaert getrokken, maer altydt belemmert geweest door de engte der wegen, die ze doortrekken mosten, waer van hunne vyanden zich bedienende, hen in die engte besloten en sloegen. Deze Georgianen voeren den naem van *Bassa-'t joeg*, dat in de Turxe tale *Bloothooft* betekent, omdat hun hooft maer bedekt is met een kleen mutsje, waer in eenige gaten zyn, waer door ze haerlokken trekken omdat het te vaster op het hooft zou blyven. Hunne hemden zyn zoo lang, dat ze onder uit den rok komen. Het gewest, daer zy zich onthouden, wort ook *Bassa-'t joeg* genoemt, als zeide men, *het lant der Bloothoofden*. Het legt tusschen Turkye en 't lant Gorgestan.

Turx Gezant.

Georgianen.

XXXI.

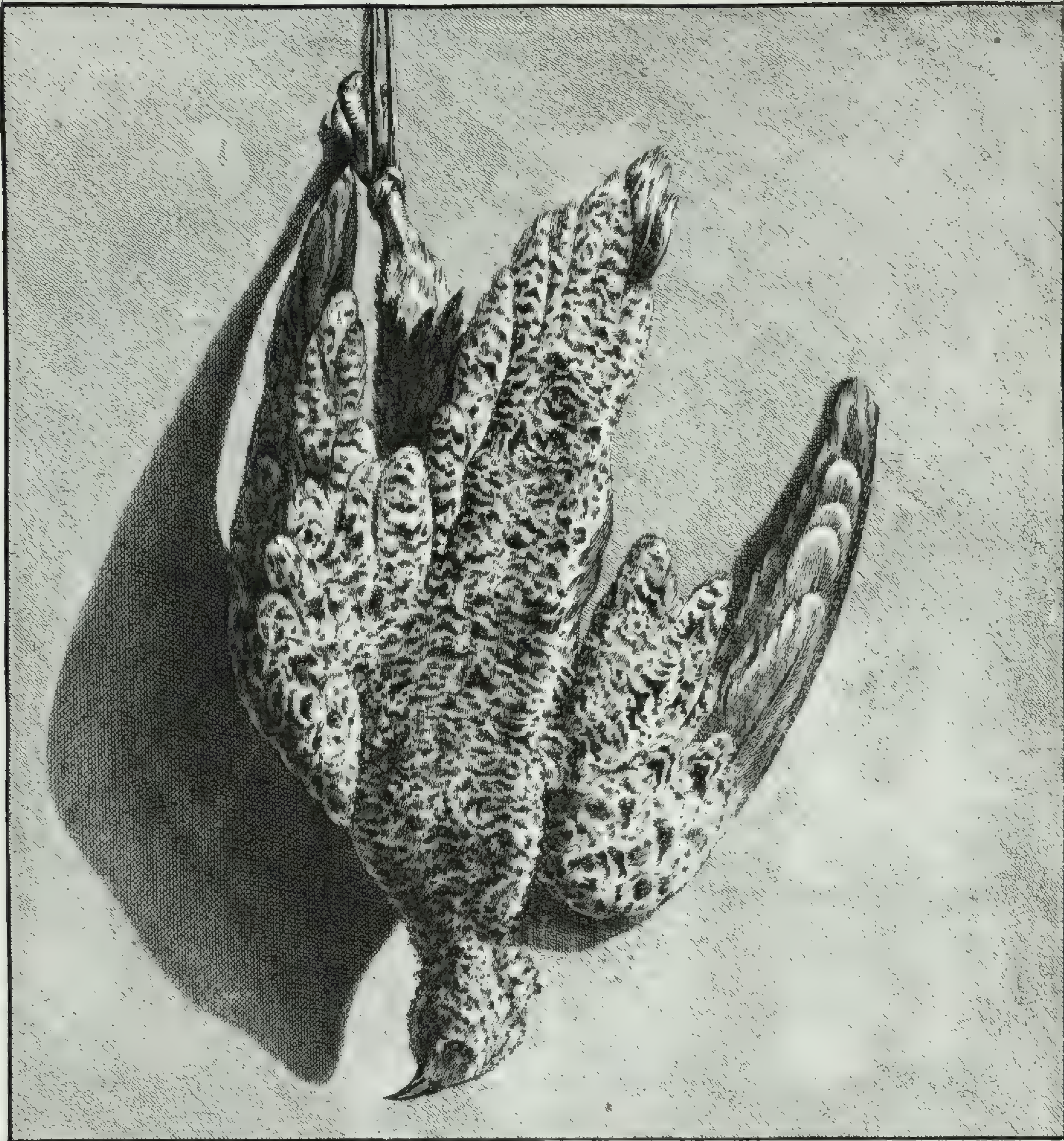
Zeltsame Vogels.

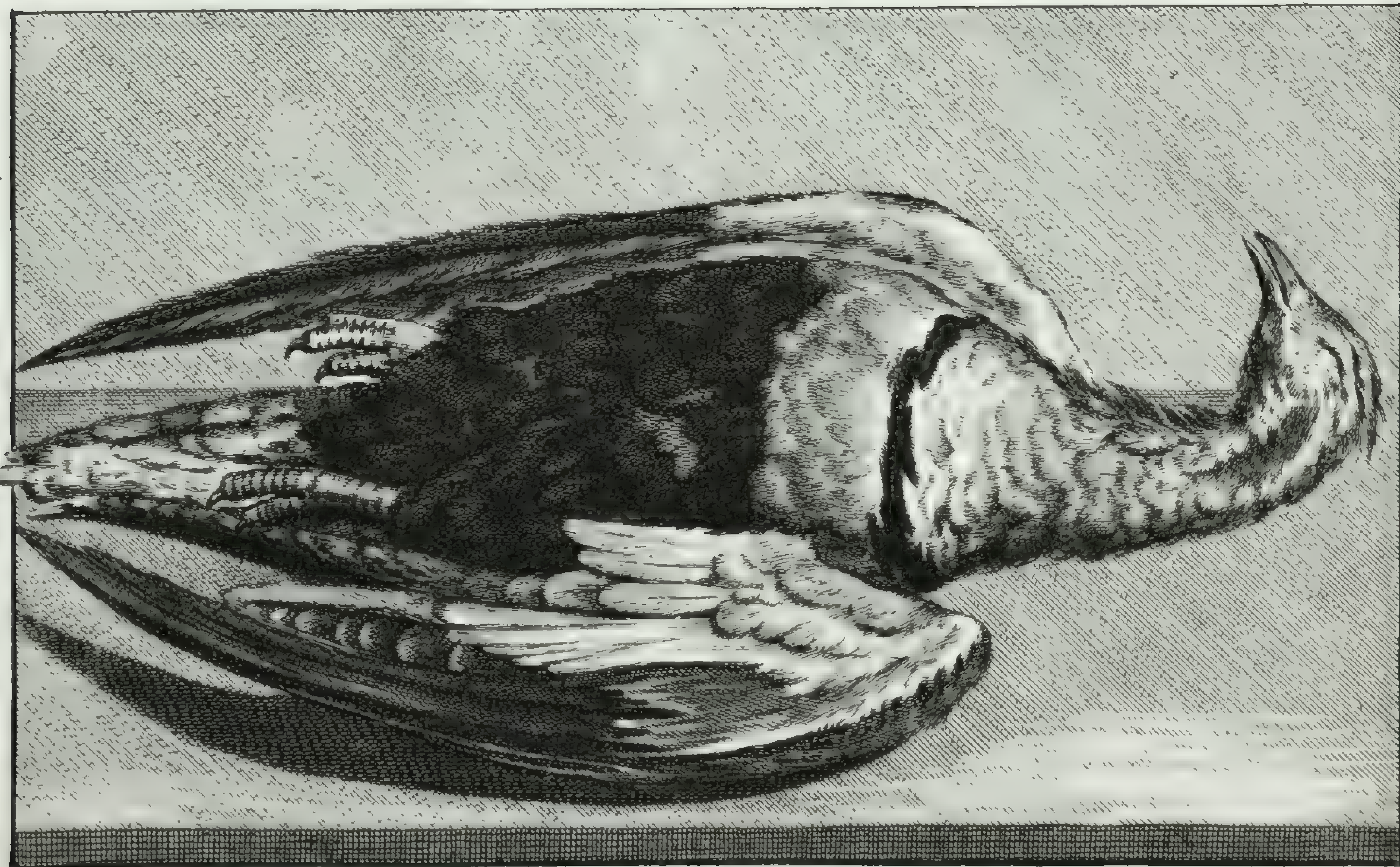

Zeltsame Vogels.

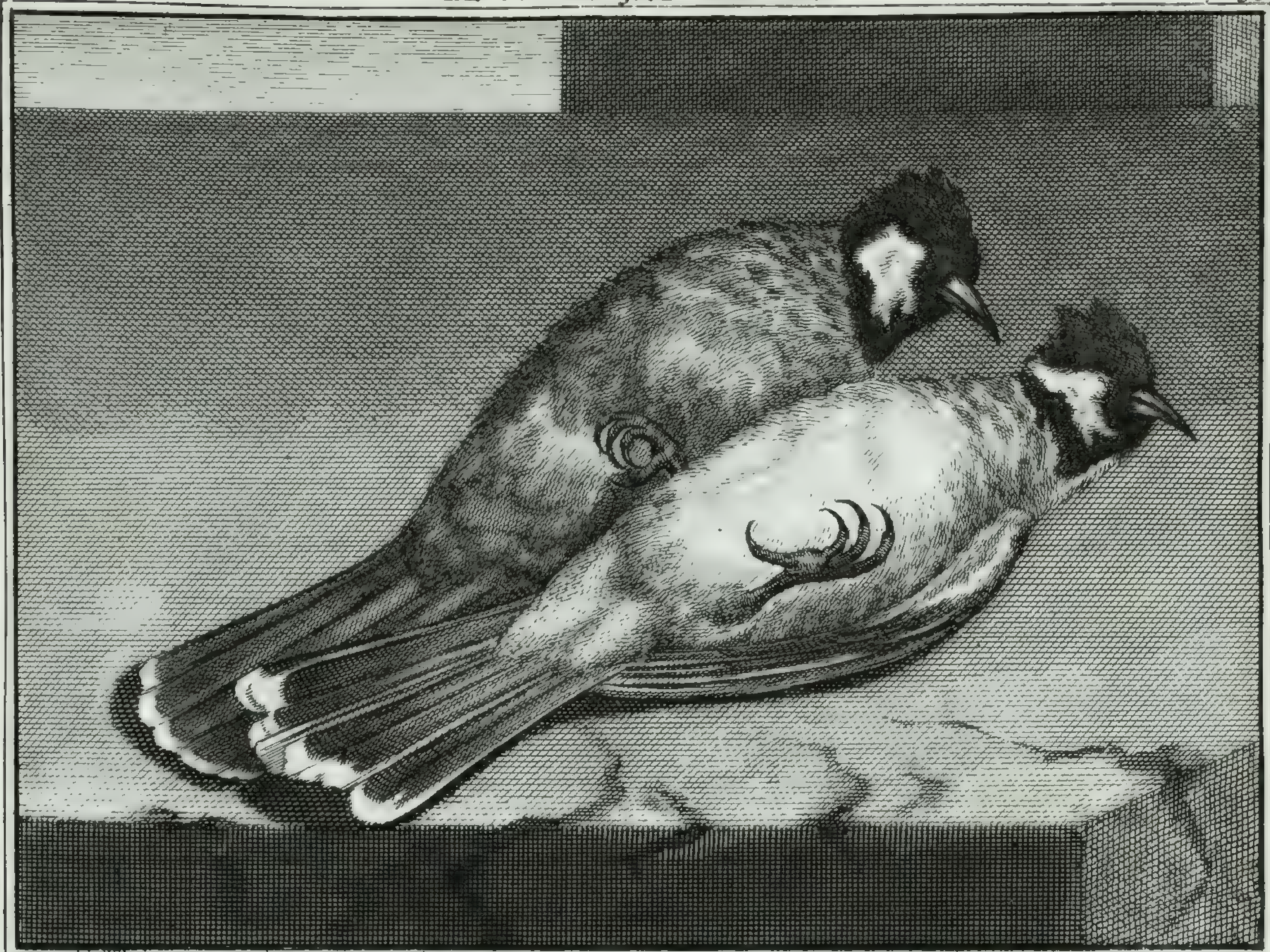
BAEKER-KARAE. 93.

BAEKER-KARAE. 94.

DE VOGELTJES BOL-BOL. 95.

ZENAERBLADEREN. 96.

A

B
D
C

98 GRANAETBLOEM.

POMPOENTJES EN ANDERE VRUGTEN. OO

LYKROU DER ARM

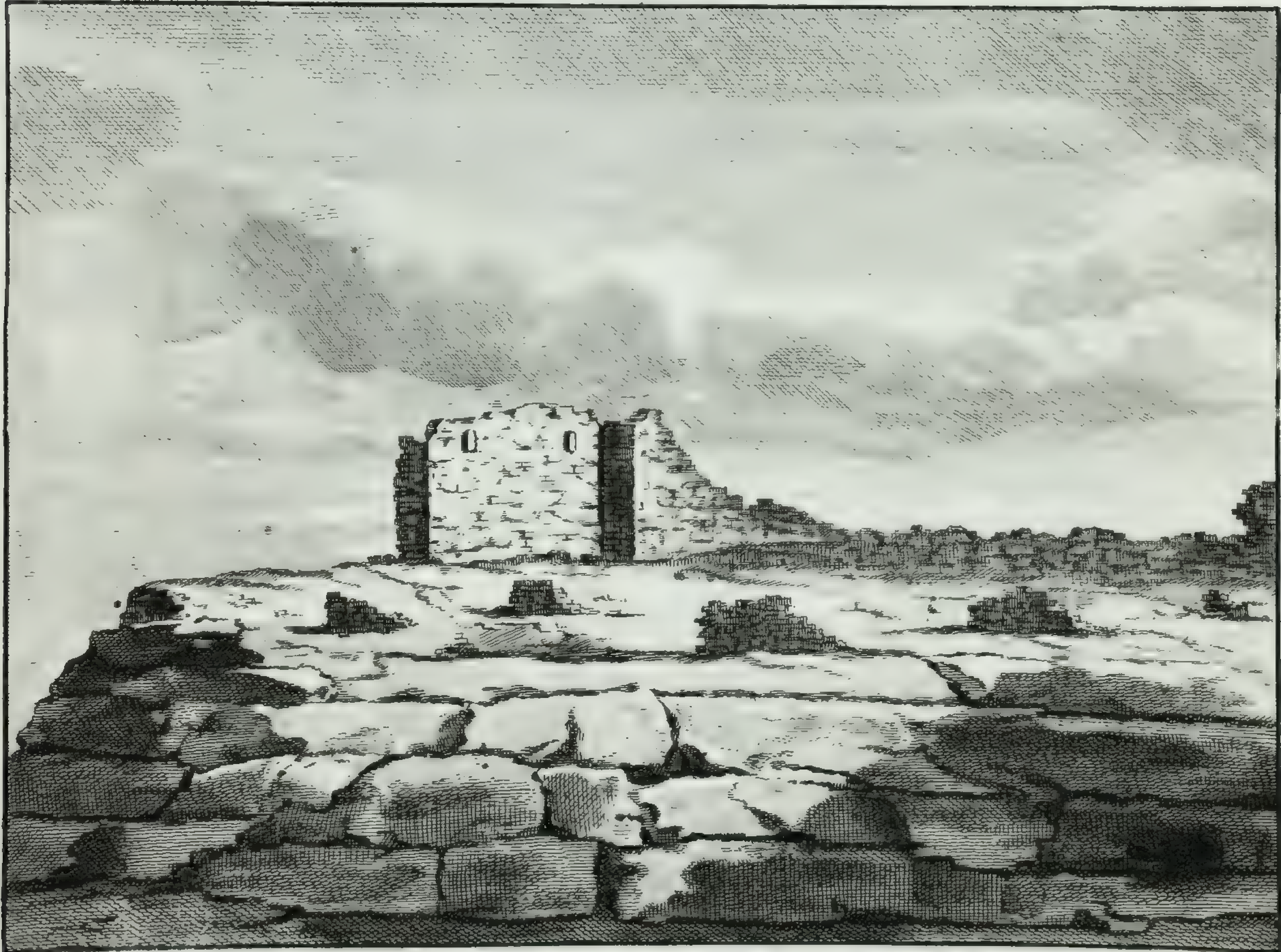

103. OVERBLYFSELS VAN OUDE STER[K]

105. OVERBLYFSELS VAN OUDE STERKTEN.

GROT DES BERGS TAGTE RUSTAN. 106.

rollen, daer de bergh schuinser en bequamer hier toe is.

Van hier ziet men een fraei gezicht naer 't Westen tusschen de bergen in de vlakte, daer eenige dorpen en tuinen leggen. Ik tekende van daer het gezicht met den gemelden bergh, op wiens spits het huis van Rustan gelegen is, gelyk hier nevens te zien is. Alles hier naer myn genoegen beschout hebbende, keerde ik weder binnen de stadt.

TAGTE-RUSTAN.

XXXVI. HOOFTSTUK.

Befaemde plantaedje des Konings. Het huis der Oostindische Maetschappye. Voorname Karwansera. Benjanen. Besluit des schryvers tot eene reis naer Persepolis. Onthaling by 't Hollandts Opperhooft.

Beroemde plantaedje.

EENIGEN tydt hier na gingh ik met dezen zelven vrient bezichtigen de beroemde plantaedje des Konings, wat meer dan drie uren ten Westen van Spahan gelegen. Wy reden door de voorstadt voorby de tuinen, daer de Persianen hunne woonplaets hebben, ontrent anderhalf uur, latende Julfa ter slinke zyde leggen. Toen de vlakte overgereden zynde, quamen we ten vyf uren des avonts aen het begin der plantaedje, door den nu regerenden Koningh aengelegt. Het geboomte aen het begin was nogh weinigh toegenomen, dewyl het water naer behooren niet heeft kunnen geleid worden. Maer als men wat verder komt, vint men het hooger opgeschoten. Als men minder dan een uur voortgereden is, ziet men ter regter zyde aen den wegh een Kerk, die zeer laegh is, en daer nevens een Banje of badtstoof. Vier poorten zullen hier gestelt worden, eene ten Oosten aen't inkomen, eene ten Westen, eene ten Noorden, eene ten Zuiden. Als men een vierde deel van een uur verder is, springt de wegh aen beide de zyden uit,

WOONINGE VAN DE MAETSCHAPPYE. 107

TUYN DER MAETSCHAPPYE. 108

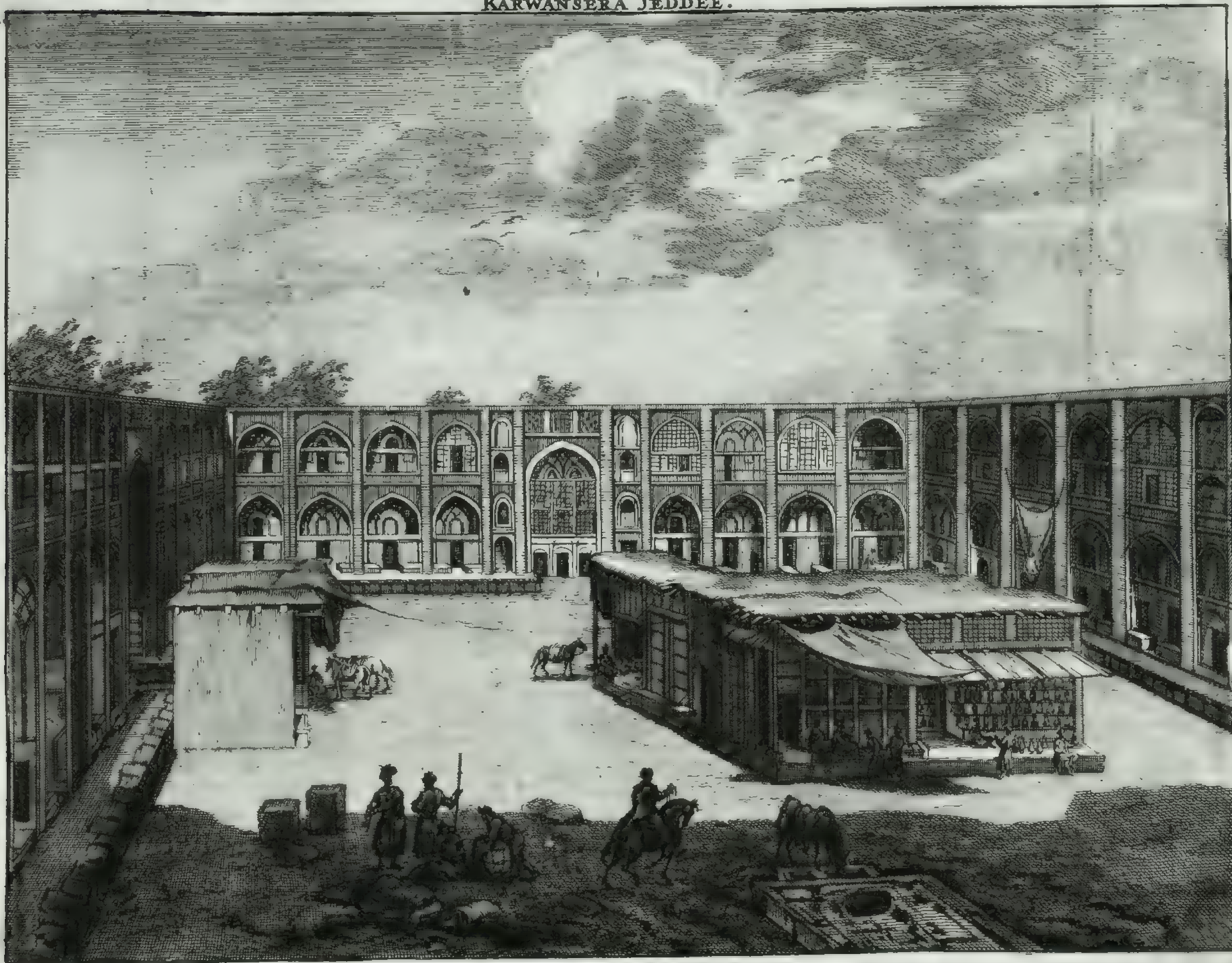
NAED-SJAF-ABAAT.

Hier agter is een ſchoon binnenvertrek met tapyten, kleeden, en kuſſens daer om heen, om volgens de wyze des lants te kunnen zitten. Hier aen zyn kantooren en woningen, zoo voor den tweeden perſoon, als mindere beampten. Dan komt men vervolgens door eenen kleenen gang tot de wooninge des Opperhoofts, die in drie of vier vertrekken beſtaet: buiten welke de gewoonlyke eetplaets is, die daer haer uitzicht op heeft. De tekening, die ik daer van gemaekt heb, vertoont het getal 107. In 't midden des tuins is een houte Talael geſtelt, waer in men het vermaek heeft van eene ſpringende fontein te zien; loopende dit zelve water door een kanael, waer van de tuin dagelyx beſproeit wort door middelen, die men gebruikt om het water te leiden daer men wil. Men vint hier een tamelyk getal van hooge Zenaerboomen, ook eenige andere boomen, die vruchten dragen, nevens bloemen en andere gewaſſen, die op N°. 108 verbeelt worden. Hier vermaekte ik my dikwyls met vangen van kapellen, vliegen, byen, en andere dusdanige diertjes, om ze op te zetten en te bewaren. De byen zyn vry groot en hebben eenen angel, waer mede men geſtoken zynde, groote pyn gevoelt.

In den waterloop van dezen tuin vond ik een ſoort van kleene viſchjes, welker agterlyf als dat van een kikvorſch is, verzien met even zulke pootjes. My ſtaet voor dat'er in Turkye, een myl van Smirna te Korriljouw, op het gebergte, een lak of kom is, hebbende de wytte van ontrent een half uur, en beſlaende twee uren in 't rond. Deze kom waer van het water ſalpeteragtigh, en de gront modderigh is, is zeer viſchryk, en vloeit vooral over van zekere ſoort van kleene Voren. Maer men vint'er ook viſſchen, welker kop en voorlyf de gedaente van viſch heeft, maer het verdere lyf als een Kikvorſch is. Hier van worden'er zommige, dogh zeer zelden, met den hengel gevangen; waerom my niet gebeuren mogt eenige te zien, ſchoon ik'er wel moeite toe gedaen heb. Zy vallen evenwel grooter dan die hier in Perſie gevonden worden.

Nu ſtondt my nogh eene verbeelding te geven eener Karwanſera, of herberg, en hare hoedanigheit af te tekenen. Ik zal hier toe nemen de Karwanſera van des Konings moeder, ſtaende by de Meydoen. Men noemtze *Karwanſera Jeddee*, als zynde voor de voornaemſte gehouden van geheel Spahan, en dezelve, waer in ik myn verblyf heb gehouden, zoo langh ik in die ſtadt geweeſt ben. Ik tekendeze van boven uit het portael myner wooning, als hier nevens te zien is. De poort der Herbergh afgebeelt.

KARWANSERA JEDDEE.

Meydoen, die men inkomt, beſtaet in een lange volte, of gewelft portael, waer in kleene winkels zyn van Armeniers en anderen, die hier het laken met de el verkoopen. Binnen eene diergelyke poort, daer men aen d'andere zyde uitgaet, vint men de verkoopers van glazen. In het midden der opene plaets ſtaet een houten gebouw, dienende mede tot het te koop ſtellen van glazen en anderen waren. Hier ontrent is ook een waterput. Rondom zyn kamers, en daer in de goederen der voornaemſte Armeniſche en andere Koopluiden, hier dagelyx van Julfa komende om hunnen handel te dryven. In dit gebouw zyn vele vertrekken, waer om boven een galery loopt, waerin men langs verſcheide trappen op komende in de vertrekken treedt.

On-

BENJAENSCHE MAN.

TABAKFLESDRAGER.

DE KARWANSERA MAJAER.

JESDAGAES. 113

JESDAGAES.

115

AFRAGTAKJE EN NAER-WENDVRUGT. 116

TWEE BERGEN VAN OUDE STERKTEN.

tigh duizent gulden aen gelt by zich: die hun alle werden afgenomen. Deze ſtrooperyen, die meer voorvallen, worden gepleegt door eenige rebellen, die zich in deze vlakte en daer ontrent met hunne tenten onthouden, en ſomtyts vyftig, of zeſtigh, ja hondert te gelyk ſamenrotten. En om de ſlapheit der regeringe, waer van wy meer gemelt hebben, wort'er niet in voorzien, dat iemant, die in deze landen niet geweeſt is, ſchier ongelooffelyk moet voorkomen.

Dezen namiddagh verloren wy het lieffelyk weder, en in de plaets quam regen, die des nagts ſterker wert, ook den volgenden dagh aenhielt met donder, blixem en hagel, niet tegenſtaende de zon zich liet zien. Maer de lucht ontrent 11 uren wat opgeheldert wezende, beſloten wy naer Perſepolis te trekken. Vergeefs; want het dorp nogh naeulyx ten einde gereden zynde, werden we door zoo zwaeren ſlaghregen overvallen, dat we ons in een huis moſten bergen om de buien te ontſchuilen, en in beraedt namen van weder te keeren, dewyl de wegh derwaert by zulk eenen tydt niet te gebruiken is. Voor den avont quam weder wat flikkering van beterſchap, die des nagts egter weder verdween. Dan in den nanagt zagh men het weder beſcheidentlyk opklaren: zoodat wy met het begin van den dageraet den agtſten der maent ten 6 uren met goedt weder voortgingen, vindende de vlakte aen deze zyde der brugh voor het grootſte gedeelte onder water, veroirzaekt door den gevallen regen: waer door wy langſaem voortgingen, te meer ook, omdat de voetloopers door de gladtheit der wegen ons niet konden byhouden. Een uur evenwel voor den middagh quamen wy aen het dorp *Mier-Chas-Koen*. Ik begaf my ten huize van den Kalantaer of Burgermeeſter dezer plaets, zynde het naeſte dorp, dat aen de overblyffelen van Perſepolis gelegen is. Aen dezen Heer beval my onze vrient Bakker wegens den Heer Kaſtelein, dien ik hier zoude afwagten. De Burgermeeſter boodt my zynen dienſt aen, gevende my aenſtonts iemant mede, die my in de daer zynde karwanſera een goede plaets te bezorgen hadt.

EERSTE GESIGT

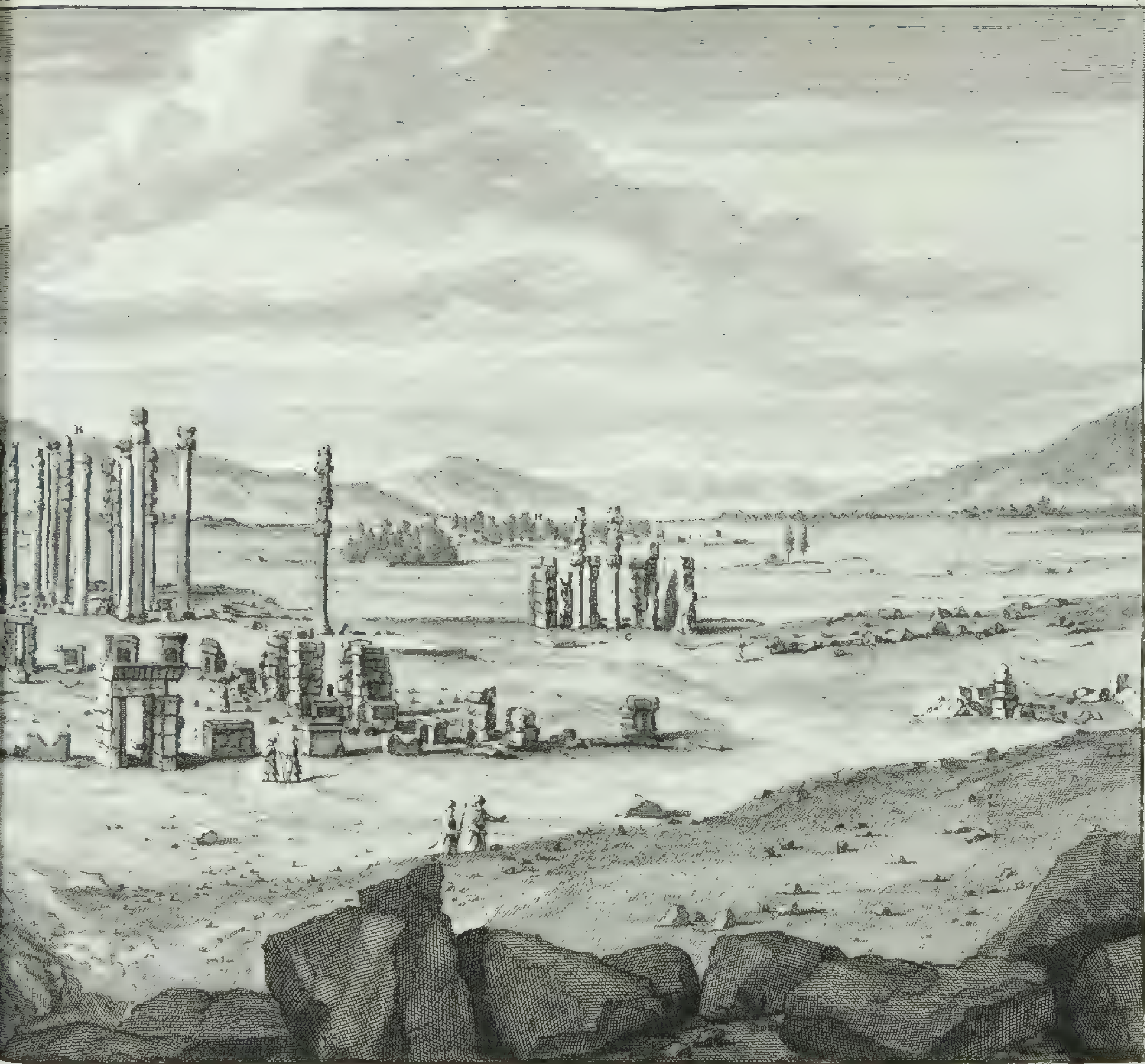

A
B
C
D
E
F
G
H
K

TWEEDE GESIGT VA

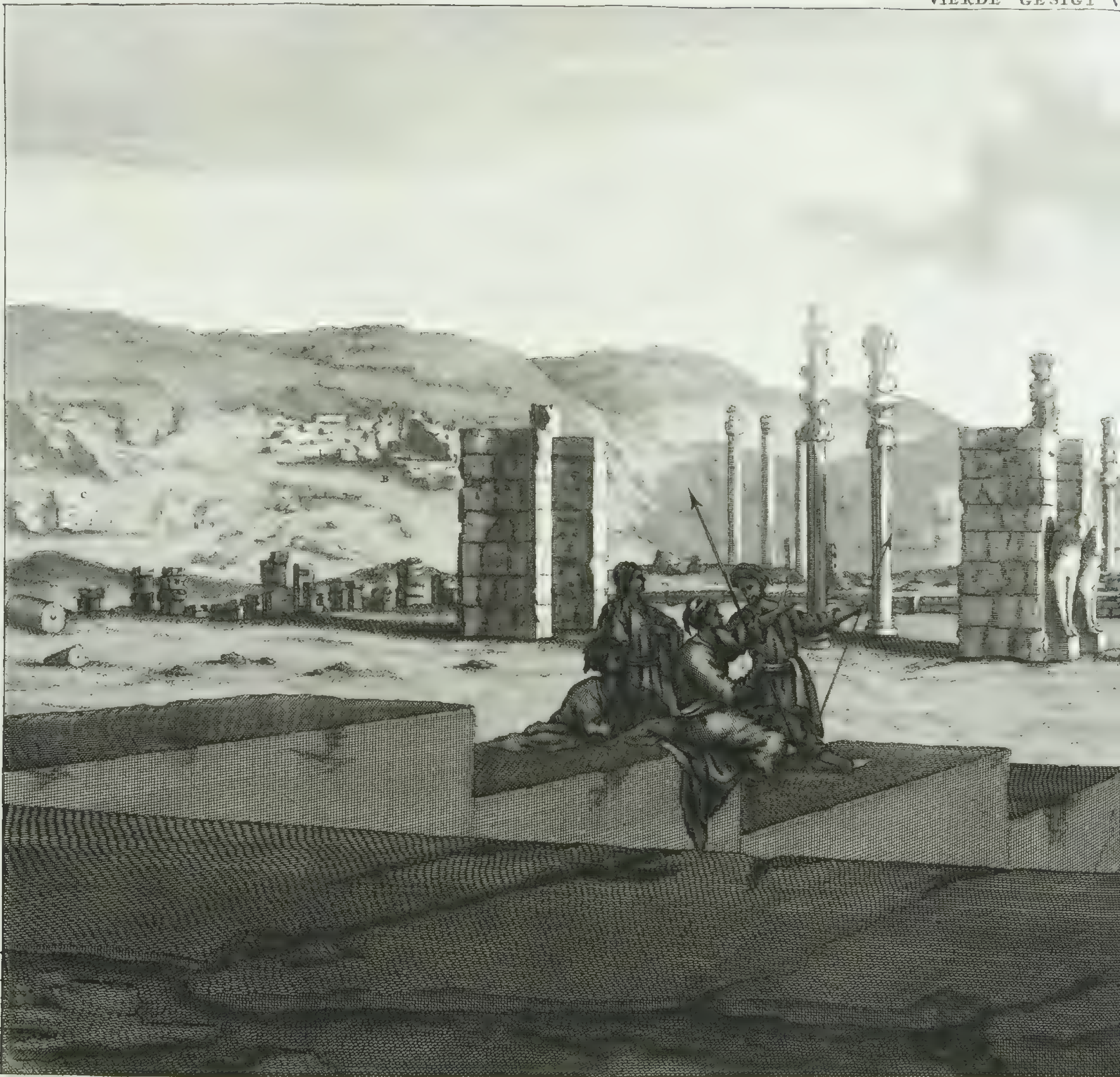

DERDE GESIGT V
D
E
G
A

B
H
C

VIERDE GESIGT V

AN PERSEPOLIS.

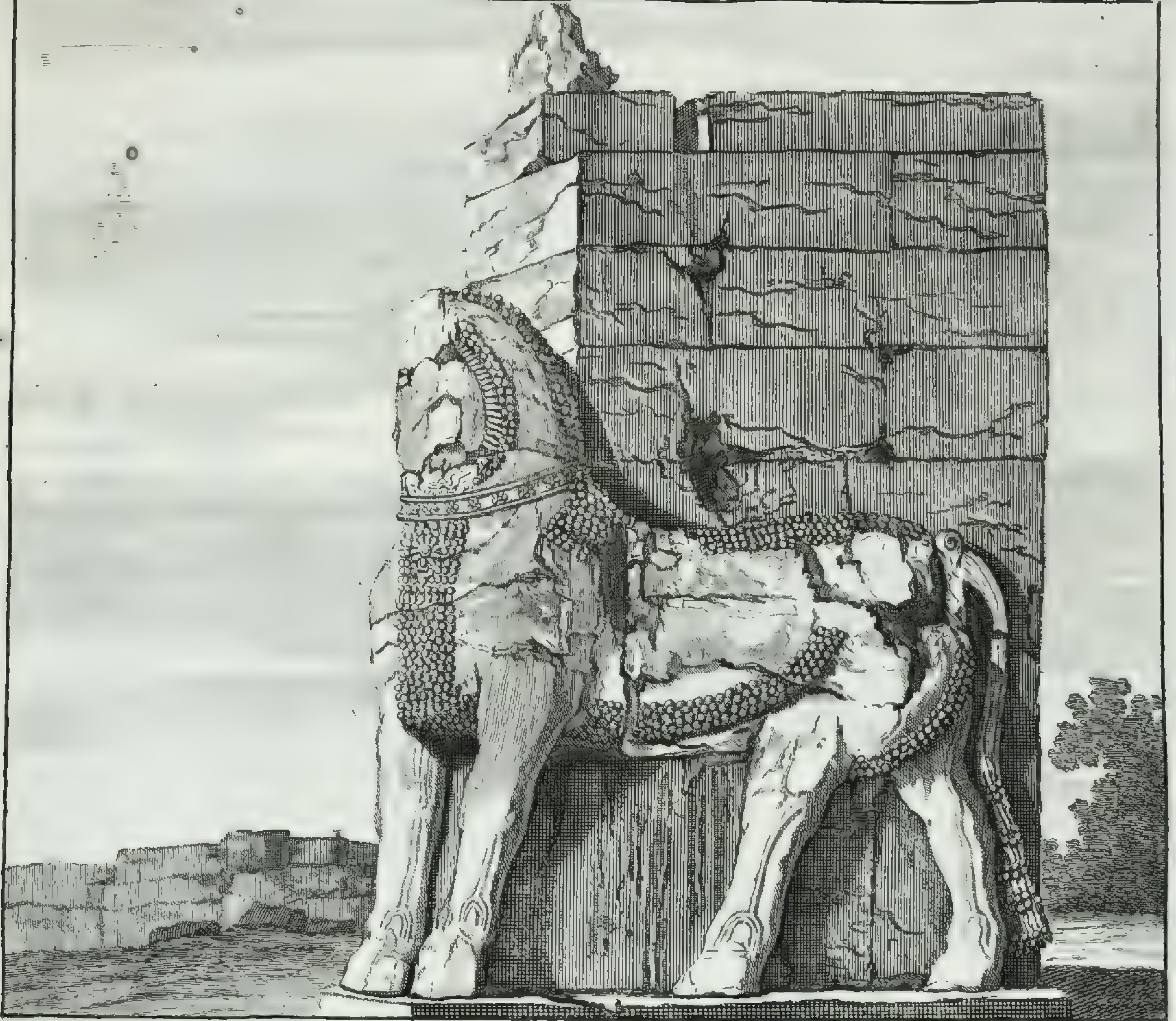

DE TWEE PORTALEN

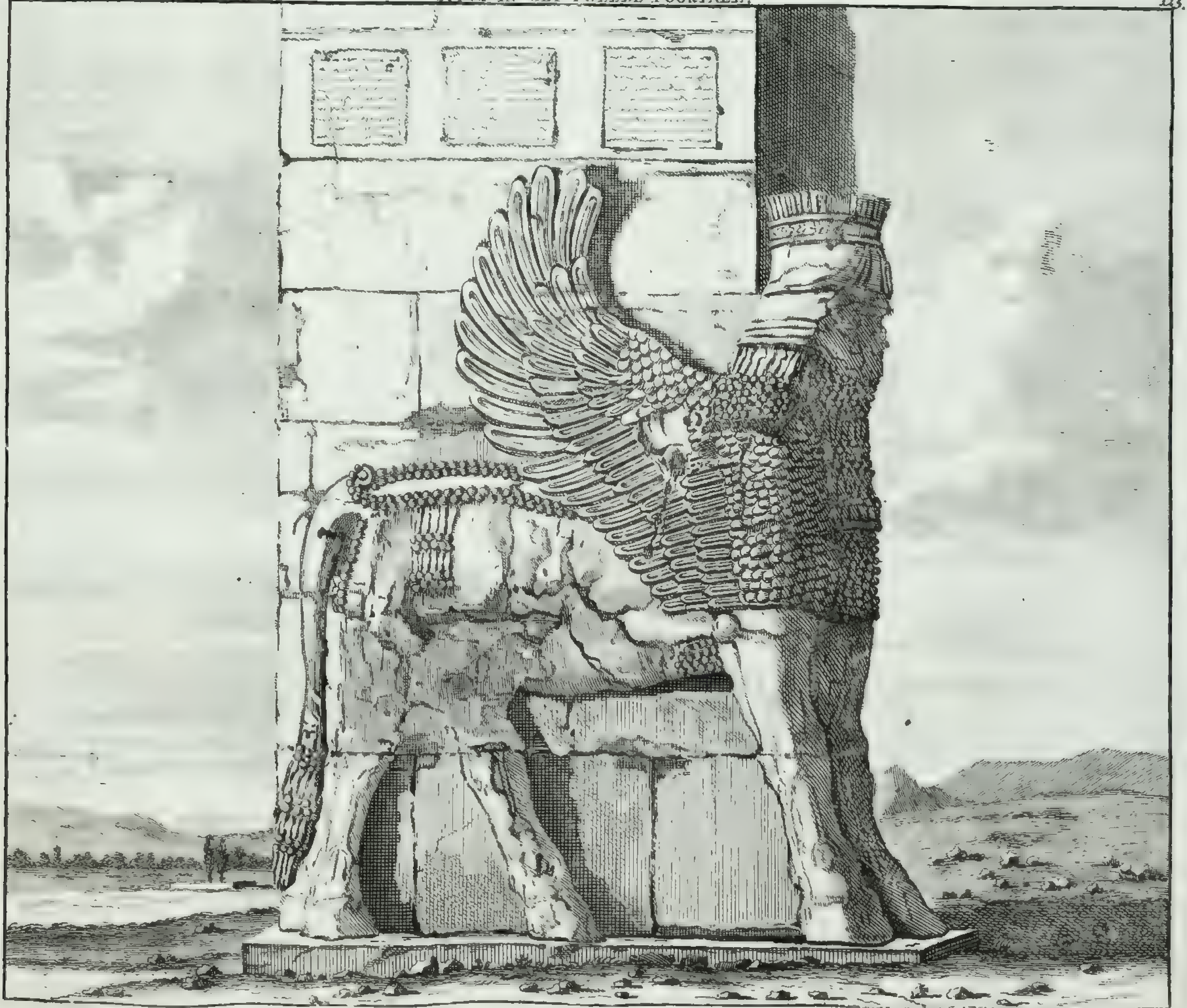

SFINX IN HET EERSTE POORTAEL. 122.

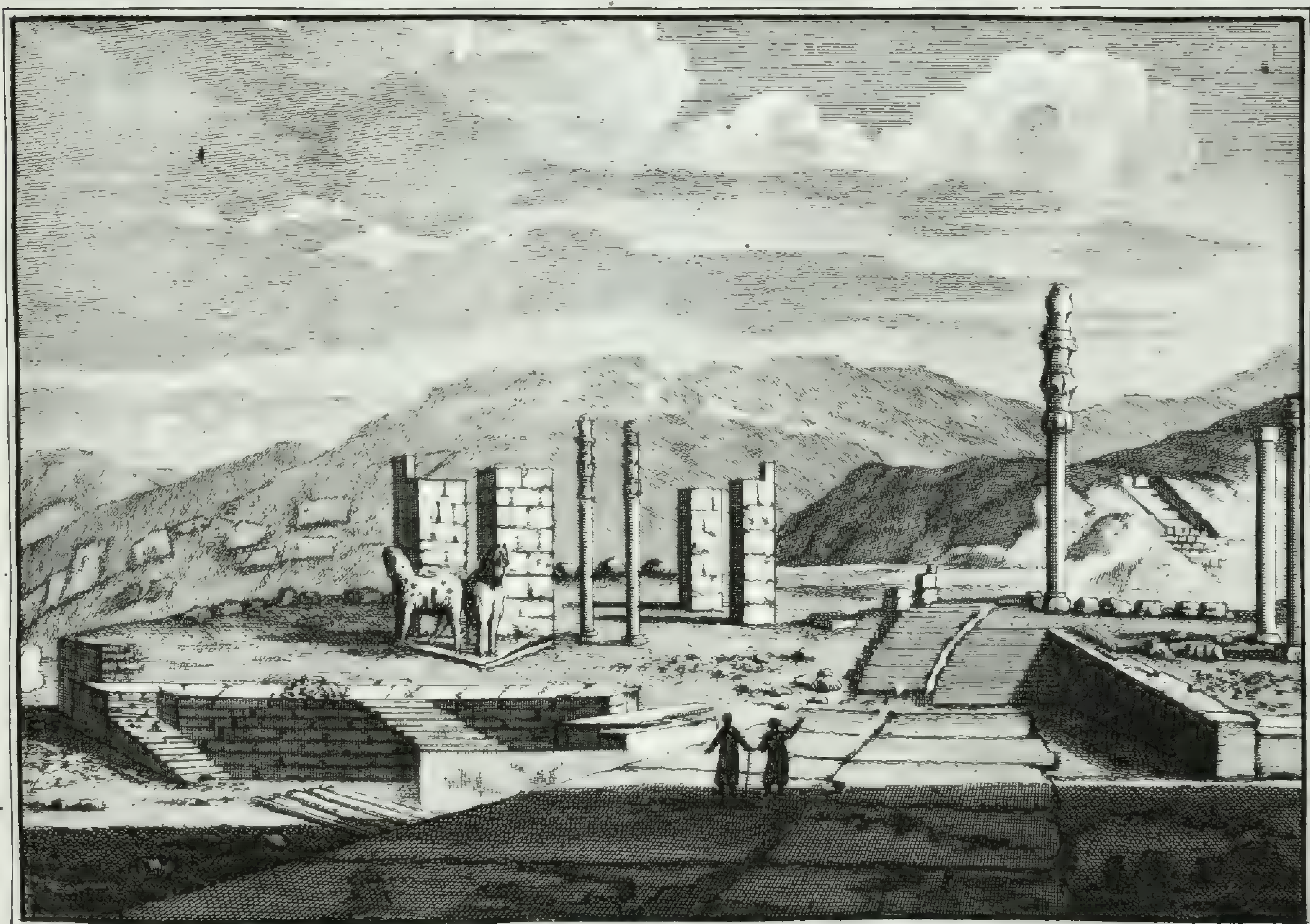

SFINX IN HET TWEEDE POORTAEL. 123.

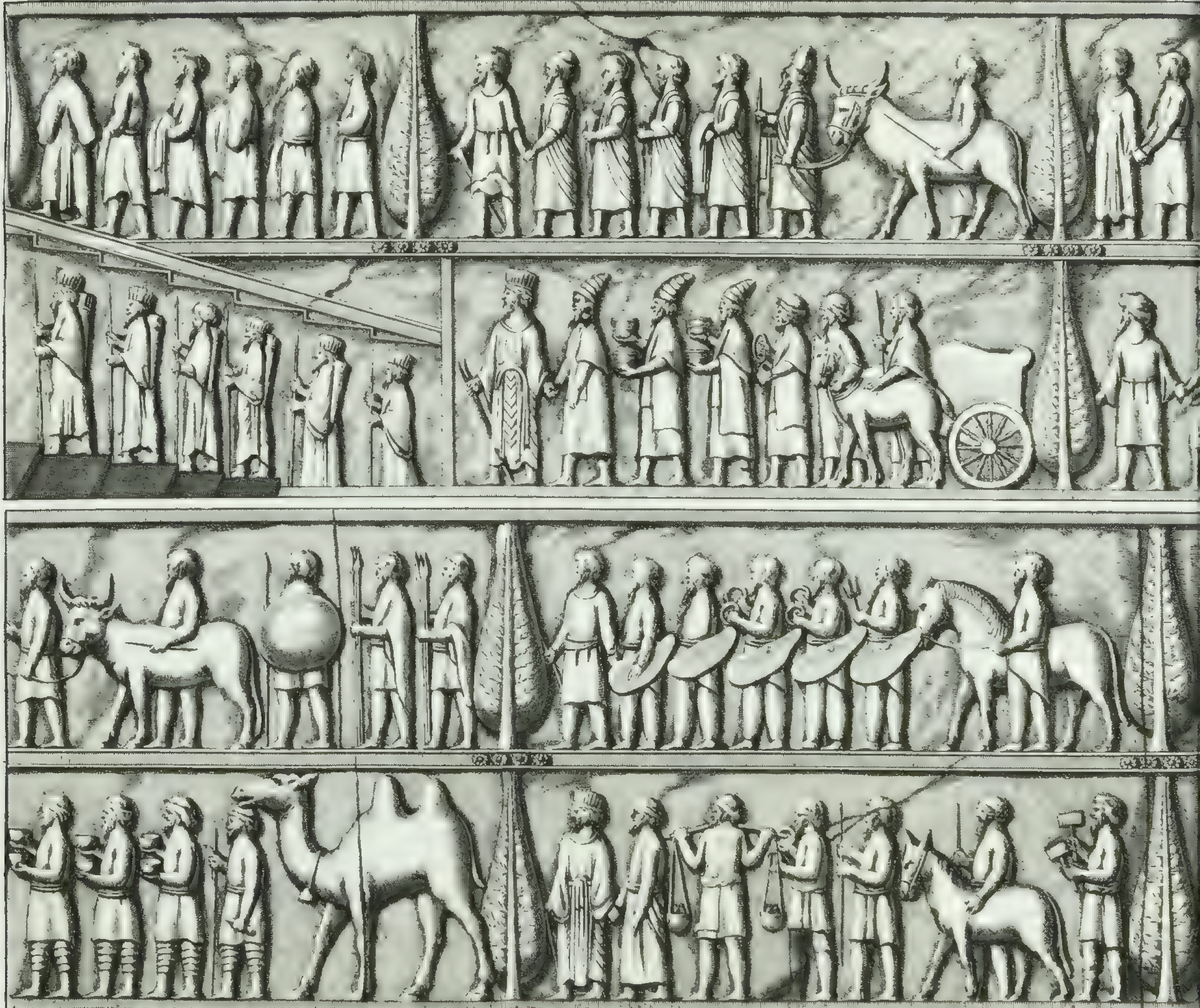
DE VOORTRAP. 124

DE TRAP TUSSCHEN DE BEELDEN. 125.

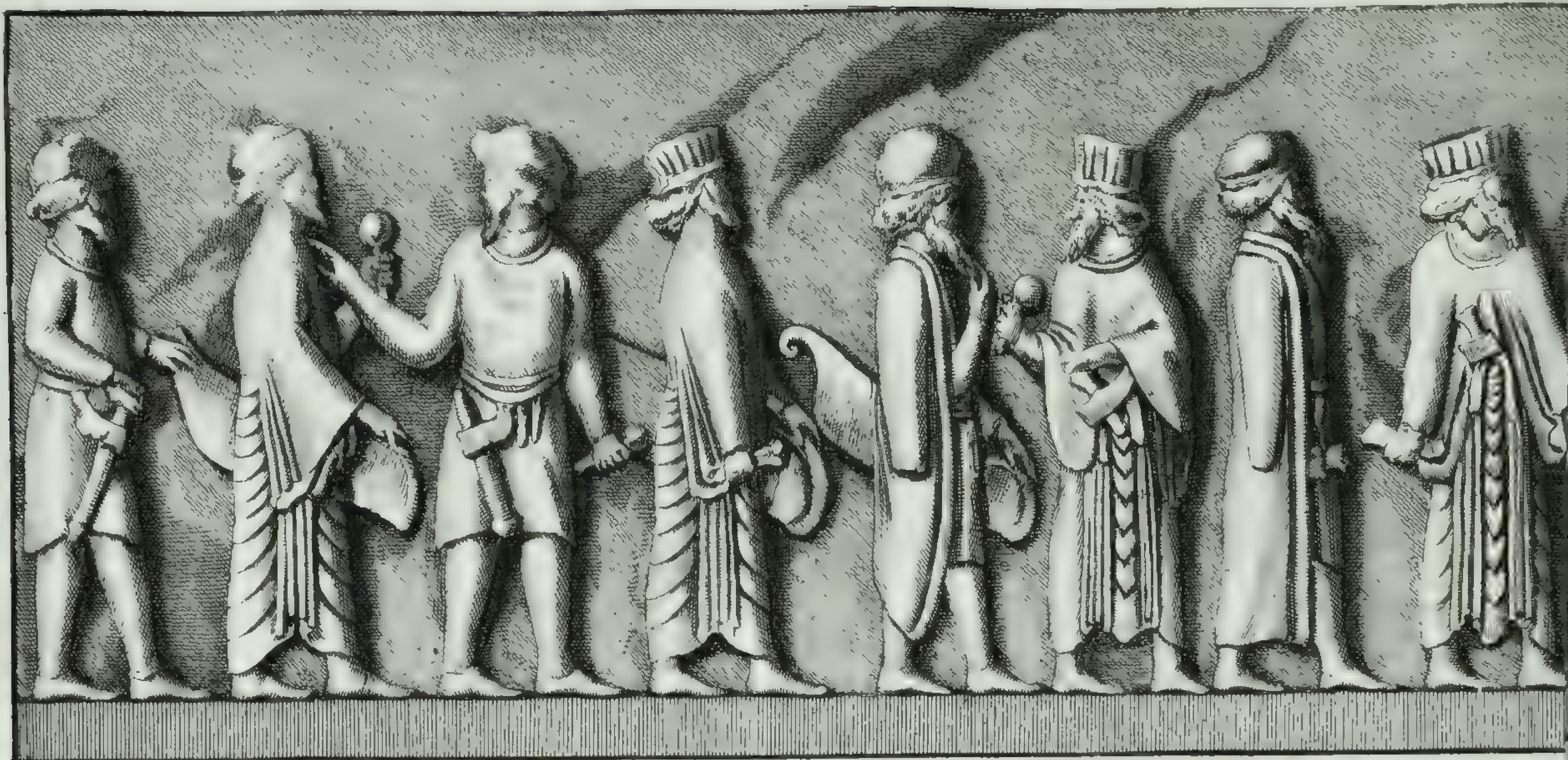
De Beelden met de Karaktere

A

A

B

A

B

PORTALEN VAN BINNEN.

Zuiden, daer de eerste party zoodanigh is, als ze getekent staet van d'Oostzyde, als men naer binnen ziet. Het laetste vak of venster ter rechter zyde is aen den Westkant, gelyk hier nevens vertoont wort, en gelyk de poortalen by elkander staende van agteren of van de Zuidzyde verbeelt worden op N°. 128. daer men den gemelden vervallen trap voor aen ziet, die tusschen dezen en het opperste gebouw legt.

Het gene van binnen in het poortael ten Noorden staet, wort gezien op N°. 129 en dat binnen het poortael ten Westen is op N°. 130. De drie partyen karakters op den hoogen steen aen de poortalen ten Zuiden staende, worden aengewezen op N°. 131: en de drie partyen karakters in het poortael op N°. 132.

De zeven partyen karakters zoo als die op den wederzydzen plooi van den langen bovenrok van het voornaemste beelt gestaen hebben, zyn ten deele in het afhakken verbroken, dogh zoo veel mogelyk is geweest, door my weder samengezet, als gezegt is, in zeven partyen, zynde de eene party tot de derde linie, en vervolgens de andere in haere wezentlyke grootte, gelyk ze op N°. 133. verbeelt staen.

De hoedanigheit van die om de vensters staen, word getoont op N°. 134. zynde de eerste ry de bovenste, de tweede de regterzyde van het venster, de derde of onderste ter slinke zyde, zoodanigh als die om alle de hier staende vensters op eene en zelve manier daer in gehouwen zyn. Deze vertoonen zich nogh zoo gaef en net door de hardigheit der rots, als of ze daer nu eerst in gehouwen waren; het welk blykt aen de steenen, die ik met my gebragt heb.

Van binnen in een der opene vensteren vond ik wederzyds eenige andere karakters, die naderhant daer in gehouwen zyn. Het zyn Arabische letters, gelyk die ter slinke zyde zich vertoonen op N°. 135, en die ter regter op N°. 136. daer de beduidingh by gevoegt is.

Wat aengaet de andere oude karakters, zy zyn geensins meer bekent. Ik heb zeer veel vlyt aengewend om den gront daer van te verstaen, maer vergeefs: niemant ook gevonden, die bequaem was om een eenige letter daer van uit te leggen. Ik verbeeldde my al te voren niets anders. Evenwel heb ik groote moeite genomen om ze net af te tekenen, of het misschien mogt gebeuren dat iemant onder de Gebersche Priesters gevonden wiert, die'er my konde door helpen. Maer ik zal'er *Duisterheyt der oude karakteren.*

hier

PORTALEN V

AN AGTEREN. 128.

POORTAEL. 129.

POORTAEL. 130.

131.

135.

1. Niemant kan kracht geven als Godt.

وما توفيقي الا بالله

2. Niemant moet te veel op zyn eyge wetenschap vertrouwen.

3.

3. Dit is geschreven d
my, die ook het bo
ste geschreven heb.

132.

133.

134.

136.

4. Alle dingen zullen voorbygaen, maer de lieve Godt blyft.
Ik, die dit geschreven heb, ben Mousheyn Ali.

4.

5. Ali, de tweede Profeet van
den Mahometaenschen naem.

vor

en-

137. STEEN MET KARAKTEREN.

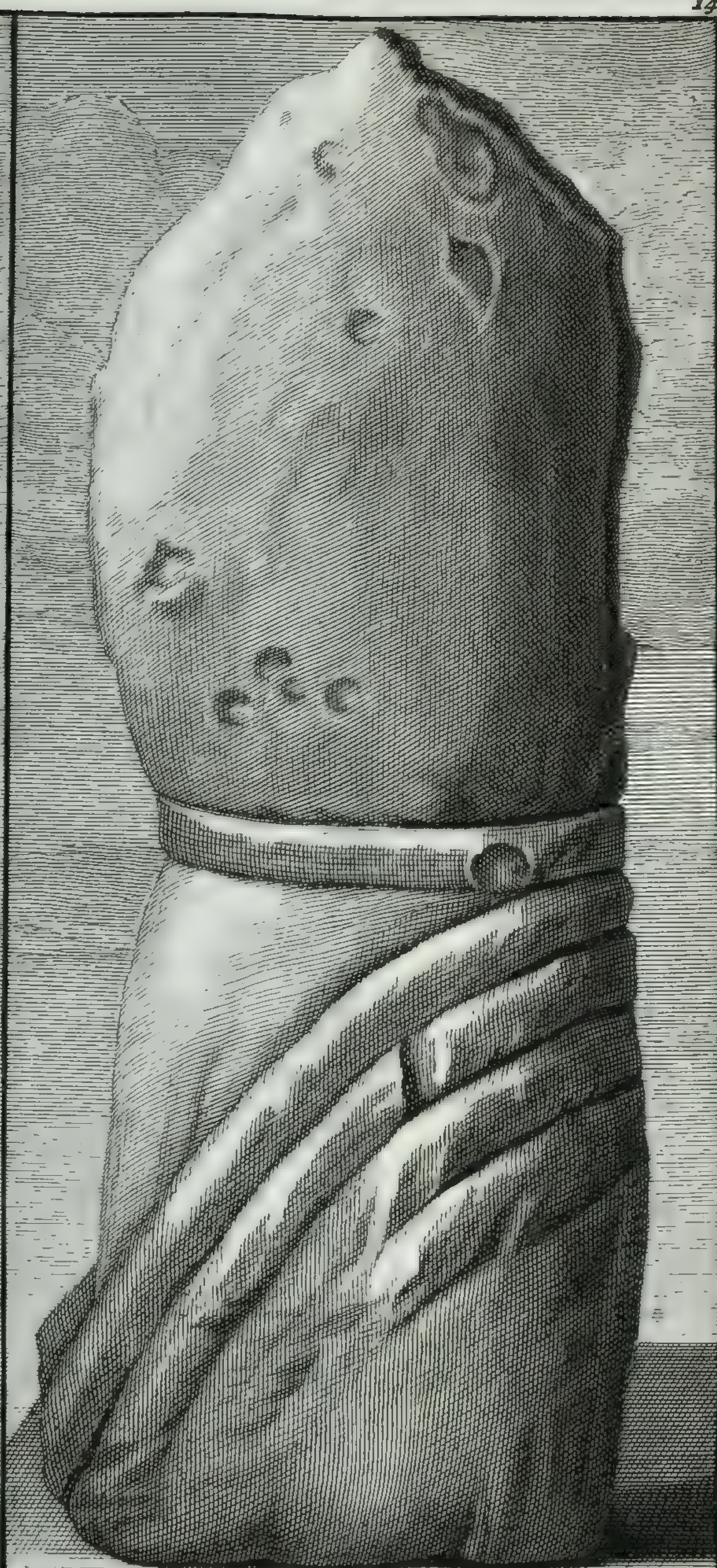

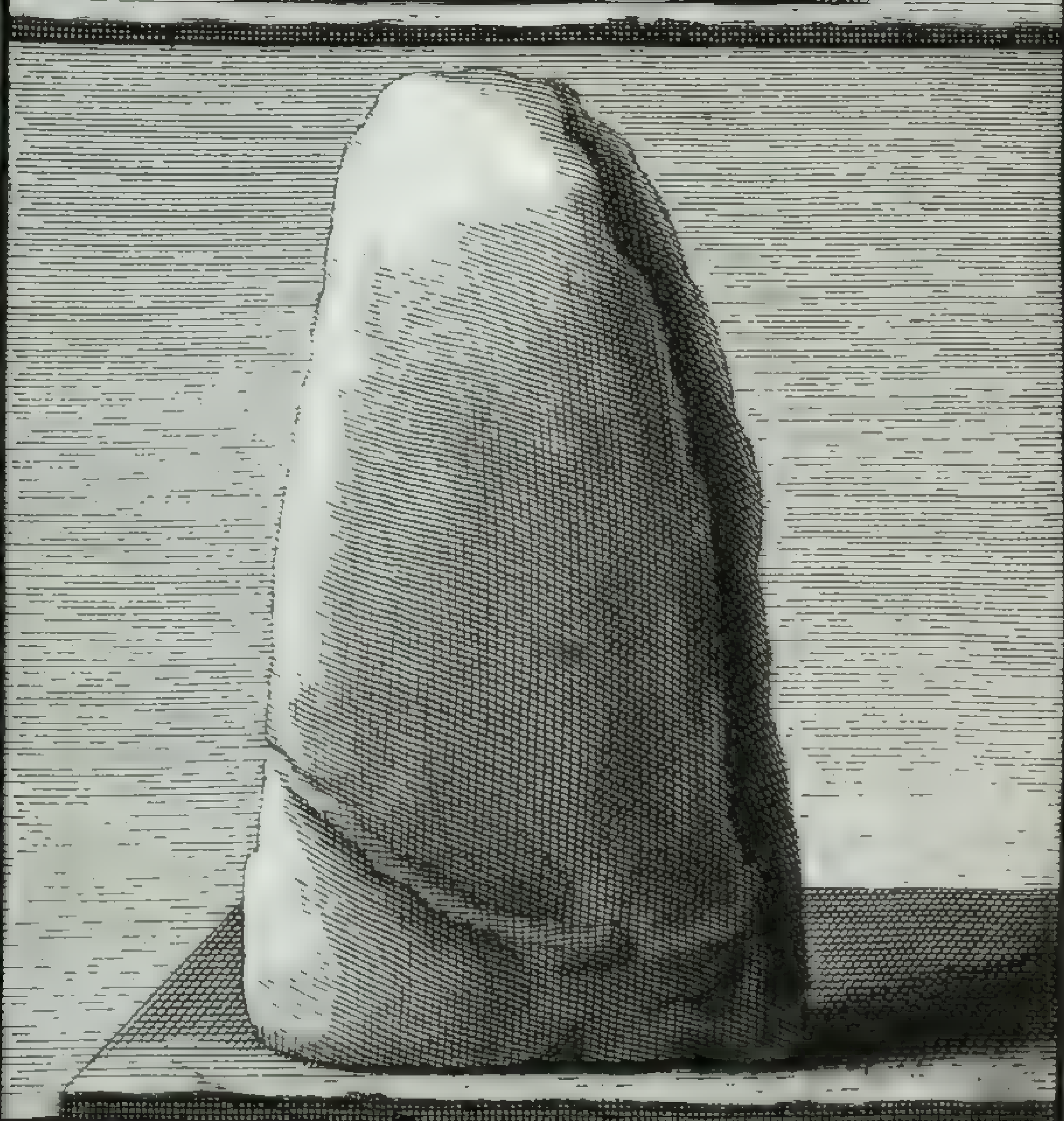
139.

138. BROKK

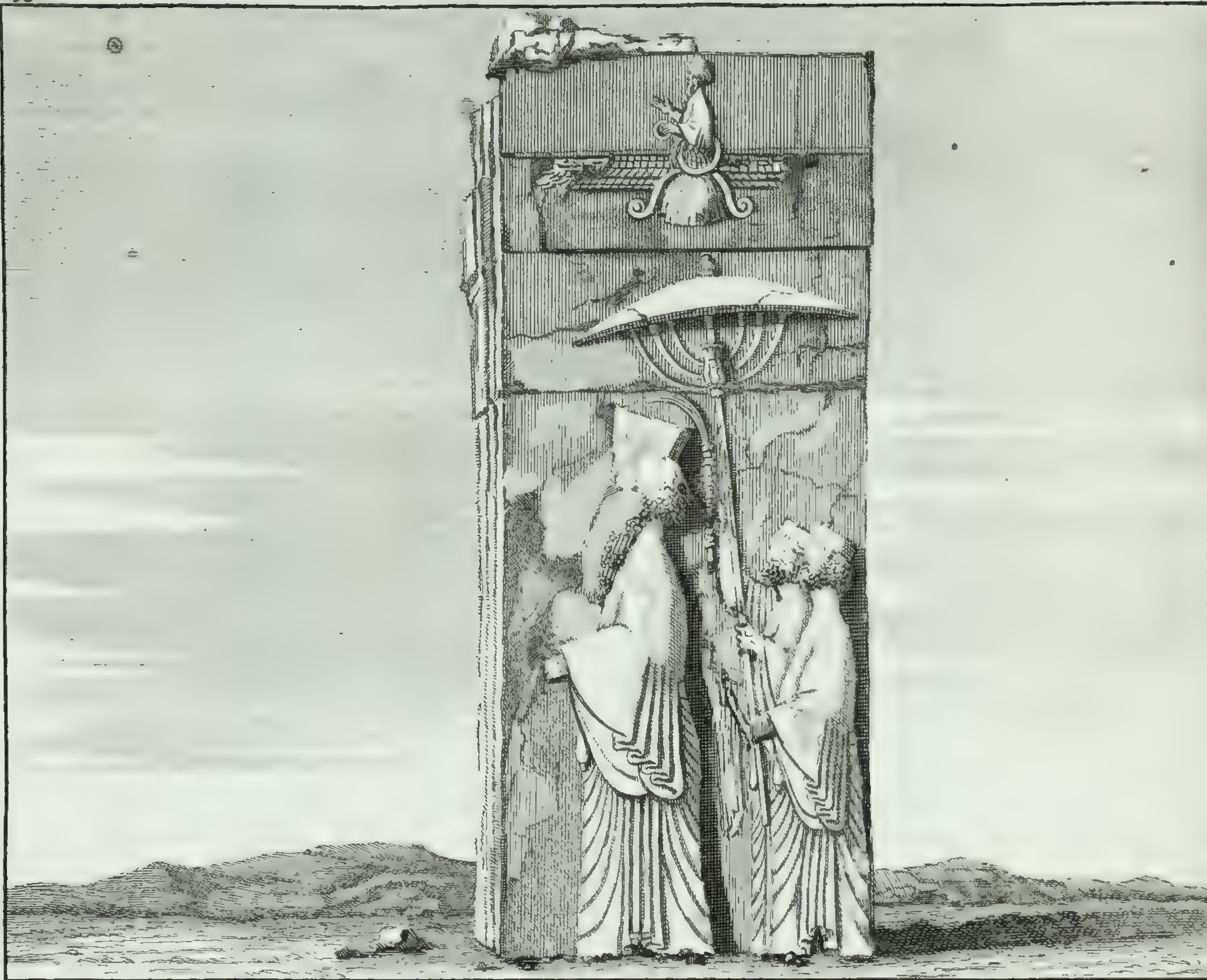

BEELT AEN DEN TRAP.

143. POORTAEL.

STEEN MET BEELDEN.

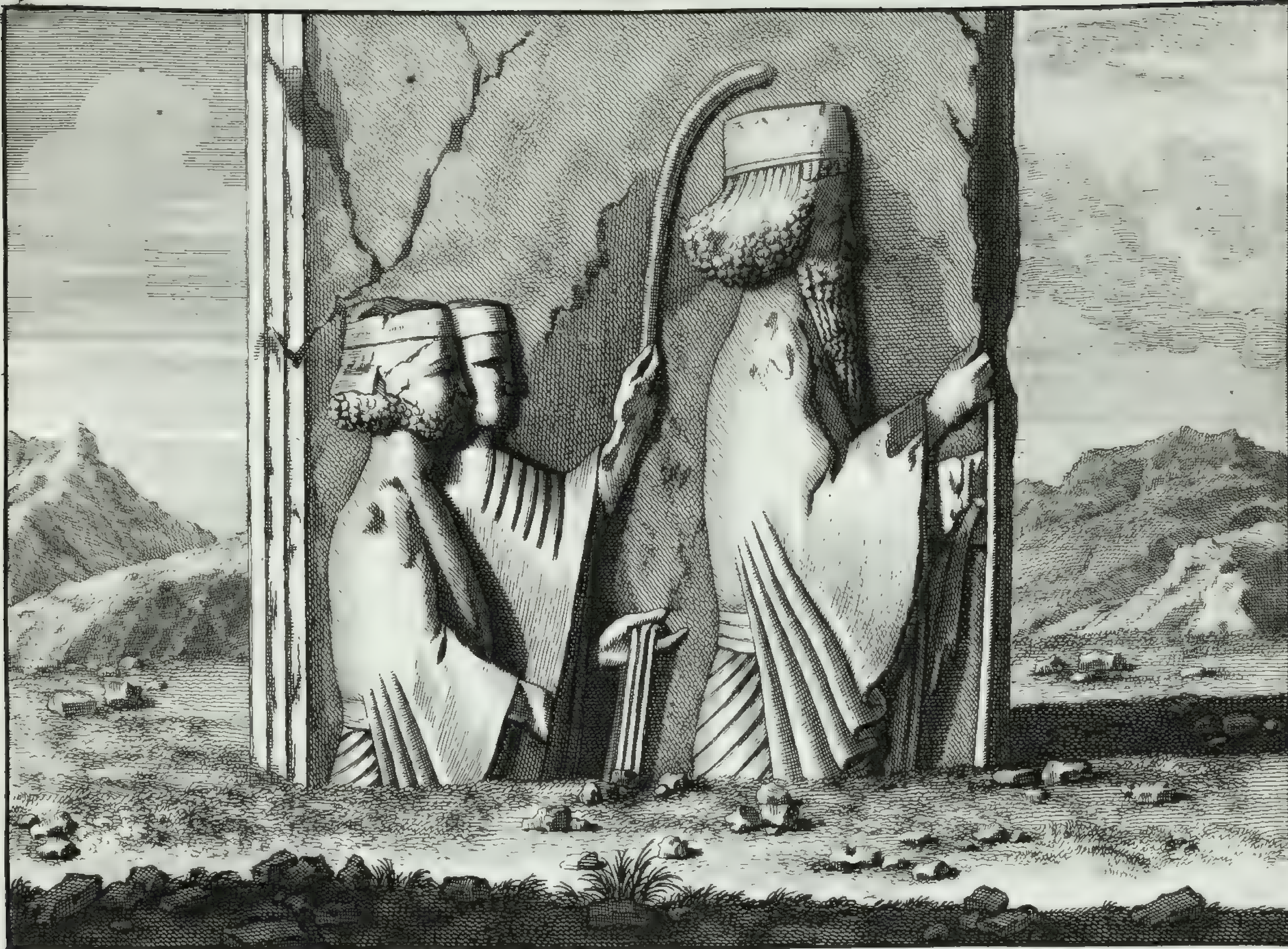
144.

STUK VAN EEN POORTAEL.

148. POORTAEL.

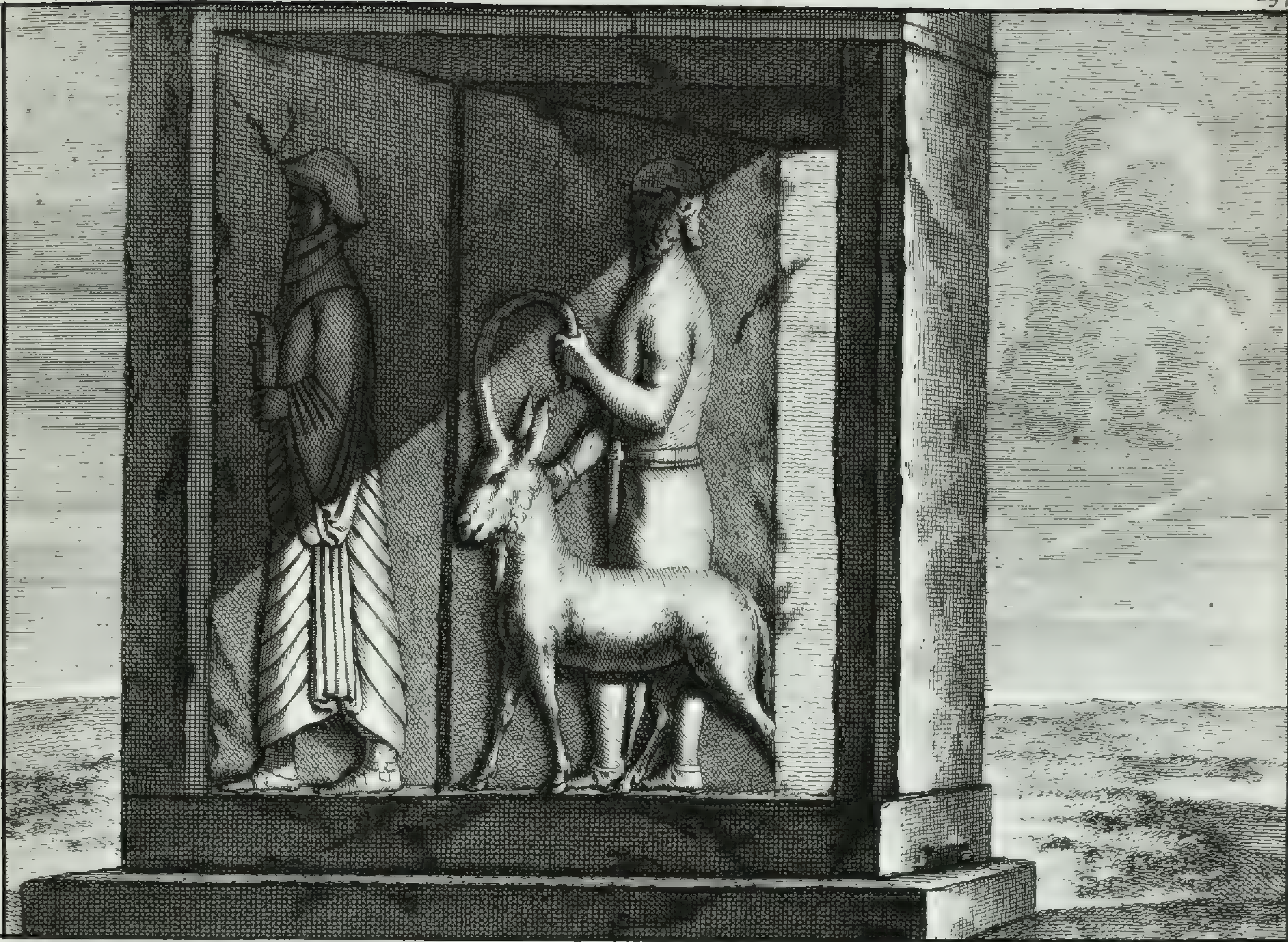

GEZICHT VAN HET AGTERGEBOUW.

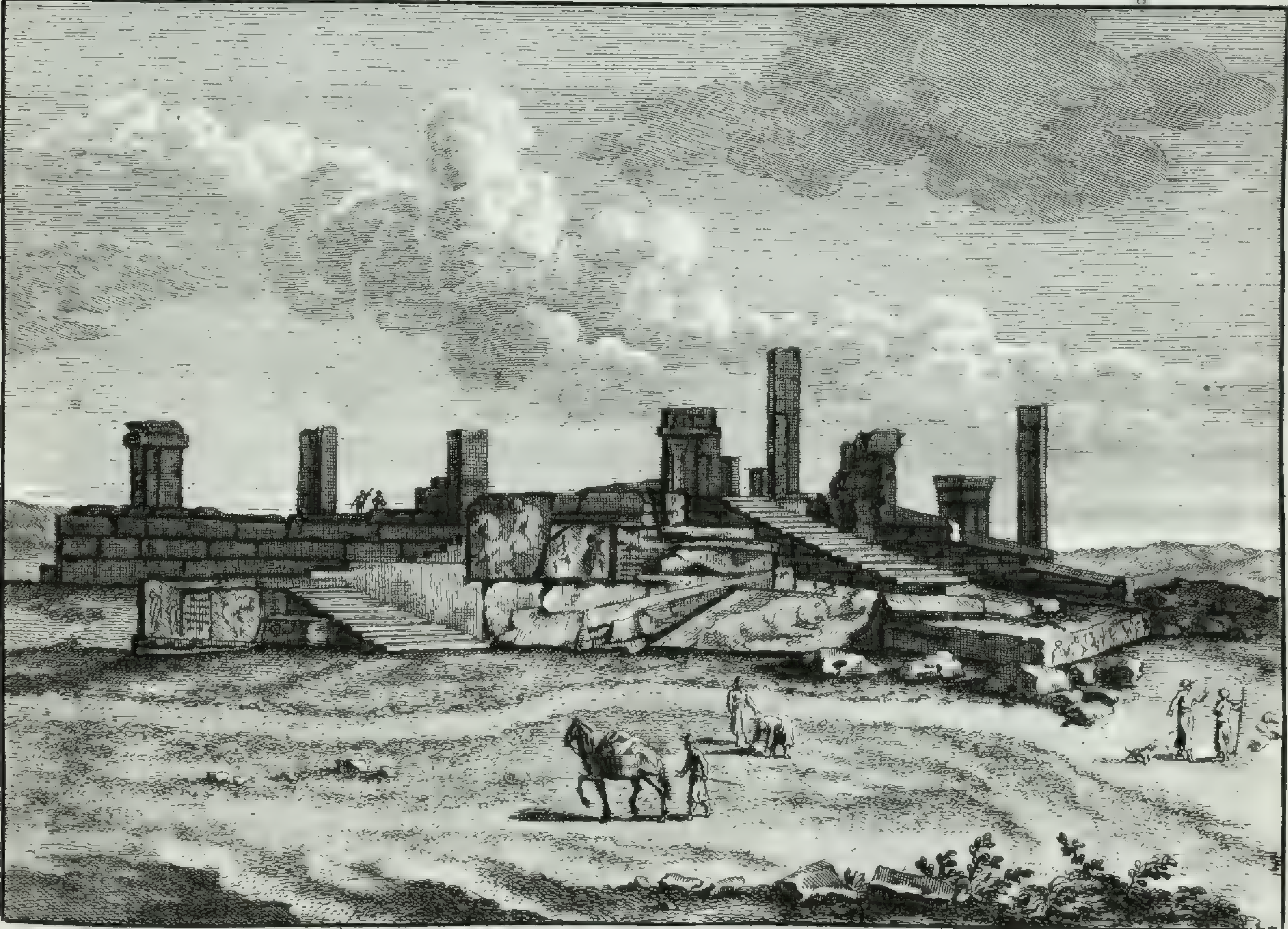

149.

VENSTERSTUCK.

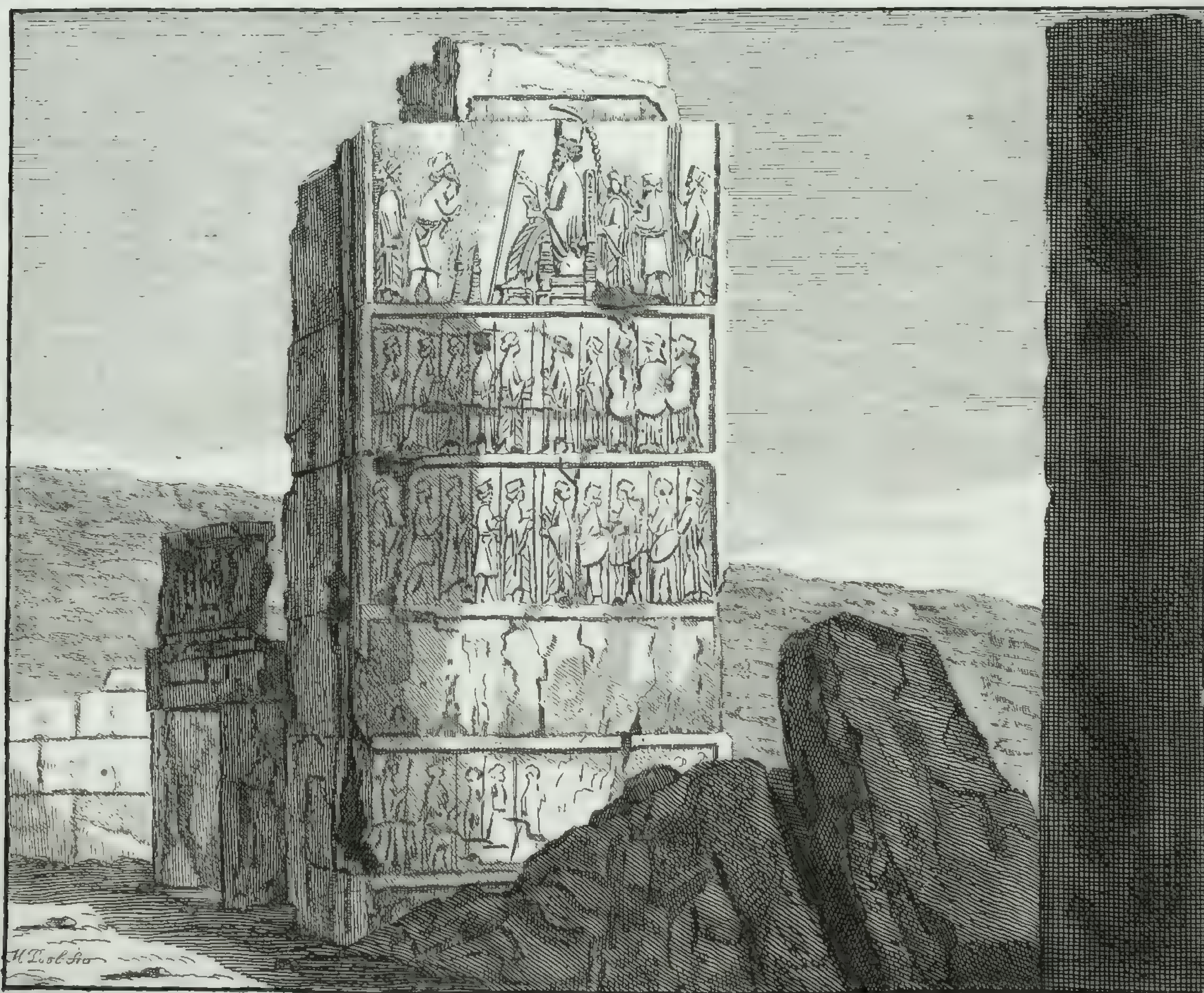

VERVALLE TRAP.

151. POORTAEL.

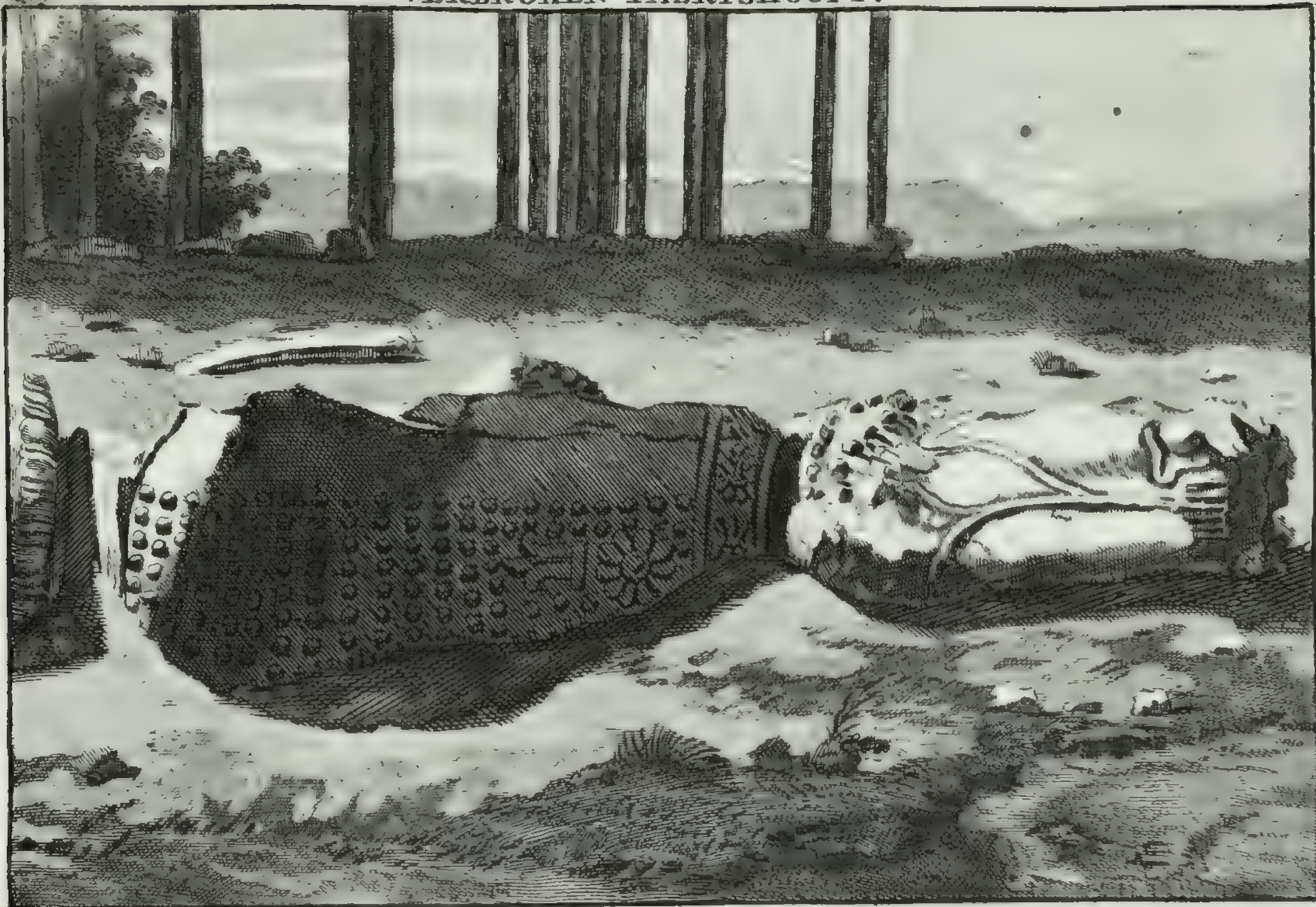

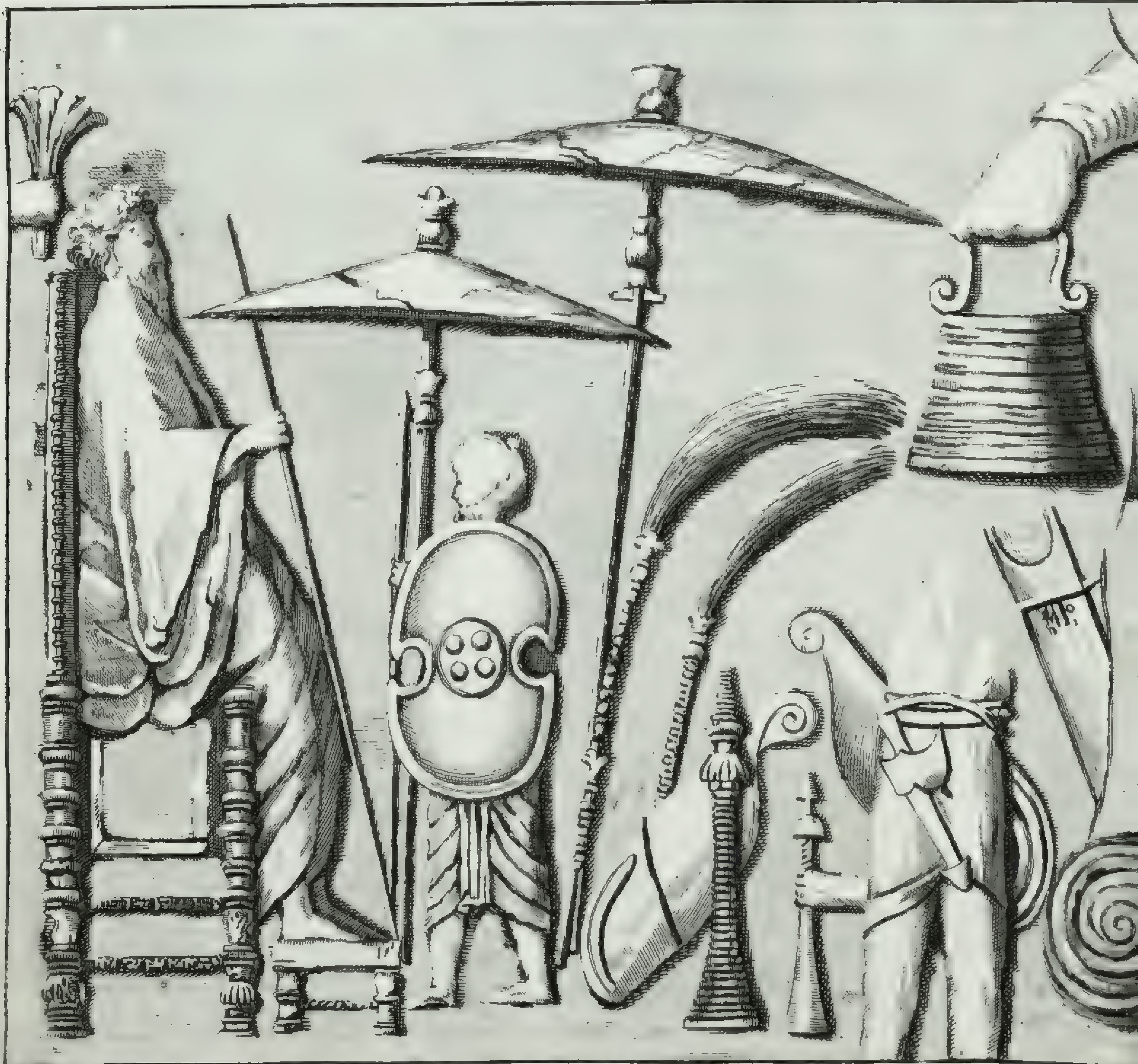
152. POORTAEL MET VEEL BEELDEN.

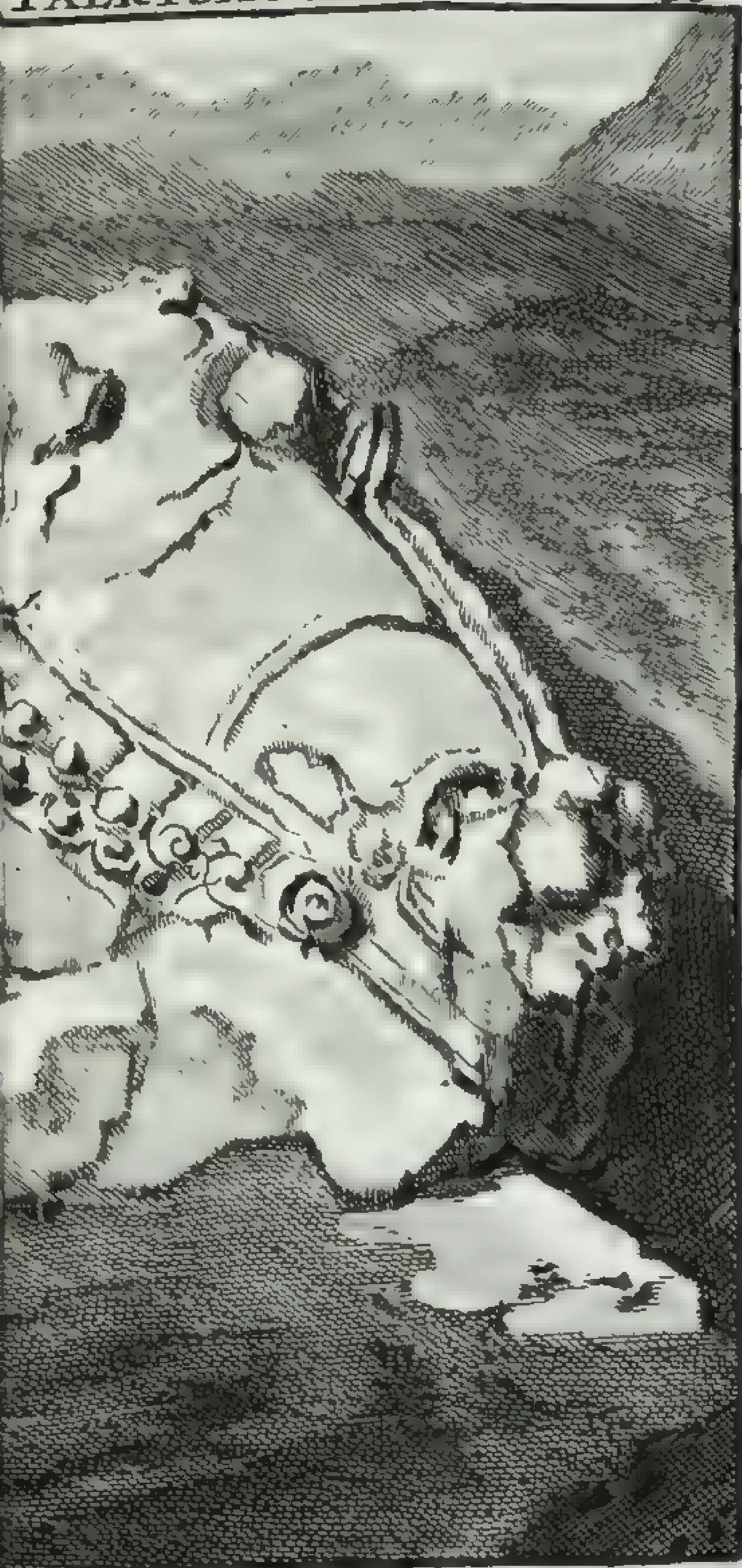
154. VERBROKEN PAERTSHOOFT.

156. VEELERLEY SIERAETWERK VAN PERSEPOLIS.

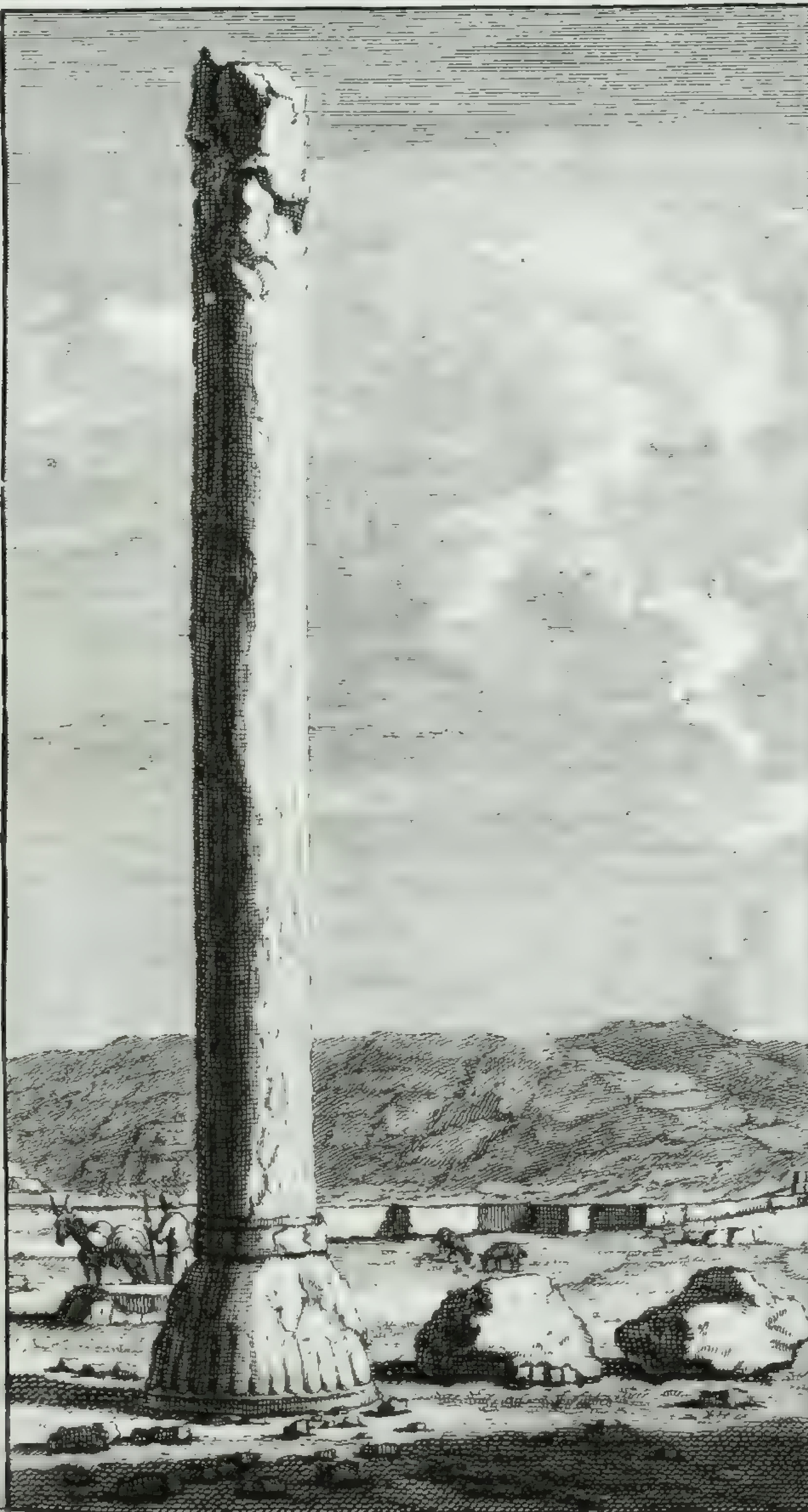

H. Pool Sculp.

GRAFSTEDE DE

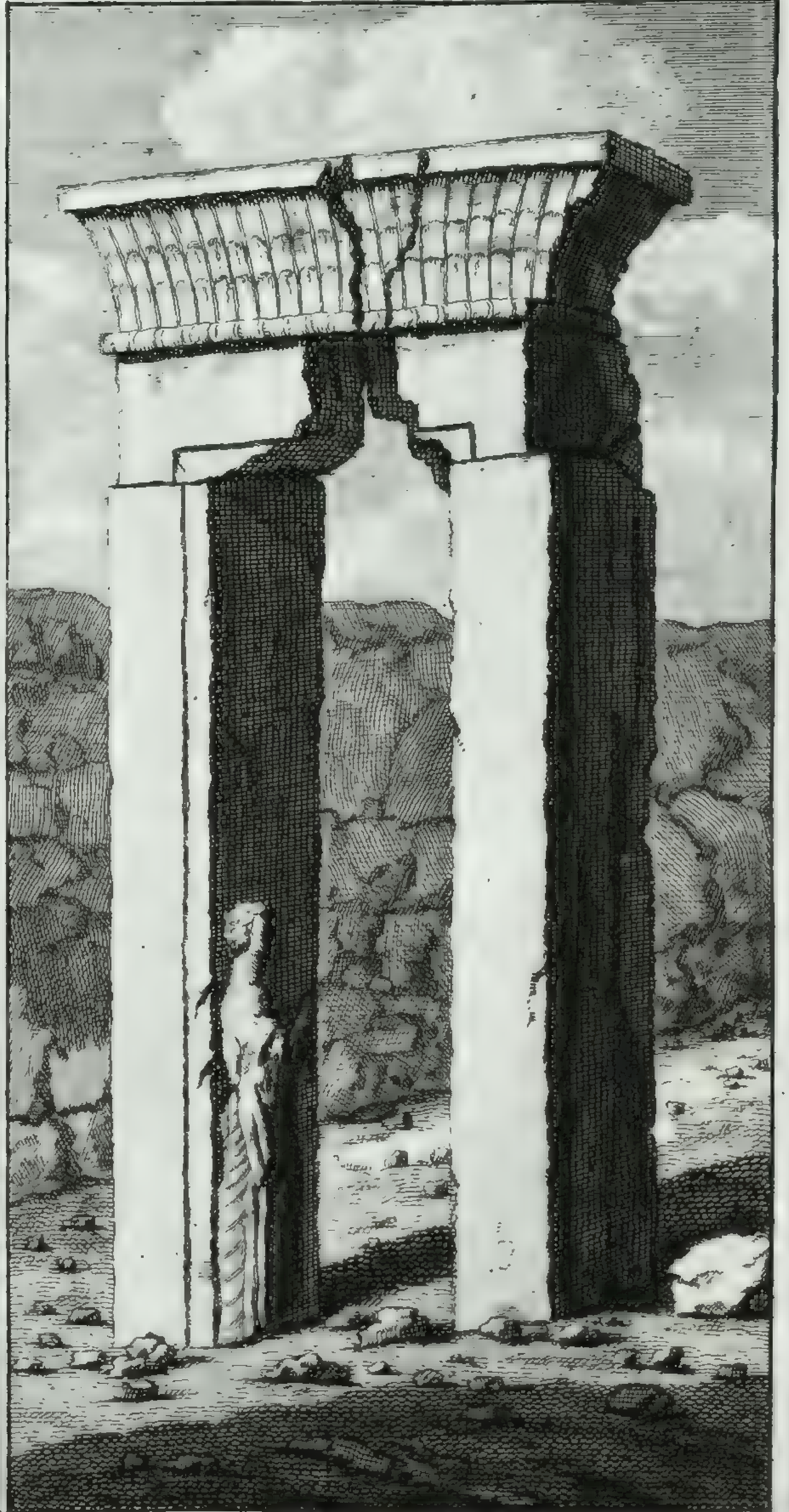

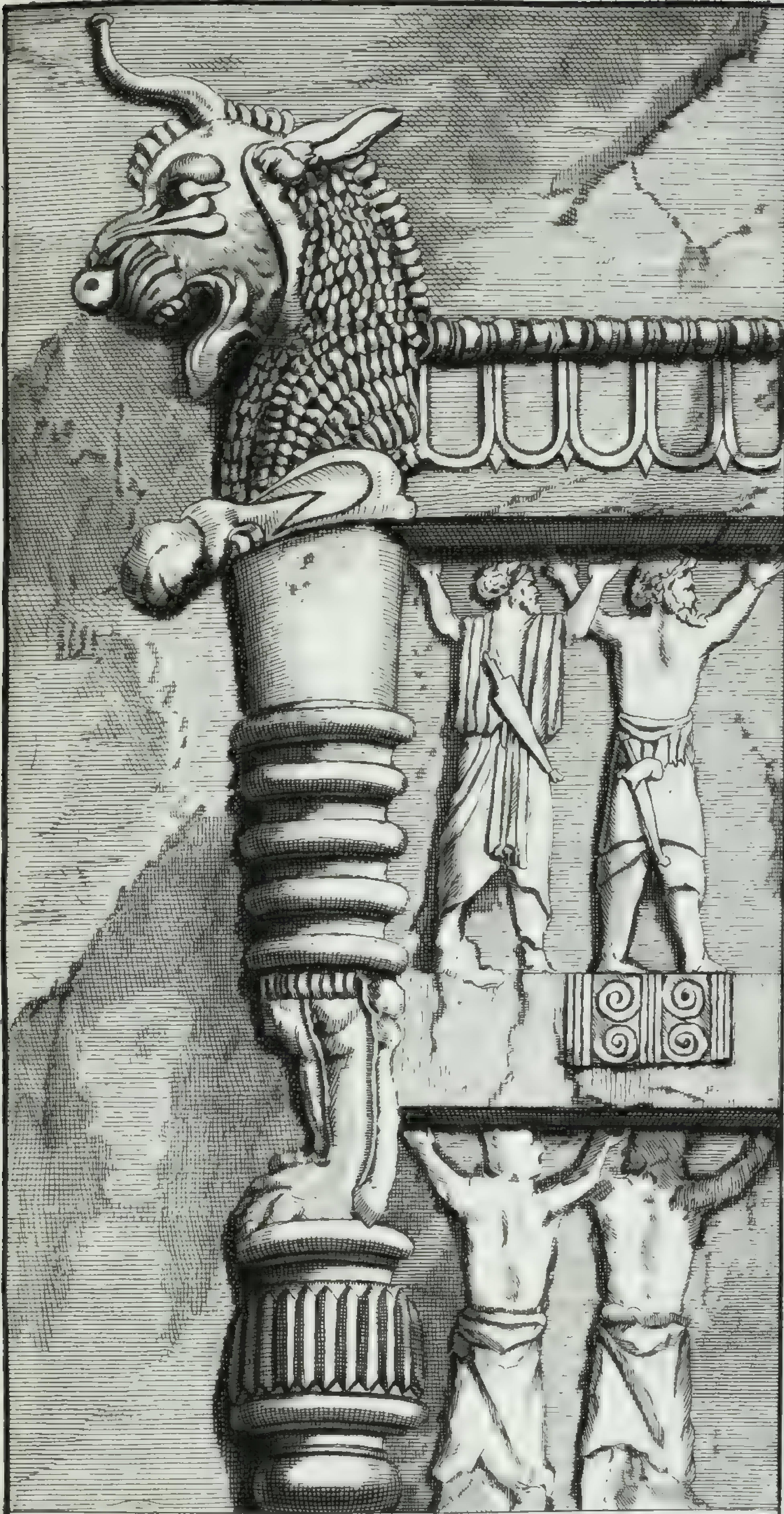

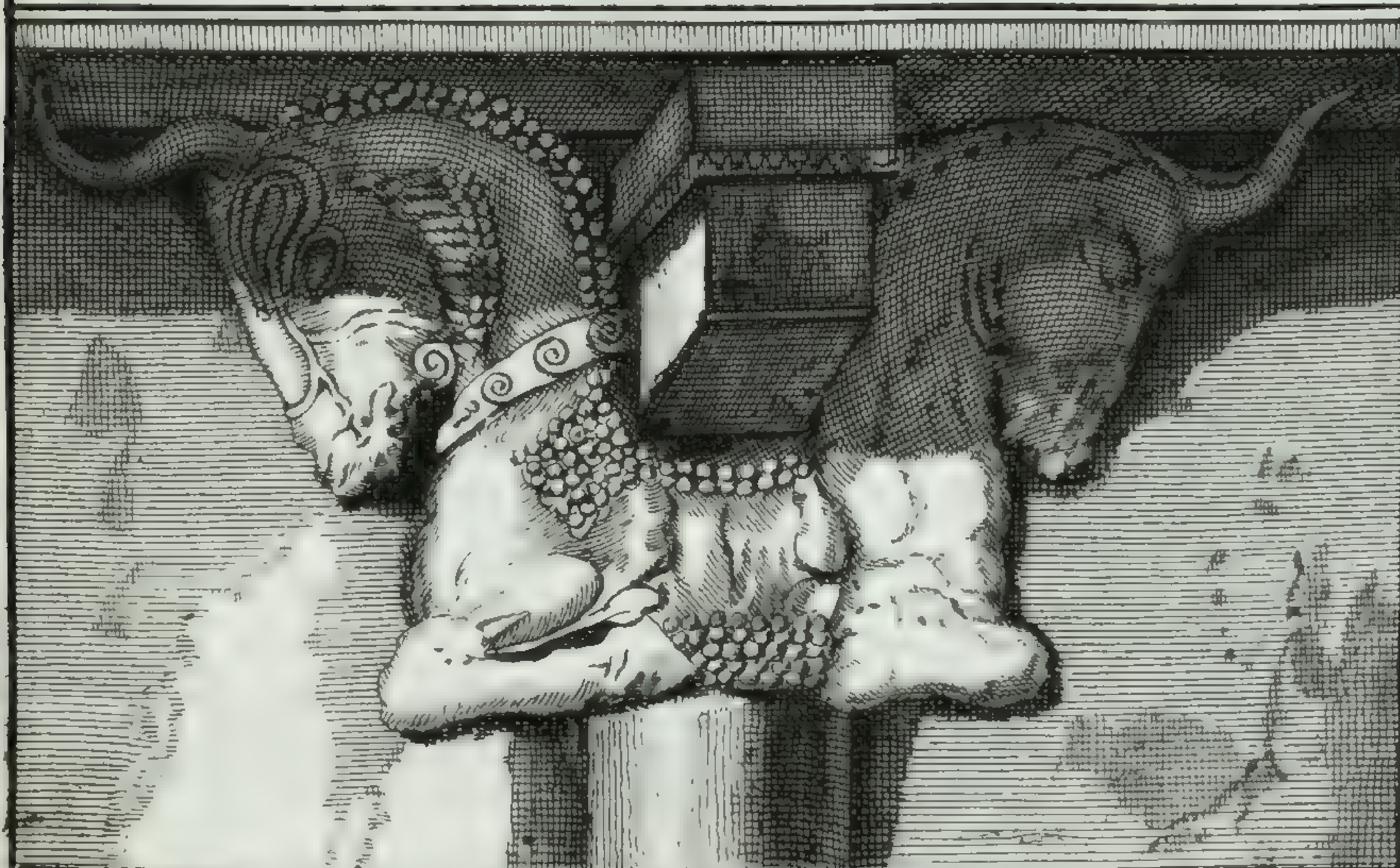
160. KOLOM BUYTEN HET GEBOUW.

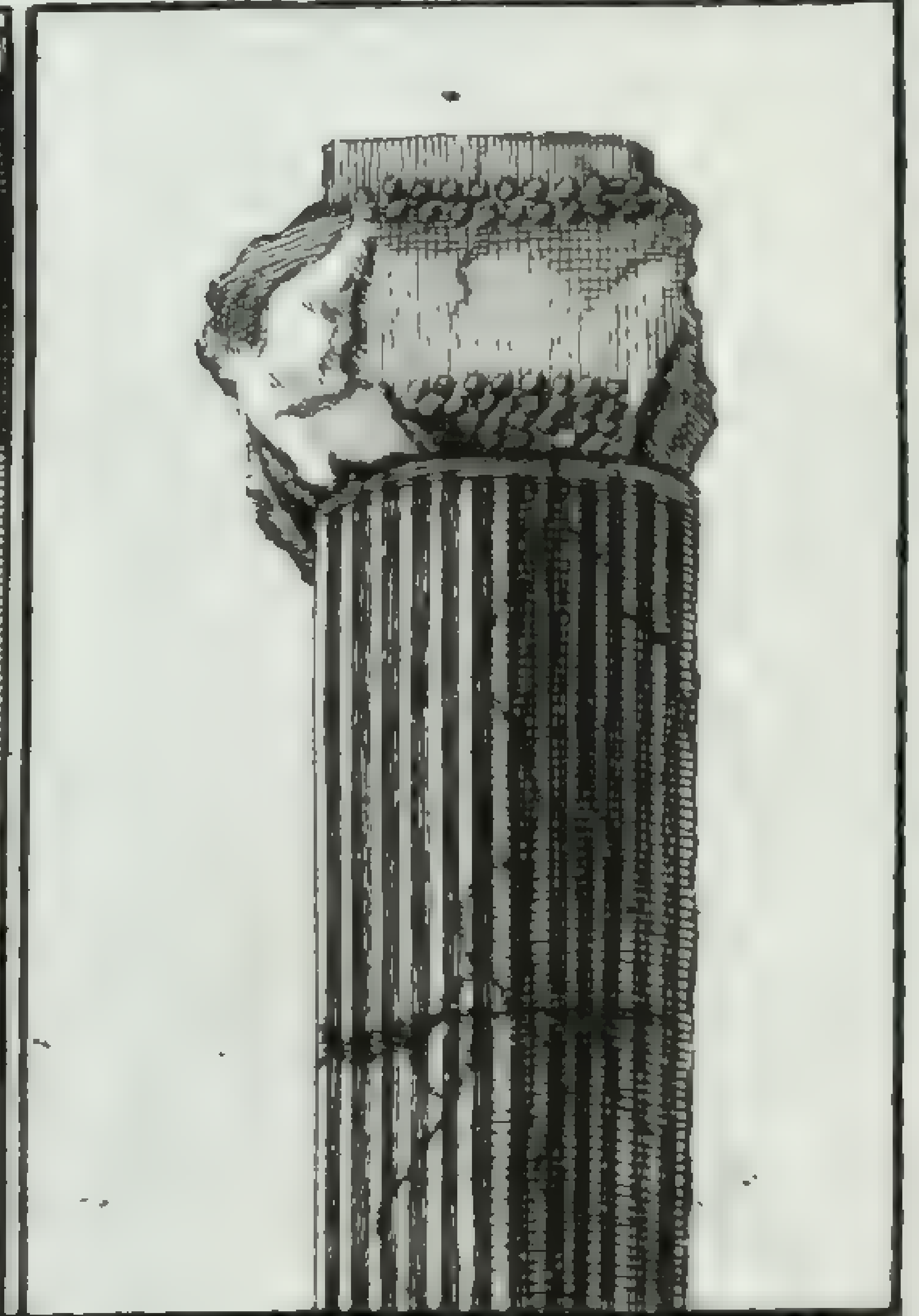

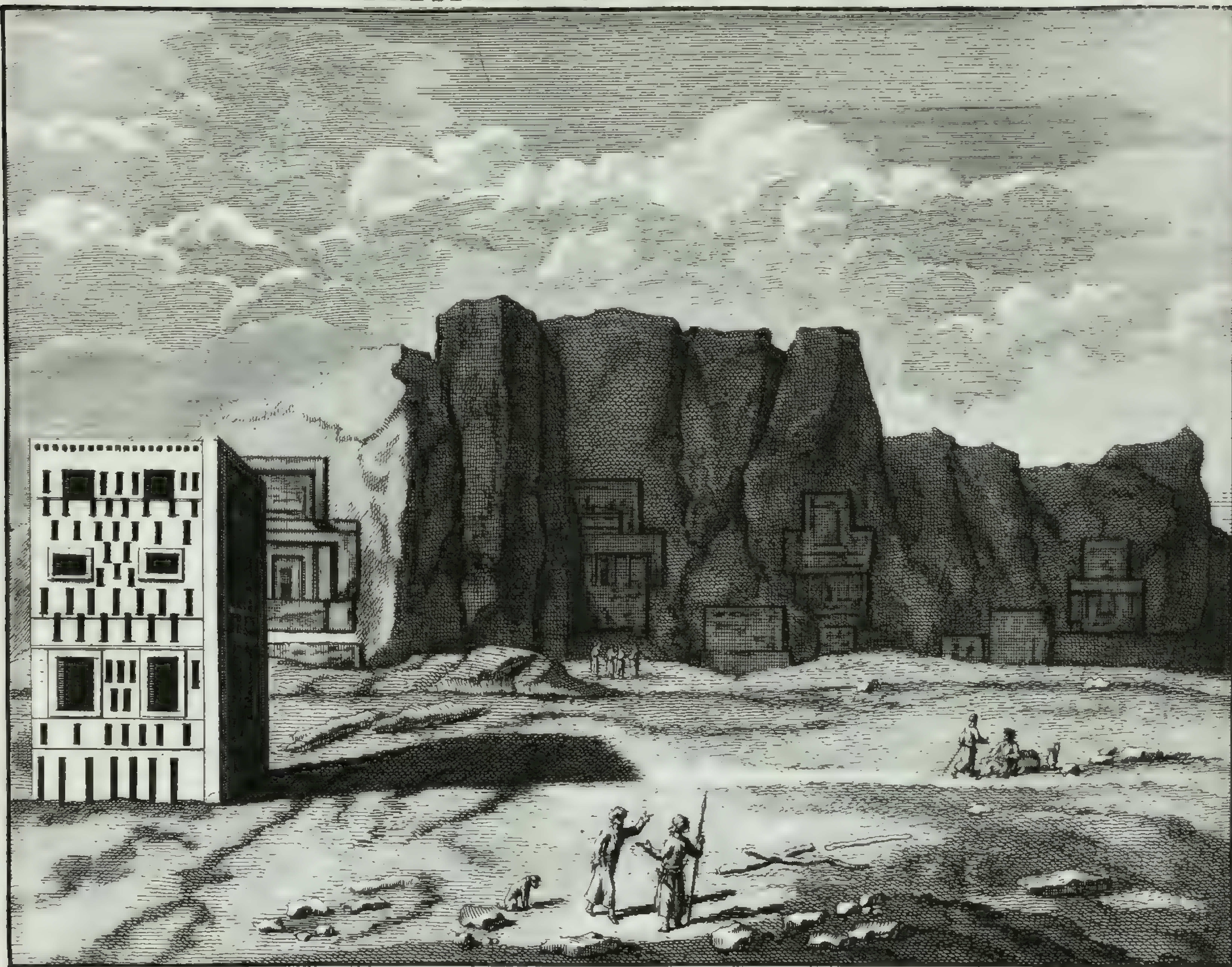
POORTAEL BUYTEN HET GEBOUW. 161.

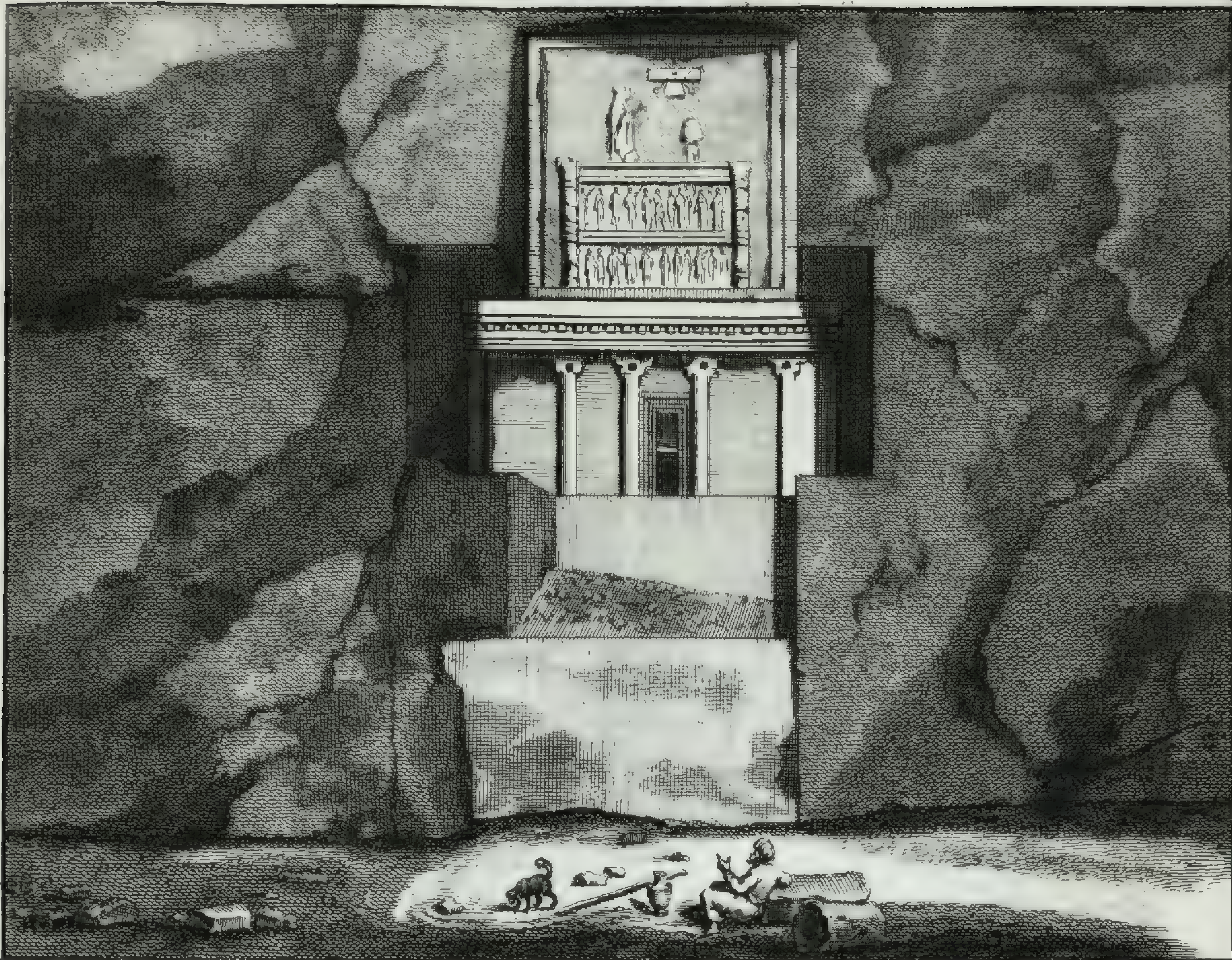

168. BEELDEN TUSSCHEN DE MIDDELSTE GRAVEN.

BEELDEN HALF ONDER DE AERDE. 169.

TWEE BEELDEN TE PAERDE. 170.

TWEE KLEENE GEBOUWEN. 171.

DRIE BERGEN VAN OUDE STERKTEN. 172.

DE BRUG POL-CHANIE. 173.

men nogh drie of vier ſtukken van een vervallen gebou op de rotſen ziet, hebbende het middelſte, dat nu van de andere afgeſcheiden ſtaet, gedient tot eenen ronden tooren des muurs. De afbeelding gaet hier nevens. Men ziet in de vlakte

RUINEN, OP DEN BERG KALLAY FANDUS.

een gebouw, dat voor het meeſte gedeelte vervallen is. Hier in is het graf van eenen der voornaemſte Perſiaenſche Poëten, genaemt *Sjegzady*. De boeken der Perſianen maken alzins gewagh van zyne Poëzy: waerom ze ook groote agtinge hebben voor zyne grafſtede, die hy zelf voor 400 jaren heeft doen bouwen. Hy was een Dervies van Zjie-raes. Men vint van hem 20 boeken in de Arabiſche, en 2 in de Perſiaenſche tale geſchreven. Dit gebou is ruim, groot, en deftigh getimmert. Daer benevens ſtaet een diepe agtkantige fontein van laeu water, dat zeer viſchryk en luſtigh om te beſchouwen is. Men gaet by dezelve met eenige trappen tuſſchen den muur nederwaert, daer het rondom met niſſen bezet is: hoewel de mont des puts boven met eenen ronden muur omtrokken is, waer over men bequamelyk in den put zien kan. Dit water vloeit naer de zyde der ſtadt, en van den put een groot ſtuk wegs onder door een ander gebouw, daer het verſcheide andere fraeie overloopende fonteinen heeft, en zich vervolgens verder door het lant verſpreit. Wat de viſſchen aengaet, die van d'eene fontein in d'andere zwemmen en ſpelen, men mag'er geene van vangen. Maer men vint in dit water ook krabben, waer van ik'er eenige vangen deedt. Tuſſchen deze gebouwen heeft men wederzyds een ſierlyke ry van Cipresboomen. Daer is ook een ſoort van een waſchplaets, ontrent als onze bleekeryen zyn, daer dagelyx veel goedt gewaſſchen wort.

Graf van een Perſiſch Poëet.

Maer om weder te keeren, daer wy gebleven zyn, dient gezegt dat ik op dezen bergh het gezicht der ſtadt met het byleggende lant fraeier vond, dan daer ik eerſt de aftekeningh aenvingh. Hierom eenige dagen daer na wederkeerende koos ik een plaets uit by eene der overgeblevene gebouſtukken, die men ten deele voor in de afbeeldinge ziet, ſtaende ten Ooſten

176. GESICHT BUITEN Zji-RAES.

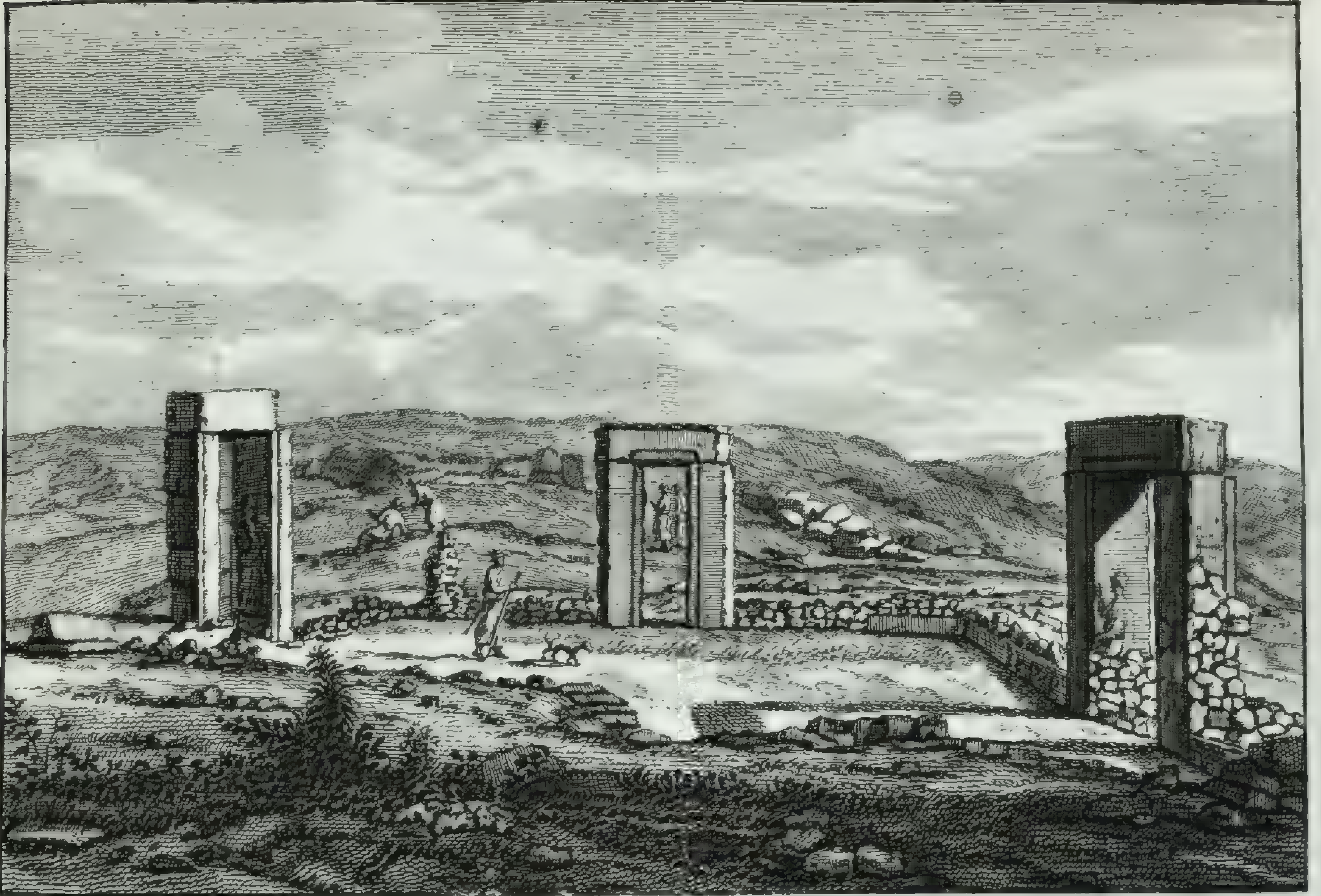

GESICHT BUITEN Zji-RAES. 177.

MA-ZJIT MADRE SULEMOEN. 178.

BEELDEN IN DE ROTZ.

179.

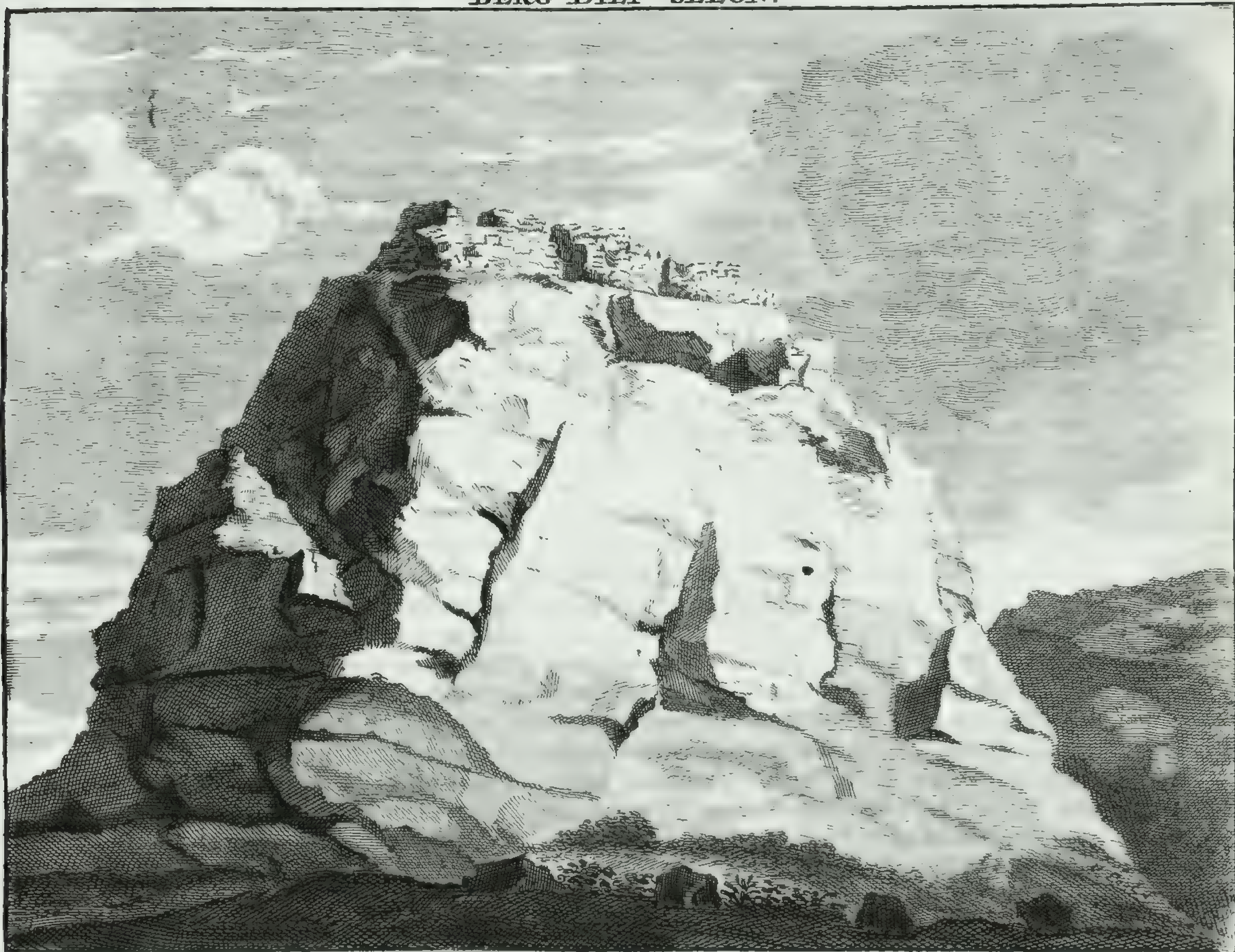
ken der poortalen of doorgangen zyn meeft verfchoven, dat zonder twyffel door aertbeving is bygekomen. Aen het middelfte ziet men nogh het meefte der bovenkornis. De tekening, die ze alle by een begrypt, ziet gy van de Zuidweftzyde op No. 178. Een vierde deel van een uur verder Ooftwaert op leggen op eenen bergh eenige vervalle muren, die rondom den zelven geloopen hebben. Men zegt dat het een fterkte geweeft is. Want men ziet groote fteenen door ciment famengehecht. Het quam my ook niet anders voor.

Een groot vierde deel van een uur verder ftaen verfcheide boomen by een aengenaem loopend water, dat zyn begin neemt nevens eenen kleenen rotsbergh, en van de bygelegene bergen onder den gront heen afkomt, ftrekkende zynen koers verder ten Ooften naer de wyze eener rivier. Wy vonden het op eenige plaetfen dieper dan een mans hoogte, en veele viffchen daer in, waer van wy, als hebbende netten met ons genomen, een goede zode bequamen. Wy hielden ons middagmael onder de fchaduwe der gemelde rots en het geboomte. Deze plaets wort genaemt *Kadamga*, dat is, *onverwagt welkom*. Van hier reden wy een half uur verder, om een gezicht te nemen van verfcheide beelden in een rots. Wy vonden daer drie afgezonderde plaetfen, en eenige dingen ruw en plomp uitgehouwen in de rots des bergs. In de eene plaets zagh men twee figuren, waer van de eene de hant op het geveft van eenen grooten breeden degen heeft. In de tweede ziet men eenen man, die een groot rondt op zyn hooft heeft. In de derde, die een weinigh lager is dan de middelfte, en ontrent gelyk ftaet met de eerfte, ziet men een beelt dat een foort van eenen myter op heeft, houdende voorts zyn flinke hant op het geveft van een rapier, als het voorgemelde. Maer alles is zodanigh vergaen, dat'er naeulyx kennen aen is. Hier benevens is een kleen

Oude beelden.

van d'eene tot de andere zyde des puts ontrent eens mans hoogte van den bovengrond. Deze put ſtaet wat lager dan de andere twee in den bergh, en loopt ſchuins nederwaert, is ook wyder dan de andere. Hy voegde by zyn verhael dat hy in deze putten eenige groote ſteenen geworpen hadt, maer niet dan in eenen der zelve het geluit daer van had gehoort nederkomen, dewyl de ſteenen door de overmatige diepten der putten langh over wegh waren. Dit getuigden ook de lantluiden. Of zy geheel droogh of onder met water bezet zyn, daer van was geene zekerheit te krygen. Hy vertelde ook dat hy daer ter plaetſe gevonden hadt een vervalle ſtraet, aen welke wederzyts nogh vervalle gebouwen ſtonden, ook in het midden zeven overdekte waterbakken. Nogh waren 'er twee bruggen, wel mede vervallen, maer egter nogh te betreden, ontrent 3 voet breet, en 10 langh. Deze hadden gedient tot het gaen van het eene tot het andere dorp ofte buurt. Zy ſtrekken zich uit over eenen waterbak. Zyne eerſte ontmoeting was de weg of ſtraet, die naer zyne giſſingh de breette van 150 ſchreden hadt. In deze gebouwen wierden nogh verſcheide vertrekken gezien. De bergh is boven vlak. De verbeeldingh van den eerſt gemelden bergh wort hier nevens aengewezen, getekent van de Zuidtzyde, waer in men kennelyk den boven op gemaekten muur beſchout. Op dit gebergte hebben zich voor dezen roovers onthouden, die daerna om hunne ſtroperyen verjaegt zyn. Om hen ook brak men toen eenige rotſen, op dat 'er geen opgangh meer wezen zoude.

BERG DIEF-SELON.

In het wederkeeren begaven wy ons langs de rivier, waer over wy togen door middel eener ſteene brugh, die ten deele verbroken was. Vervolgens komende ontrent den meer gemelden tuin des Konings, genaemt *Goes-jeron*, reden wy door de rivier om het overige van den dagh daer door te brengen met de koude ſpyzen, die wy met ons genomen hadden; dewyl het nogh twee uren voor den middagh was. Ondertuſſchen worpen wy het net in de rivier, maer met ſlecht gevolgh. Waerom wy ons volk om te viſſchen uitzonden. Zy quamen met eene goede zode te rugge, waer van wy een gedeelte ons Opperhooft toezonden, houdende het overige gedeelte voor ons avontmael. Ten zes uren trokken wy weder van daer, en

voortgetogen quamen wy aen het dorp *Jes-dagaes*, en binnen de karwanſera, daer we ſtil hielden. Hier vermaekten wy ons in eenen tuin vol vruchtboomen, gelegen een kleen half uur ten Noortooſten van deze plaets af. Wy worpen het net uit in een hier nevens loopende rivier, en vonden het geluk ons zoo gunſtigh als noit in deze landen gebeurt was. Want in eenen worp bequamen wy wel 16 viſſchen, elken meer dan eenen voet langh, behalven nogh een goede zode van kleener ſoort: zoo dat wy hier een ruim mael deden, vindende de tafel geſtoffeert met water- en ſausviſch, ook gebraden viſch, dien wy in eenen edelen drank te weeken leiden, niet zonder te denken aen de goede vrienden, onder welke die in het vaderlant waren niet vergeten werden. De viſſchen, die men hier vint, zyn van zeer goeden ſmaek, wel gevoedt, vet, en wit. Vyf of zes vrouwen in dezen tuin wonende deden ons goede ſiere, dat wy van onzen kant met eene goede vereeringe erkenden. Ten 4 uren na den middagh trokken wy weder naer de karwanſera, leggende de jonge juffer dezen weg te paert af. In dit gaen en keeren zagen wy veele patryzen op het gebergte, maer konden'er geene ſchieten.

Over-vloedt van viſch.

Op den 24 der maent na vyven ſcheidden wy van hier, en quamen voor negenen aen het dorp *Gombes-lala*, dat in weinigh huizen beſtaet, by een vervalle karwanſera, gerekent te leggen 4 uren van Jes-dagaes. In dit gebergte onthouden zich veele Rheebeeſten, om welke te verraſſen wy des morgens vroegh uittogen, zonder dat wy 'er eenige vernamen. Wy vonden hier eenig volk met hun tenten en vee, waer by wy ons vermaek namen, vindende hier vol op van verſche boter, melk, hoenderen, eieren, en wat wy verder noodigh hadden. Na den middagh ten zes uren reden wy weder voort, en geraekten ten 10 uren aen het dorp *Degerdoe*, daer wy in een vry ſlechte karwanſera ons verblyf namen. Wy vonden het volk hier vry onbeſchoft en ſtout, als ſteunende hier op dat ze in 's Konings dienſt

Het dorp Gombes-lala.

Het dorp Degerdoe.

182. KRUYT CHEF-TERECK.

TARPENTYN TAKJE, EN BLOEM GOEL-NASRANIE. 181.

DE VOGEL SJOERAKAN, EN SNIP. 183.

JARON.

plaetſen byna onbruikbaer is. Men ziet hier veele wilde Piſtatſie- en Terpentynboomen, die veel gom uitleveren. Ik vond daer een balleken aen als een okkernoot, door de hitte der Zonne zoo gedroogt, dat ik het bequamelyk bewaren kon. Het was ontrent negen uren, toen we den bergh overgeraekt waren, zoo dat we een uur daer na binnen de karwanſera *Zja-talle* aenquamen. Deze karwanſera is deftigh van ſteen opgebout, en zeer bequaem om de reizigers te herbergen. Zy legt in een vlakte, rondom met bergen bezet, en is 5 uren af van de plaets, daer onze leſte nachtruſt genomen was.

Weinigh na middernacht trokken wy weder voort, ten deele door vlakten, en voorts door gebergte, dogh niet zoo hoogh, als het vorige, hoewel we hier en daer moejelyker wegen, en die den beeſten ongemakkelyker vielen, ontmoetten.

Met het aenkomen van den morgenſtont quamen wy aen een fontein, daer het water van boven langs het gebergte afvloeit. Toen gingen wy nederwaert in eene vlakte tuſſchen de bergen, langs eenen zeer ſteenagtigen wegh.

Als wy ontrent 8 uren aen de karwanſera *Mou-ſeer* quamen, ontmoette ons daer een Karmelyt, die van Conge te Gamron gekomen was, wiens medebroeder op de reize zyn been gebroken had, daer hy aen geſtorven was. Hy zelf had drie maenden krank gelegen, en was nogh niet geheel herſtelt, echter geſchikt naer Spahan.

In deze karwanſera ſloegen wy ons na het afleggen van vier uren neder. Zy was eerſt voor weinigh jaren van ſteen gebout. Wy vonden 'er, hoe kleen zy was, goedt gemak in. Hier digt by legt nogh een vervalle karwanſera, en daer regt voor een opene tuin, verzien van roode en witte vruchten, die ons in een ſchotel opgediſt werden. Zy waren meeſt alle ryp. Oranjeboomen waren'er ook vol zoete appelen, wel groen nogh, maer echter vol ſap. Hier nevens loopt een zeer goedt water. Onder dit geboomte vond ik bladeren van kruiden, waer van de onderſte aen de plant een ſpan langh, en de helft minder breet zyn, zynde de bovenſte veel kleener. De ſtelen zyn omzet met eenige zagte wolligheit. De Perſianen noemen deze bladen *Goes-Soutoor*, of Ka-

Perſiaenſche planten.

DE OVERBLYFSELS EENER OUDE STERKTE. 185.

DE OVERBLYFSELS EENER OUDE STERKTE. 186.

togh, indien hy eer van zyne aankomst ware verwittigt geweest, hem zou hebben doen inhalen. Maar de Heer Kastelein sloegh dit dankelyk af, nadien ons vertrek geen uitstel lyden kon. Een voornaam Koopman zond ook geschenken bestaande in vier byzonder fraje bakjes, in Granaetappelen, Persikken en Dadels; waar van de brengers eene vereering ontfingen. Hier op quam de Koopman zelf ons Opperhooft begroeten, en wert naer de gewoone wyze ontfangen en onthaelt.

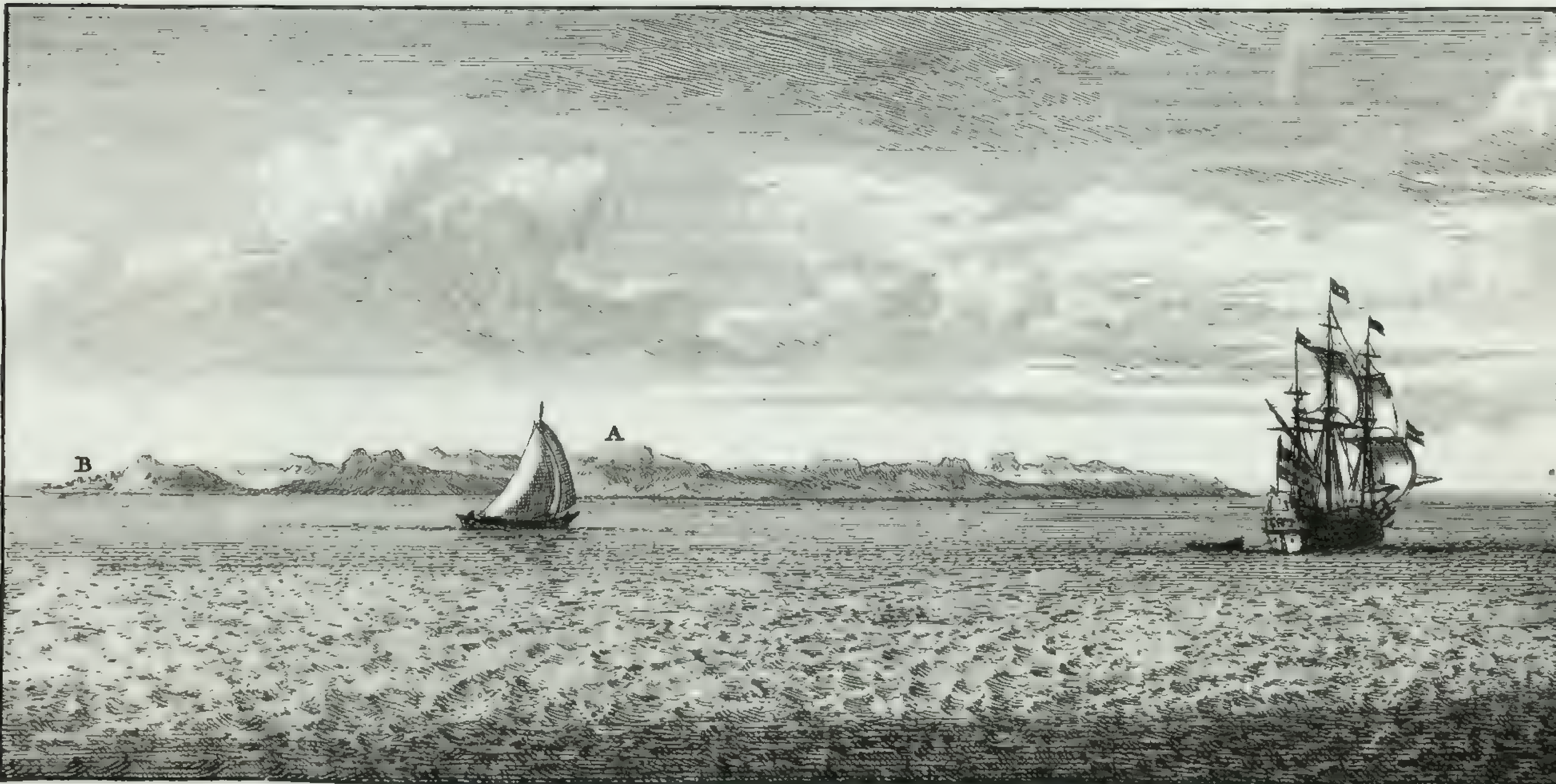
De zon gedaalt zynde trokken wy weder voort door een schoone vlakte, langs een groote streek van huizen en boomen, die als aan de stad vereenigt stonden. Vervolgens togen wy door verscheide dorpen, waar onder een zeer groot was. Een uur was het na middernacht, toen wy quamen in de karwansera *Bastja-pariaeuw*, gelegen 4 uuren van de stadt. Dogh daar was niets te bekomen, dewyl deze plaets rondom in woest gebergte lagh. Den 30 trokken wy weder voort, meest over steenagtige vlakte en weinig gebergte. Ten deele hadden we ook eenen zantwegh. Driemalen togen wy door een kleine rivier, nu maar een waterloop, waar van het water by wintertydt overvloedigh stroomt. Wy gingen Oostwaert aen, en twee goede uren gevordert zynde quamen we aan de karwansera *Basiele*, daar wy de Kasua een half uur inwachtten. Toen voortgetogen geraekten we een uur voor middernacht in de karwansera *Basta-paryouw*, die kleen en ten deele vervallen is, maar waar by een oude Vrou zich gedurigh onthout, en verscheide nootlykheden, die ze uit de bygelege dorpen krygt, te koop heeft. Dit is 4 uren van de leste rustplaets. Aen alle oorden hier ontrent zyn veele overdekte waterbakken, waer in het water zeer goedt is. In deze landen zeker wort veel arbeits aangewend tot het maken der waterleidingen, en het graven van putten, dewyl zonder water noch menschen, noch beesten bestaan kunnen. Hier uit kan men afmeten hoe groot een agting deze volkeren hebben voor levendige bronnen, die van outs altydt in waerde geweest zyn. Men ziet hier van een voorbeelt in Moses eerste boek ter plaetse daer Isaak de waterputten opgraeft, die ten tyde zyns Vaders gegraven, en na zyn doot door de Filistynen gestopt waren. De heilige schryver verhaalt wyders, hoe zy daar groeven, eenen put met levendigh water vonden, en des wegen met de Herderen van Gerar in geschil raekten.

Meenigte van waterleidingen.

De warme winden en hitte der lucht had-

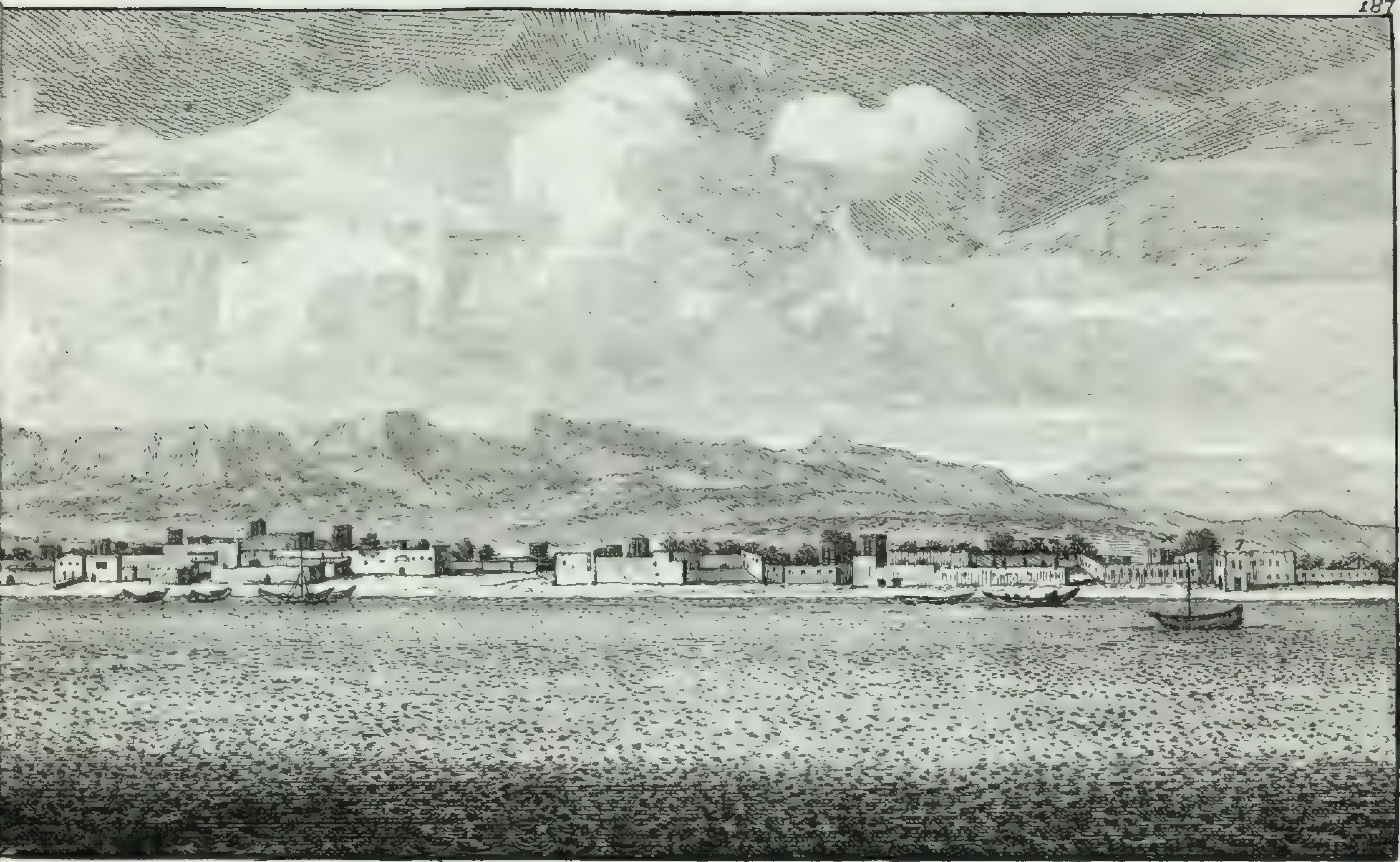

GAM

DE EILANDEN, ORMUS,

187

RON.

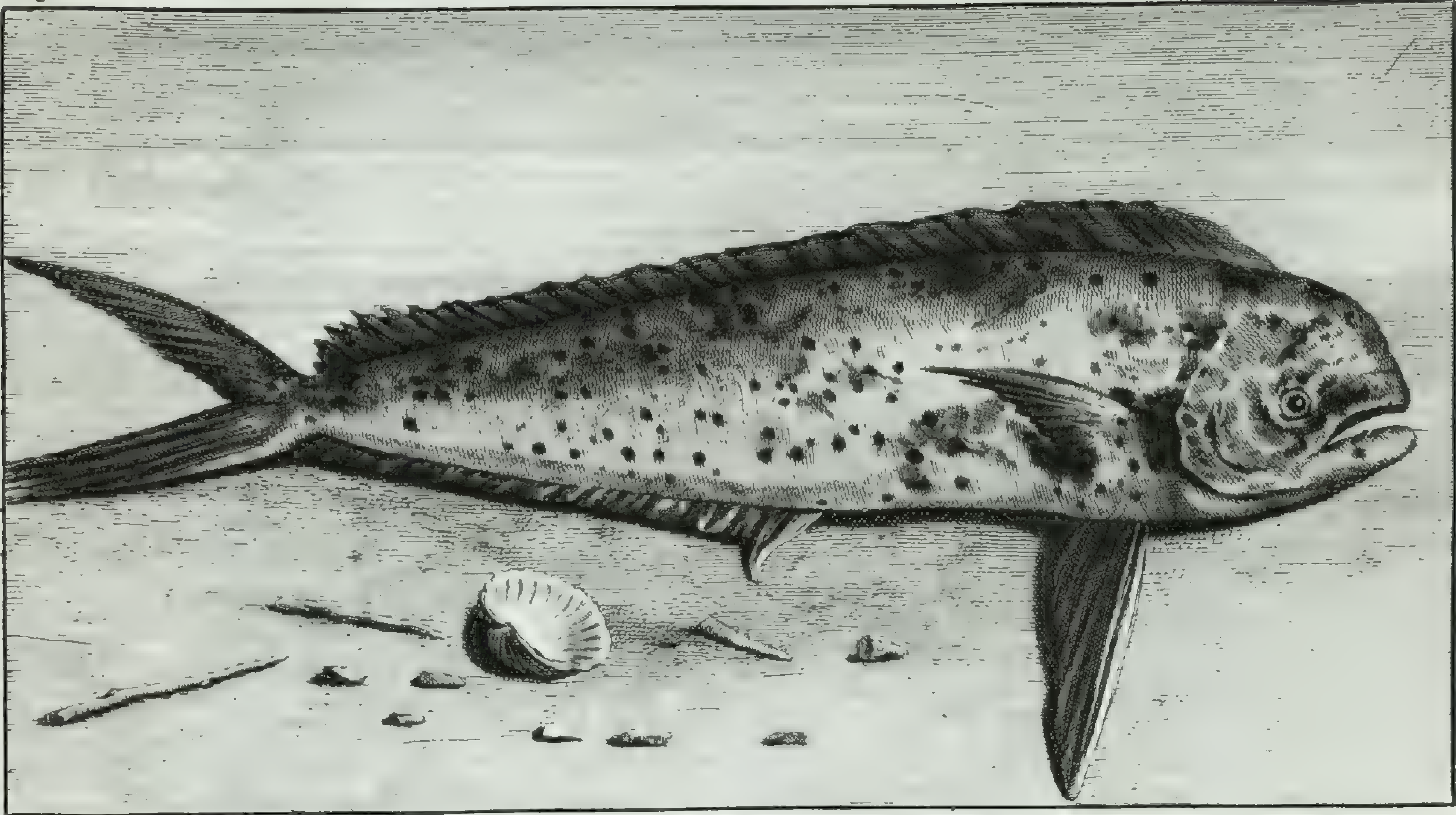
188

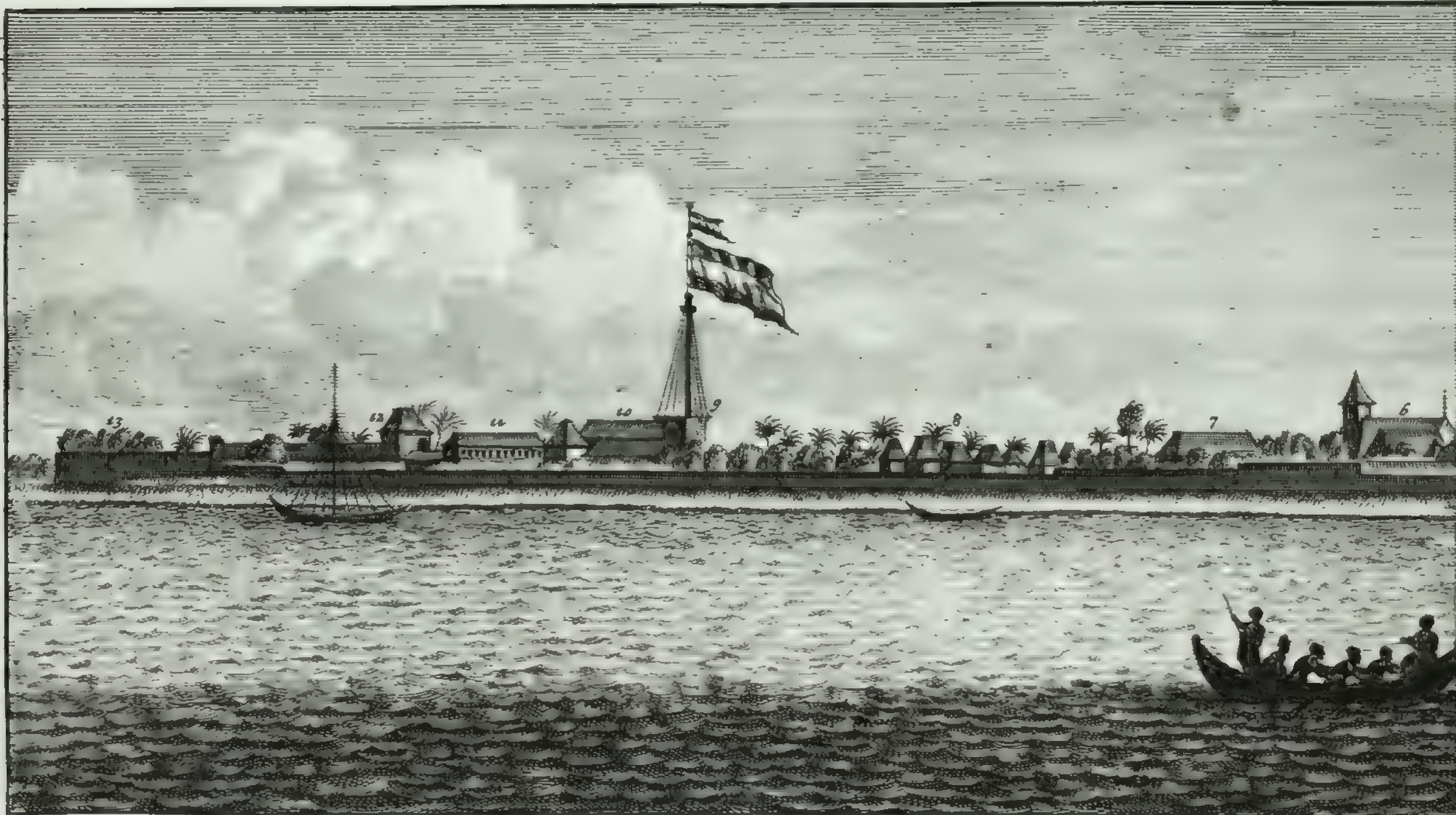
LAREKE, EN KISMIS.

189.

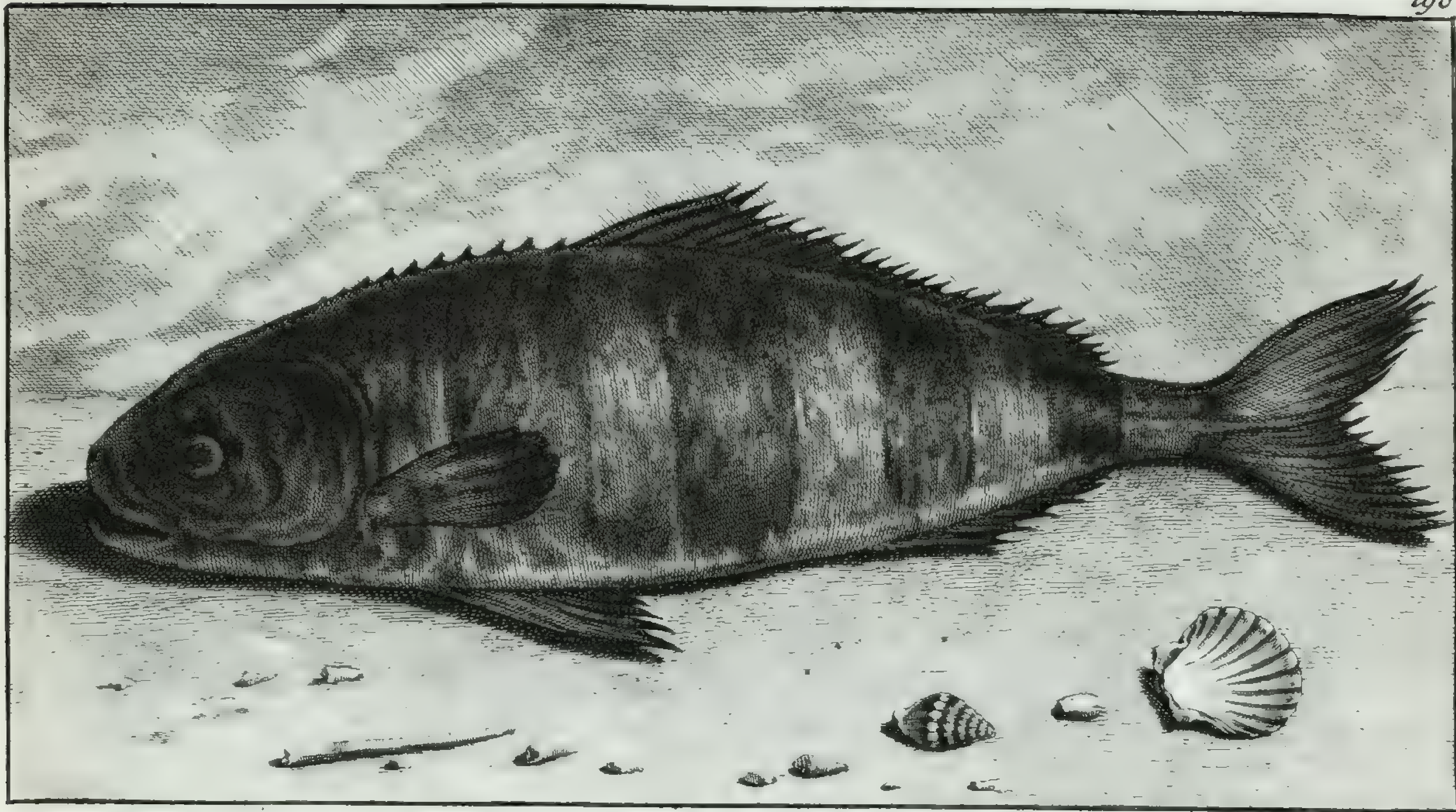
DOLFYNVISCH.

KOC

DE VISCH GENAEMT LOOTSMANNEKENS. 190.

HIN. 191.

ADAMS PIEK.

dewyl het den meeſten tydt met wolken bezet is, die tot om laegh dryven. De beeltenis gaet hier nevens.

Des avonts ten 8 uren ankerden wy op 39 vademen waters, en gingen den 11 met het opkomen des dageraets weder onder zeil, krygende dus de ſtadt Gale in 't gezicht. Maer wy konden om de ſtilte voor den avont daer niet aenkomen. Wy bleven dan op anderhalf uur afſtant ten anker op 17 vademen waters. Des morgens daer aen lieten onze ſchipper en boekhouder zich naer de ſtadt roejen om hunne brieven over te leveren. Wy lichtten ten tien uren door toedoen van den zeewint het anker, maer konden egter door den harden wint, die ons tegen was, niet binnen de haven komen.

Als men nadert tot deze Baei van *Punte Gale*, wort'er om het half uur een kanon geloſt tot ſein, dat het ſchip in de baei moet zyn: dewyl men zonder loots niet dan met het grootſte gevaer naer binnen kan zeilen om de blinde klippen, waer van eenige zeventien, vyftien, twaelf, elf, en minder voeten onder water leggen.

Blinde klippen.

Ik begaf my dan voor den avont met de ſchuit van den Loots, die weder naer 't lant roeide, derwaert, en daer aengekomen nam eene nachtruſt in de ſtadts herberge. Des daegs daer aen begroette ik den heer Commandeur Nicolaes Welters, die my beleefdelyk ontfingh met aenbieding van my allen dienſt te doen, dien ik begeerde. Hy was Opperhooft geweeſt op Zoete Kryn, en voor weinig weken hier eerſt aengekomen. Dezen avont veranderde ik van herberg, om in meerder ſtilheit en gemak te wezen, ter oirzake myner onpaſſelykheit. Want myn oogmerk was my hier wat te verquikken zoo ontrent de ververſchingh van ſpyze, als anders. Ik nam dan plaets ten huize van Sibrant Dirksz van Streek, ſergiant in dienſt der Maetſchappye, in wiens woningh ik den onderkoopman Pieter Denyſſen vont, die te voren ook in Turkye en Egipten geweeſt, en in mynen tydt Venetie doorgereiſt was. Het regende hier dagelyx tot den 17 der maent: welk weder al twee maenden voor onze komſt geduurt hadt, zynde zulk een gewelt van regen gevallen, als noit by geheugen van menſchen gezien was, daer nogtans het voorleden jaer droogh was geweeſt by uitnementheit. In de volgende dagen beterde zich het weder merkelyk, ſchoon het ſomtyts na den middagh nogh al regende.

In deze haven vond ik 5 ſchepen der Maetſchappye leggen, waer van drie geſchikt waren tot de reis naer het vaderlant, komende ondertuſſchen twee ſchepen der Maetſchappye van Bengale hier aen.

Den

M Pool Sculp

DE EYLANDEN DWARS IN DEN WEG

DE HOEK VAN BANTAM. DE KUST

'TLANGE EYLANT. DE BLAEUWEN BERGH.

STRAET SUNDA. 193.

WEGH. SELEBESE, EN'T VASTE LANT. 194.

KUST JAVA EN BRABANTS HOEDTIE. 195.

RGH. DEN INHAM EN HOEK VAN BANTAM. 196.

ZUIDLANDER.

ZELTSAME VRUCHTEN. 199.

SERING-SING. 200.

PEPERTAKJE. 201.

BALISCHE SLAVIN.

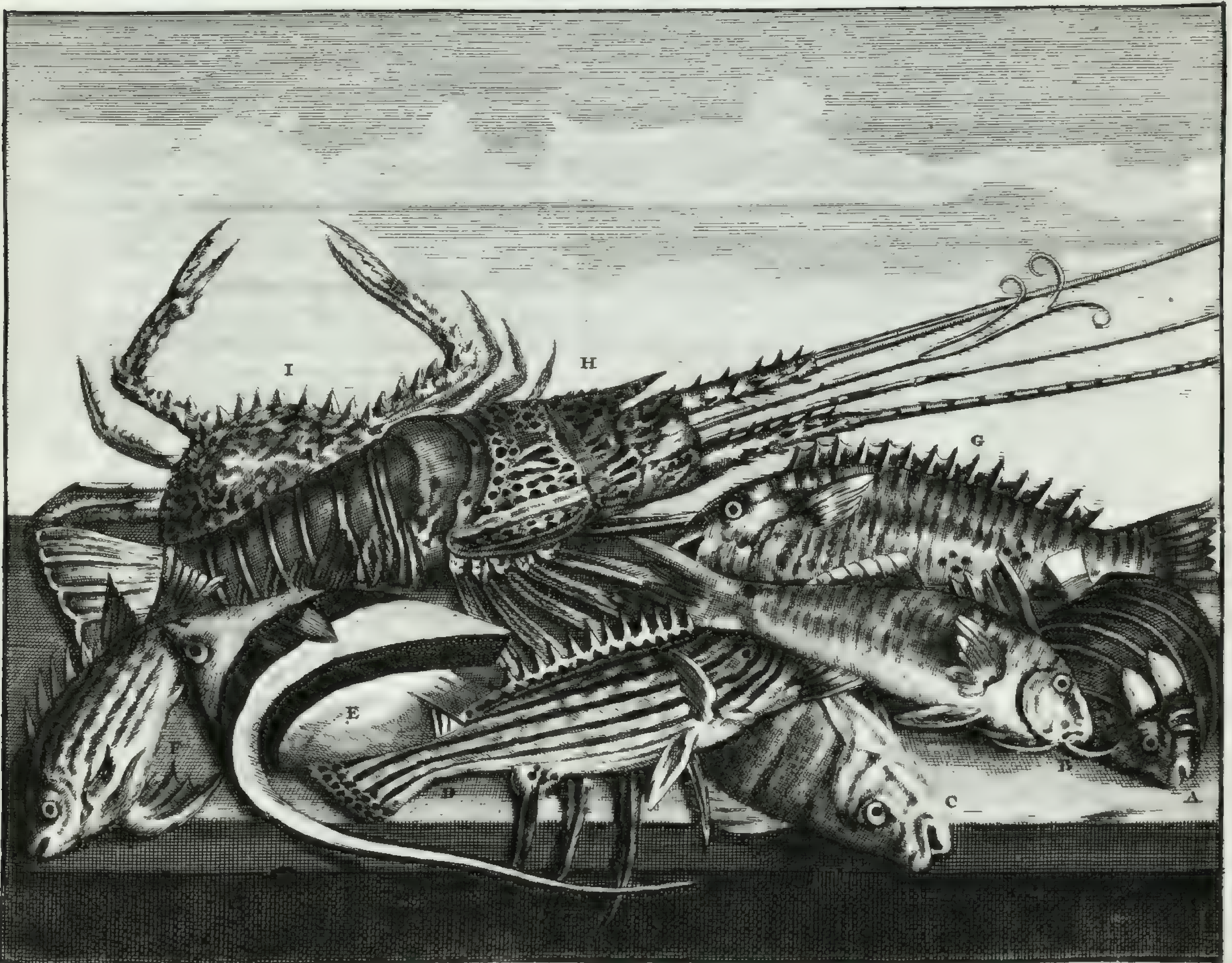

ZELTSAME VISSCHEN.

ZELTSAME VISSCHEN.

A
B
C
M. Pool Sculp.

KAKAUW VRUGT.

208.
CHINEESCHE SITROEN.

209.
JAKA OF SOORSACKE

207.

210.

NAM-NAM BOOM.

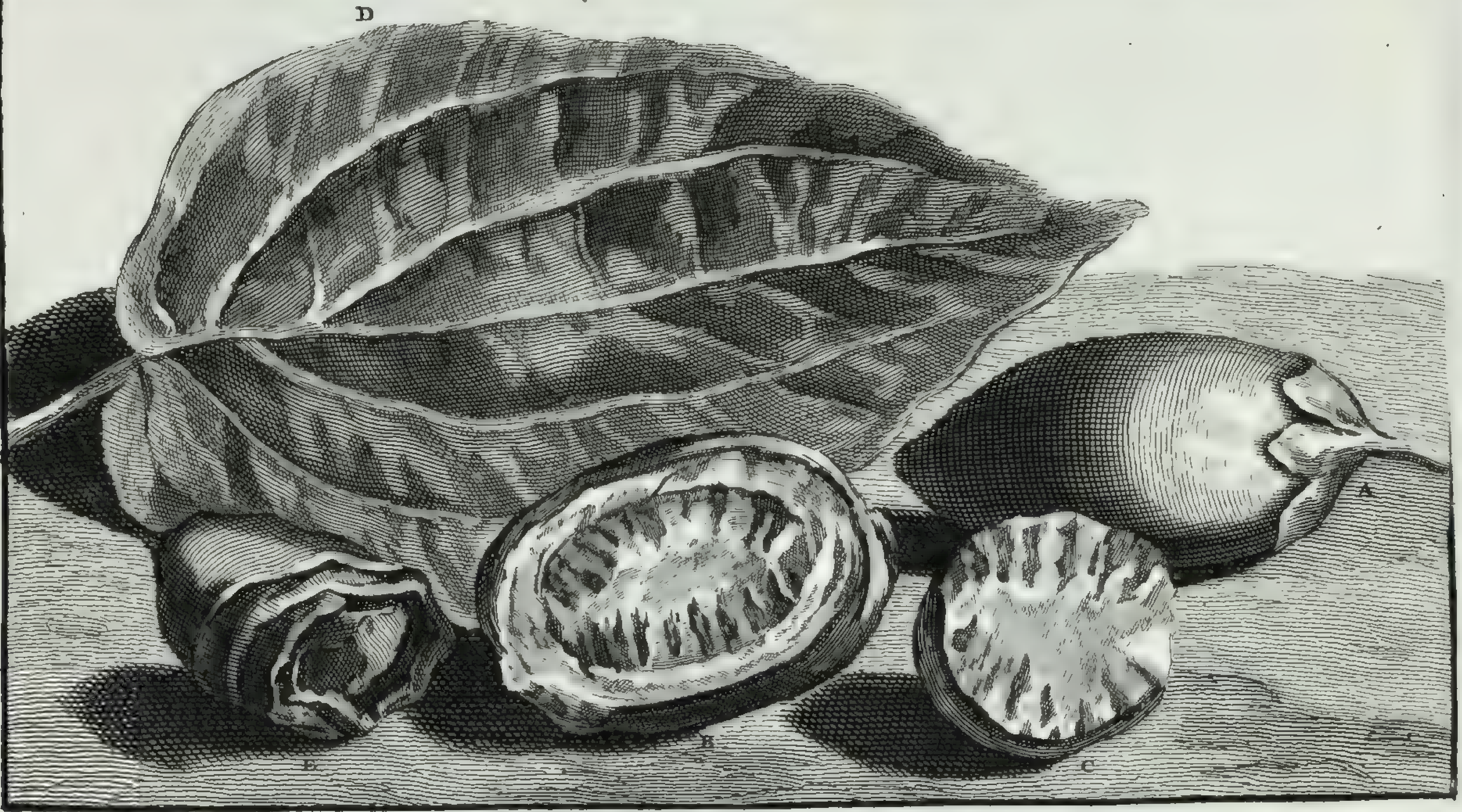

211.

BLIM-BING BOOM.

AREEK-VRUGT EN BETELBLAT. 21.

FILANDER. 213.

GEHOOR DÉS SCHRYV

ERS BY DEN KONINGH. 214.

Zevende Koningh van Bantam.

en won *Abdoel Kahar Aboenasar*, die hem in 't Ryk volgde, Pangerang *Ingajodia*, Pangeran *Poerobaya*, Ratoe *Radjami*, Ratoe *Marta*, Ratoe *Ora*, *mou*, Ratoe *Madjida*, Ratoe *Phatima*, Ratoe *Asikach*, Ratoe *Oemoemoe*, *Raden Aria Mandaraka*, *Raden Roem*, *Raden Mensir*, *Raden Mochamad*, *Atiph*, *Ratoe Bagus*: *Radja Soetra*, Ratoe *Bagus*, *Radjasoeta*, Ratoe *Bagus Mouhsin*, Ratoe *Bagus Wetan*, Ratoe *Bagus Abdul*, Ratoe *Bagus Ouseen*, Ratoe *Ajoe*, Ratoe *Bagus Moechammad*, Ratoe *Kidoel*, Ratoe *Ajoe Koemoedaragi*, Pangeran *Aria Kalih*, Pangeran *Aria Bantam*, Pangeran *Aria Ingawangsa*, Ratoe *Bagoes Soeliman*. De Koningh *Abdoel kahar Aboenasar* troude de dochter van Ratoe *Ajoe Inga Leuhgka*, en daerna ook *Rocatma*, en Ratoe *Sultan Sepoe*. Hier uit won hy vele kinders, als *Moechamed Jachein*, die de agtste Koning wert, en *Aboe Ma-chasin Moechamad dsjenoel abidin*, die de negende Koning is, en nu nogh regeert. De andere kinders waren Ratoe *Rachima*, *Sultan Aboe Falal*, Ratoe *Oembad*, Pangeran *Cassatrian*, Ratoe *Amid*, Ratoe *Bagus Moechamad*, Ratoe *Bagus Oeseen*, Ratoe *Bagus Aboetahier*. Voorts troude hy Ratoe *Panembahan*, waer by hy won Ratoe *Safija* en den *Panembahan*. Hy troude ook nogh Ratoe *Sanya*, en won by haer eenen eenigen zoon, dien hy noemde Pangeran *Moechamad*.

Agtste Koningh van Bantam.

Negende Koningh van Bantam.

LIX. Hoofstuk.

Gelegenheit van Bantam. Adelyke vrou van hoogen ouderdom. Vertrek van Bantam, en wederkomst te Batavie.

NADAT ik deze byzonderheden opgezamelt had, bleef my de lust by van de stadt Bantam af te beelden. Hier toe gaf my de Commandeur een bark, om op de reede voor de stadt myne tekeningh op het papier te brengen. Ik lagh ter Noortzyde der zelve, gelyk dit gezicht hier nevens vertoont. Al wat

Aftekening der stadt Bantam.

BANTAM.

kennelyk is wort aengewezen door getalen. 1 Verbeelt het huis des Commandeurs, dat geheel wit is, hoewel alle de daken van roode pannen zyn. 2 De wagt op de punt Speelwyk. 3 Het hoekhuis op de speelpunt, zynde een speelhuis, waer in de Koningh, als hy by den Commandeur komt, gemeenlyk zich ver-

C
D

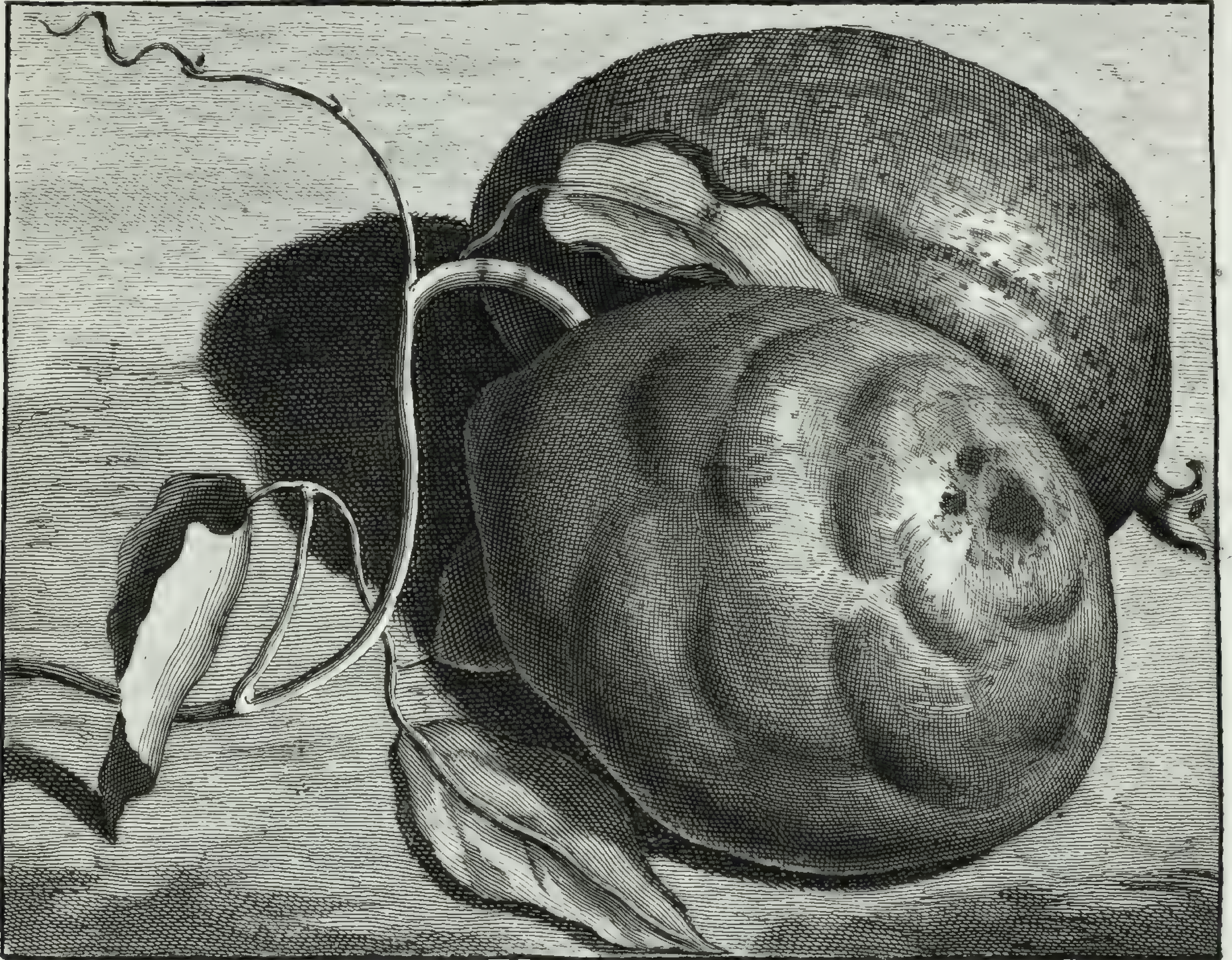
215. ATAP OF PIEKBOOM.

216. FROETE MIERI, EN TJACKOU.

BAPLE-KAMIE VRUCHT. 218.

ZELTSAME BLOEM. 219.

BATA

'T EYLANT ONRUST. 222.

GRAFSTEDE DER CHINESEN. 223.

'T EYLANT KUYPER.

LYKSTAETSIE DER CHINESEN.

'T PRINSEN EILANT. 226.

DE ZUIDKUST VAN 'T GELUKKIGH ARABIE. 228.

D'ARABISCHE WAL BY DE KAEP MONSANDON 230.

'T EILANT KISMUS. 232.

225. 'T NIEUWE EILANT.

227. DE ZUIDKUST VAN 'T GELUKKIGH ARABIE

229. DE BAEI VAN MUSKETTA.

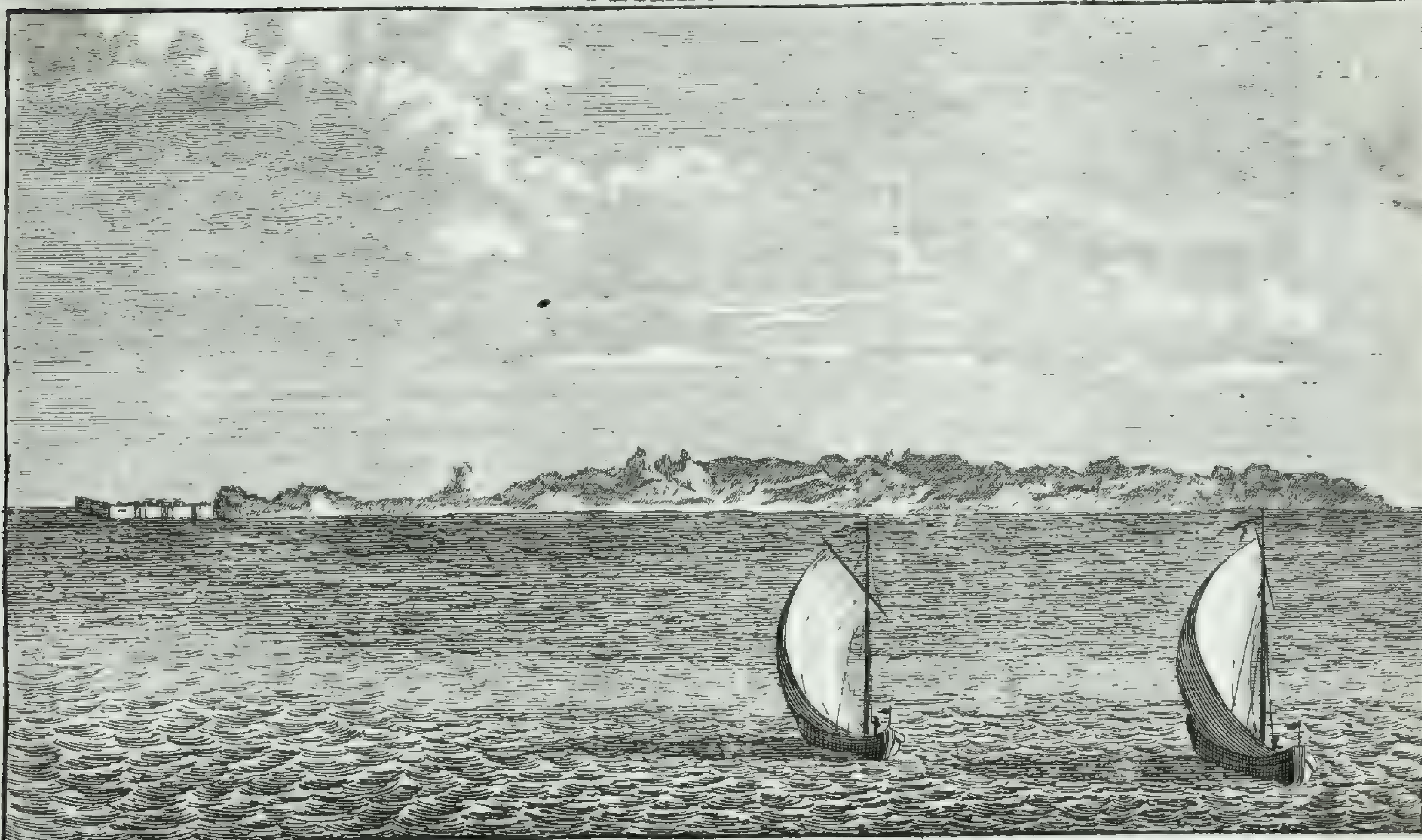
231. 'T EILANT LAREKE.

water, over de diepten van 24 en 22 vademen vlak opdroogende, tot dat wy een uur voor 't ondergaen der zonne op 4 vademen en 2 voeten ten anker quamen. Wy peilden van daer de Nieuwe Logie N. N. Weſt, en het Tempeltje by de waterplaets N. O. ten Noorden. Ik begaf my aenſtonts met den Schipper en Boekhouder met de ſloep naer 't lant, en in de nieuwe Logie: waer in de Directeur ſedert myn vertrek van daer met de bedienden der Maetſchappye getrokken was. Ik quam hem onverwagt voor, dewyl ik, als gezegt is, in 't voorleden jaer in zeer ſoberen ſtaet vertrokken was. Ondertuſſchen waren hier de Schafmeeſter Zypeſtein nevens twee Onderkoopluiden overleden, welker een op de reize naer Spahan te Zje-raes geſtorven was. Hen was ook gevolgt de Heer Alexander Preſcot, Gezant der kroone van Engelant aen het Perſiſche Hof. Eer ik dit hooftſtuk eindige zal ik den lezer nogh een gezicht geven van 't eilant *Ormus*, zodanigh als men het uit de nieuwe Logie met helder weder ziet, nevens het kaſteel op den hoek ter ſlinke zyde. Zie hier de regte afbeelding van het zelve.

Komſt te Gamron.

Eilant Ormus.

LXV. HOOFTSTUK.

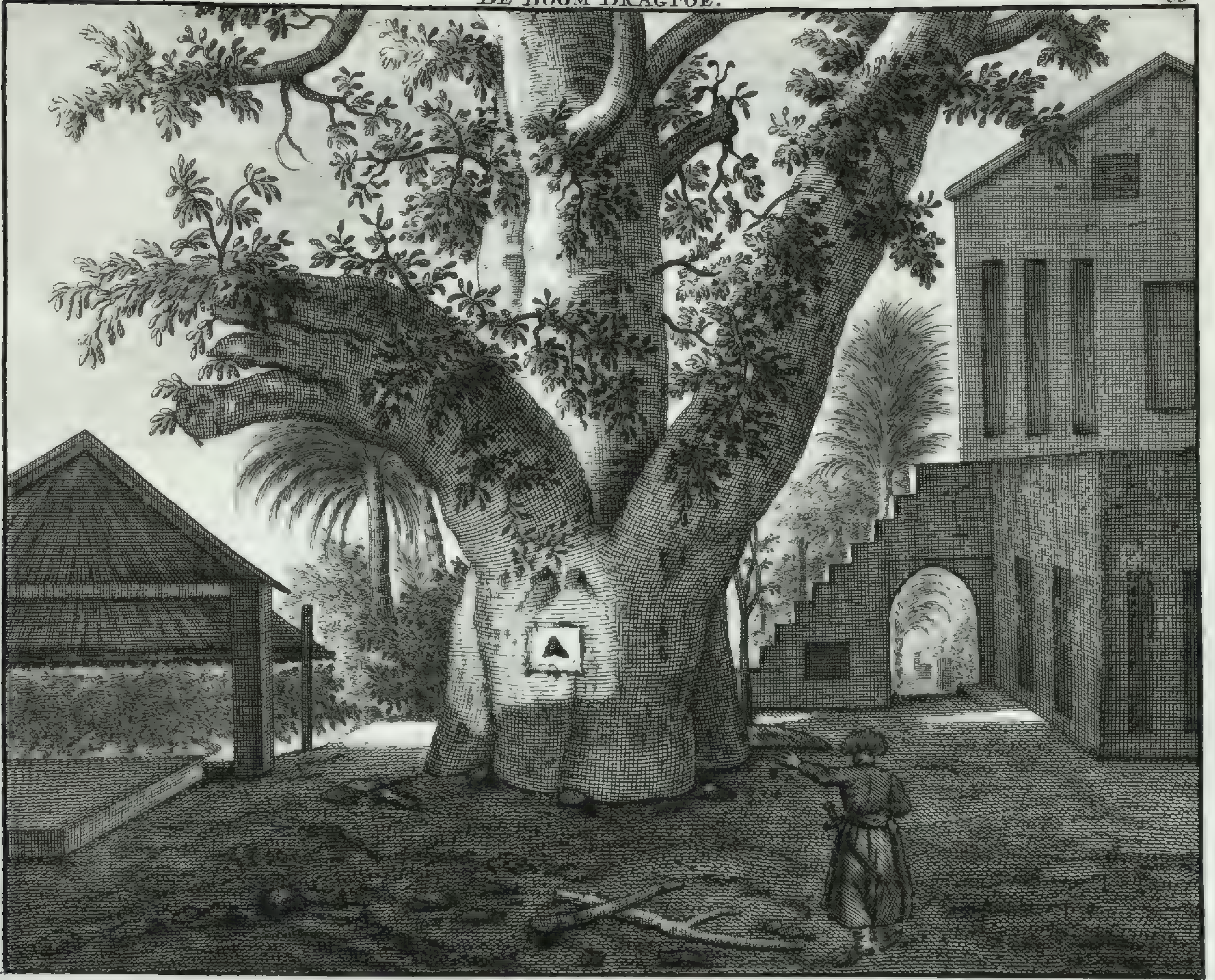
Aenmerkelykheden op de wederkomſt tot Gamron. Gelegenheit der plaets Eſſin. Katoenboomen. Zeltſame plant. Snelle Ezels. Komſt des Hartogs tot Gamron. Vertrek van Gamron. Komſt tot Laer en Jaron.

TOEN ik hier aengekomen was, nam ik voor aenſtonts naer Spahan voort te reizen. Dogh geen een laſtbeeſt te bekomen zynde, was ik gedwongen te wachten naer het eerſte dat van Zjie-raes komen zou. Middlerwylen reedt ik met den Heer Directeur naer zyne buitenplaets, genaemt *Naeibaen*, een goedt uur van de ſtadt afgelegen. Deze plaets is een luſthof leggende aen den voet van eenen bergh, waer op men een aengenaem gezicht heeft van Gamron en de Zee. Op dezen wegh is de boom, van wien Tavernier in zyne beſchryving, die met de waerheit niet overeenkomt, breedt opgeeft. Want daer is niets anders

Luſtplaets des Directeurs.

Misſlagh van Tavernier.

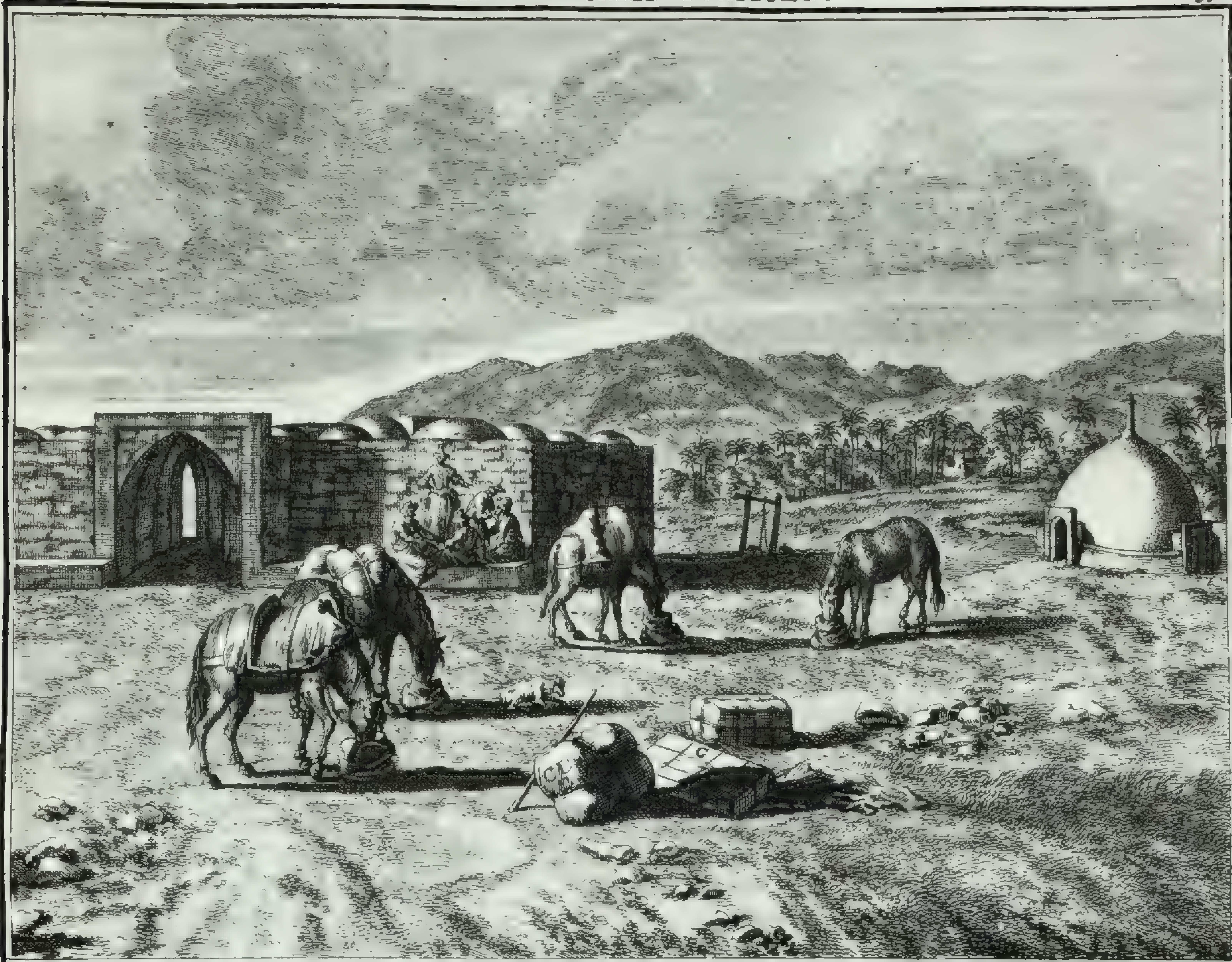
DE BOOM DRAGTOE.

DRAGTOE TAKJE.

DE KARWANSERA GORMOET. 235.

GESIGT VAN EEN WATERLEIDING. 236.

OVERBLYFSELS EENER OUDE STERKTEN. 237.

OVERBLYFSELS VAN OUDE VREMDE GEBOUWEN. 238.

OVERBLYFSELS VAN OUDE VREMDE GEBOUWEN. 239.

De Karwansera Majaer.

vertrek tot zynen *Nahy-paesja* of stedehouder gelaten *Sefi Coelic Aga*, eenen zyner Capaters, die het bewint in handen had met zoo veel gezagh als de Koning zelf, wordende alles, wat door hem geschiet, voor goedt gekeurt is.

Des anderen daegs na myn aenkomst deed my ons Opperhooft de Heer Willem Bakker door zynen Hofmeester bewellekomen, en tegen den middagh ter maeltydt verzoeken, dat ik met dankzegging ontgingh onder belofte van nogh voor den avont hem te zullen komen begroeten. Ik deed het, en wert beleefdelyk ontfangen. Deze Heer boot my de Logie tot myne herberg aen, waer over ik hem bedankende egter weder naer het Convent keerde.

Des daegs daer aen ging ik myne plichtpleging doen by den Engelschen Agent den Heer John Lok, die my insgelyx beleefdelyk ontfing, en zyne woning tot myn verblyf aenboot.

In de daer aen volgende dagen quamen de bekende vrienden my bewellekomen, waer onder een Italiaen genaemt Signor Josef, die sedert myn vertrek hier gekomen was, en zich voor Arts en wondheeler laet gebruiken.

Kort hier na gaf ik myne brieven, die ik naer Gamron afzond aen den Heere Directeur Kastelein, en den Baron Larix, en andere vrienden, aen eenen looper over, die derwaert afgezonden wert. Toen reed ik met ons Opperhooft en den vader Antonio buiten de stadt, om ons te verlustigen in den tuin *Koes-gonna*, waer in de Koningh voor zyn vertrek geweest was. In het midden van dezen lusthof vint men een braef gebou, waer van het voornaemste bestaet in een groote zael, die fraei met bloemwerk beschildert is. Boven beschout men van dit gebou het omleggende lant. Nevens het zelve staet de Haram of het Vrouwentimmer afgescheiden, bestaende in veel kleene gemeene vertrekken. Wedergekeert zynde bleef ik des nagts in de woninge der Maetschappy, waer in ik des anderen daegs met ander gezelschap onthaelt wert.

De Koningklyke tuin koes-gonna.

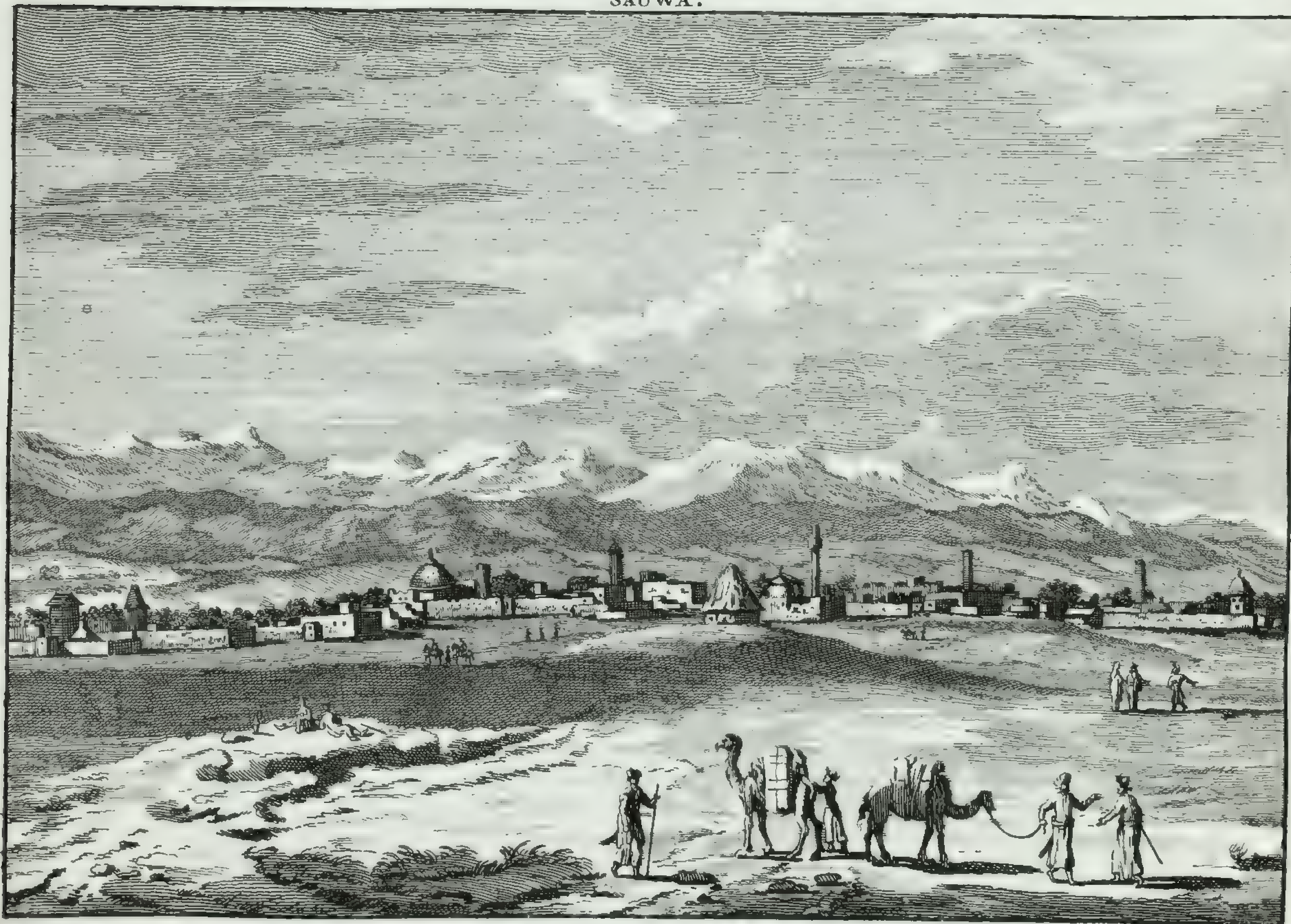
LXVIII.

wy voort door de zelve vlakte, en reden over een brug leggende over eenen waterloop, die door het lant vloeit. Toen trokken wy nogh door verscheide waterloopingen, in welker eene door onvoorzichtigheit van 't volk twee lastbeesten vielen, waer van een het myne was. Men kreeg ze egter daer weder uit, zonder dat ze heel nat waren. Een uur voor den middagh reden wy door een sterk stroomende rivier, waer in de paerden tot den buik door 't water gingen, dogh raekten alle gelukkigh over; uitgezeit een der Armenische dienaers, die van zyn paert, voor een gedeelte met goet beladen, aftuimelde, toen hy de rivier byna doorwaed had. Wy verheugden ons, dat wy dezen zwaren doortogt zoo wel hadden afgelegt. Want onze paerden waren slecht, en daerom in gevaer van vallen, zoodat ik zelf myn lastbeest by den toom leidde, vreezende dat myn goedt, zoo het omviel, nat mogt worden, hoewel ik twee kistjes te Spahan met katoen en wasdoek zorgvuldigh had laten overtrekken, en daerenboven in eenen dikken zak naejen en inpakken. Nu hadden wy nogh verscheide andere waterloopingen door te trekken, hebbende ondertusschen het gezicht van eenige plaetsjes en opgestelde zwarte tenten. Ten drie uren na den middagh hadden wy zes mylen afgelegt, en quamen te *Sauwa.* Deze plaets is tamelyk groot, en gelykt beter een stadt dan een dorp, leggende ten deele omringt van eenen aerden muur. Zy heeft verscheide torens, en een fraeie groote *Mad-Zjid* ofte Kerk, overdekt met een blaeuw verglaesde koepel. Buiten vint men ook een tamelyk fraeie begraefplaets. Daer is ook veel geboomte even als een bosch, waer aen wy nu om 't saizoen geen aengenaemheit zien konden. Ik bragt aenkomende van de Zuitzyde een gezicht daer van op het papier, gelyk hier nevens vertoont wort.

Aenkomst te Sauwa.

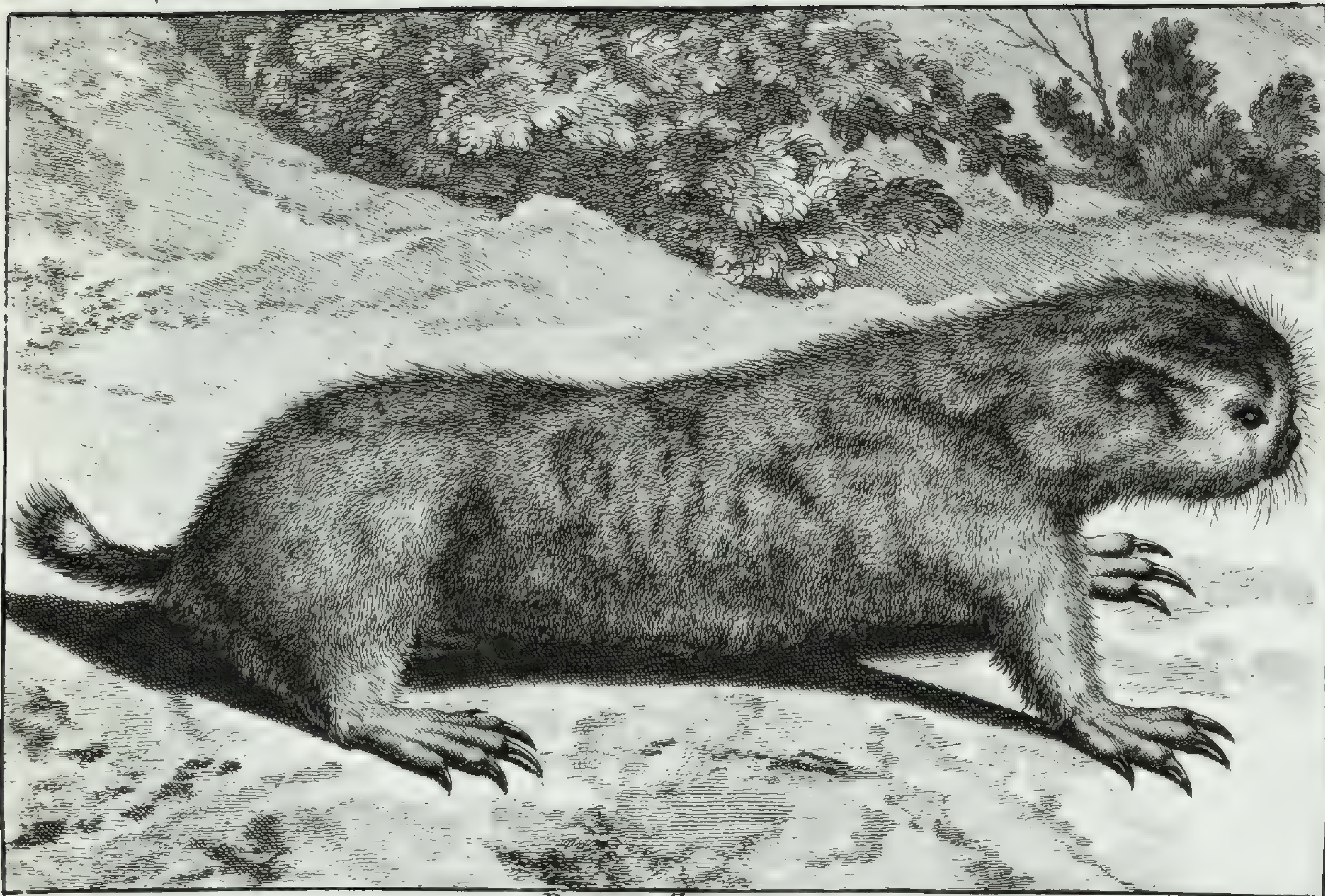
De stadt afgeteekent.

SAUWA.

Voor dezen is het een brave stadt geweest, dog nu is zy geheel vervallen, hoedanig het met veel steden in Persie gestelt is. Verscheide karwanseraes zyn'er, tamelyk bequaem om menschen en beesten te herbergen. Hier wort ook tol voor de goederen betaelt, te weten ontrent twaelf stuivers voor elk lastbeest.

Uit den Tolmeester, die onlangs by den Koningh was geweest, verstonden wy dat de byzit van den Gezant Fabre, waer van wy nu al meer dan eens gesproken hebben, daer aengekomen, en Mahometaensch geworden was. Hy had haer zelf gezien, en wist te zeggen dat zy een litteken by haer een oog had. Hy voeg-

DIERTJE ZITS-JAN.

die aen elk einde een verheve plaets hadt. Hier beholpen wy ons in twee partyen, en bleven 'er den volgenden dagh om het koude weder dat hagel en harden wint veroirzaekte. Deze plaets is ſlegt, en niets aenmerkelyx is 'er in. Den volgenden dagh begaven wy ons vroegh weder op wegh door heuvelagtige vlakten, leggende het gebergte wederzyts verder van ons af. Wy gingen veel door water, ook door eenen ſterk loopenden vloet, tot tweemael toe, vallende de laetſte mael een paert met Koffiboonen geladen om verre. Op de ruſtplaets ſtortte men, dewyl het ſchoon weder was, de boonen uit, en droogdeze. Op den middagh namen we ons verblyf in het dorp *Muhul*, ontrent vier mylen voortgekomen zynde. Des avonts begon het 2 of 3 uren langh hart te regenen, en te waejen, dat des nachts bleef duren, dat groote koude verwekte, en ons in het huis hielt, daerwe ons hadden nedergeſlagen. Hoewel ik van het hooft tot de voeten in het bont ſtak, had ik evenwel werx genoegh om my met twee dubbele dekens warm te houden. Ik deet daerenboven te vooren een groot vier aenſteken, terwyl anderen in kleene hokken kropen, die zy nogh naeulyx voor gelt konden bekomen.

Des anderen daegs togen wy weder voort, en quamen ten tien uren in 't gebergte, geſtadigh opwaert gaende. Wy ontmoetten verſcheide diepten tuſſchen het gebergte, daer het water zynen loop heeft, ziende nu en dan een plaetsje zich opdoen. Ten drie uren namen wy ons verblyf in het dorp *Serg-Abeth*, zynde vier mylen gevordert. Deze plaets was al zoo ſlecht als de vorige, dat ons qualyk quam, dewyl wy meeſt ten Noorden aengegaen waren met harden wint en groote koude. Wy kregen evenwel nogh een tamelyk goede verblyfplaets in een byzonder huis, daerwe tot den volgenden dagh bleven. Toen gingen wy voort met den zelven harden wint, en regen daer onder. Na het trekken door eenige dorpjes namen wy ons verblyf in een ſlechte karwanſera aen het dorp *Agkant*, hebbende maer vier mylen gevordert, dewyl wy meeſt zachten gront, en op veele plaetſen water gehadt hadden, ook hooge bergen over gereden waren. Des avonts voelde ik eenige koorts, veroirzaekt door de koude en den regen. Ik nam heeten wyn met ſuiker

Het dorp Serg-Abeth.

Gezigt te Niesawaey

westen gesproken. Deze goederen bestonden meest in zyde en rys. Terwyl wy hier dus draelden, tekende ik de gelegenheit dezer strant van de Z. Oostzyde, gelyk het getal van 240 aenwyst. Ik voegde'er by de tenten en eenige opstelsels van hoogh riet, nevens de touwen, waer mede de vaertuigen op de strant vast gemaekt, en, als het noodigh is, op het lant gewonden worden.

Den agtsten der maent Juny was al het goedt ingescheept. Het kleenste vaertuigh ook vertrok naer Astrakan. Nu quam hier ontrent een ander van *Tirck* of *Tarku* ten anker. Hier by zagen wy twee vaertuigen aenkomen van Astrakan. Ontrent den avont begaf ik my aen boort van het grootste vaertuigh, waer mede de Consul met de Russen gezint was over te schepen, nevens nogh drie of vier Armeniers. Des morgens daer aen tekende ik het gezicht van *Niesawaey* op de zee in het vaertuig leggende ten N. Oosten van de strant. Gy ziet deze afbeeldingh op N°. 241. met het hoogh gebergte, dat altydt met sneeu bedekt is, daer achter. Op den middagh quam een der twee gemelde vaertuigen van Astrakan hier ten anker, en deed drie schoten. Ten twee uren quam de Consul met het volk, dat hy by zich hadt, ook aen boort, wanneer wy nevens de drie andere vaertuigen onder zeil gingen. Wy hadden op ons

Niesawaey afgetekent.

schip 80. menschen, en daer onder dertig matrozen. De overige waren reizigers. Met den avont gingen we om de stilte op anker leggen. Des morgens dreven we den ganschen dag door de stilte, en raekten met den avont voor de stadt *Derbent*, gerekent vyf uren van *Niesawaey*, dogh zoo verre daer af in zee dat wy de stadt niet konden bekennen. Des nagts hielden wy onzen koers ten Noorden aen. Met den morgenstont zagen wy geen lant meer. Na den middagh kregen wy door den Noorder tegenwint het lant van *Tirck* in 't gezicht: waerom wy het ten anker leiden op dertigh vademen waters tot den veertienden der maent. Toen raekten wy met eenen Oosten wint onder zeil, maer des avonts door het omkeeren des zelven weder ten anker tot den 16 der maent, wanneer wy weder met een brave koelte uit den Westen voortzeilden tot den volgenden dagh. Toen dwongh ons de tegenwint weder te ankeren op 24 vademen waters. Den 18 met den opgang der zon was de wint Oost Noortoost, en het weder schoon, zoodat wy weder voortzeilden. Ontrent den avont vonden wy tien vademen waters, des nagts 9 en 8, des morgens 7 en 6, en ontrent den middagh vier. Hier wert het water witter, en zoo zout niet. By ons quam hier een vaertuigh van Astrakan, den wil hebbende naer Niesawaey, ten anker. De

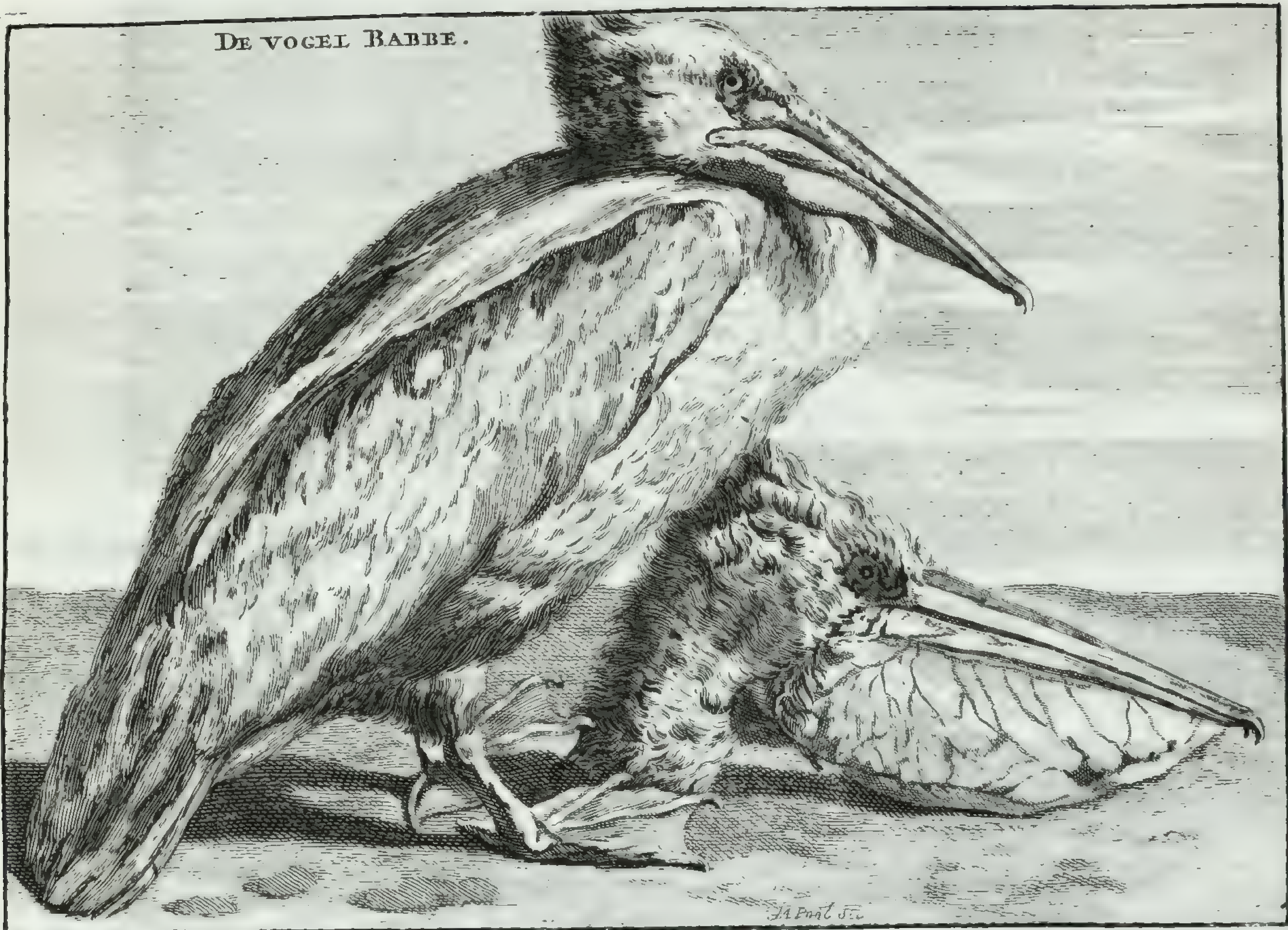
Con-

NIESAWAEY. 240.

NIESAWAEY. 241.

Hy was nogh jongh, nochte had zynen volkomen wasdom, ſchoon hy reets wel drie- of viermael grooter dan een gans was. Het lichaem en koleur zwemen daer ook naer. De bek is een voet en drie duimen langh, en byna anderhalf duim breet. Aen het einde daer van is een kleene geele kromte, even als de Papegaeisbek. Aen het einde van den onderbek neemt de waterzak zyn begin, loopende vervolgens onder voorby den krop aen den hals. Deze zak is zoo groot, dat deze vogels meer dan twee kannen waters daer in kunnen bergen. De pooten zyn kort, en onder plat en breet, aen welker einde vier kleene klaeutjes zyn. Ik dit beeſt gekogt hebbende ſneet 'er den kop met een gedeelte van den hals af, latende den krop of waterzak daer aen om hem te behouden. Ik zette hem dusdanigh op, als gy hier by ziet.

Terwyl ik hier was, ontſtont 'er verſcheide malen brant, dogh meeſt buiten de ſtadt by de Tartaren, die in korten tydt daer tegen in de were waren. Ik hebbe van deze volkeren reedts geſproken, dogh zal 'er deze byzonderheit, die ſedert tot myne kenniſſe gekomen is, nogh byvoegen.

In den jare 1246 wert *Kuyne*, genaemt *Gog-Cham*, dat is Koning of Keizer, aengenomen voor Opperſten van alle de Tartaren, die zich zelven ook *Mougles* of *Mongolen* noemen. Deze Keizer en zyne nazaten noemden zich doorgaens in hunne brieven de kracht Godts, Keizer der geheele werrelt. Op hun zegel ſtonden in 't ronde deze woorden: EEN GODT IN DEN HEMEL, EEN CUYNE CHOM OP AERDE, GODTS KRACHT EN HET ZEGEL VAN DEN KEIZER VOOR ALLE MENSCHEN. Zy hadden altydt vyf legers gereedt om daer mede alle de geenen, die zich niet gewilligh onder hunne gehoorzaemheit begaven, te dwingen. Deze eerſte Keizer had op de grenzen van Perſie den Vorſt *Bajothnoy*, die alle de landen der Chriſtenen en Saracenen tot aen de Middellantſche zee, en Antiochie, en die nogh twee dagreizen verder leggen, vermeeſtert heeft, hebbende dus van Perſie af tot daer toe veertien koningkryken ingenomen. *Bajot* was zyn eigen naem, *Noy* die van zyn waerdigheit.

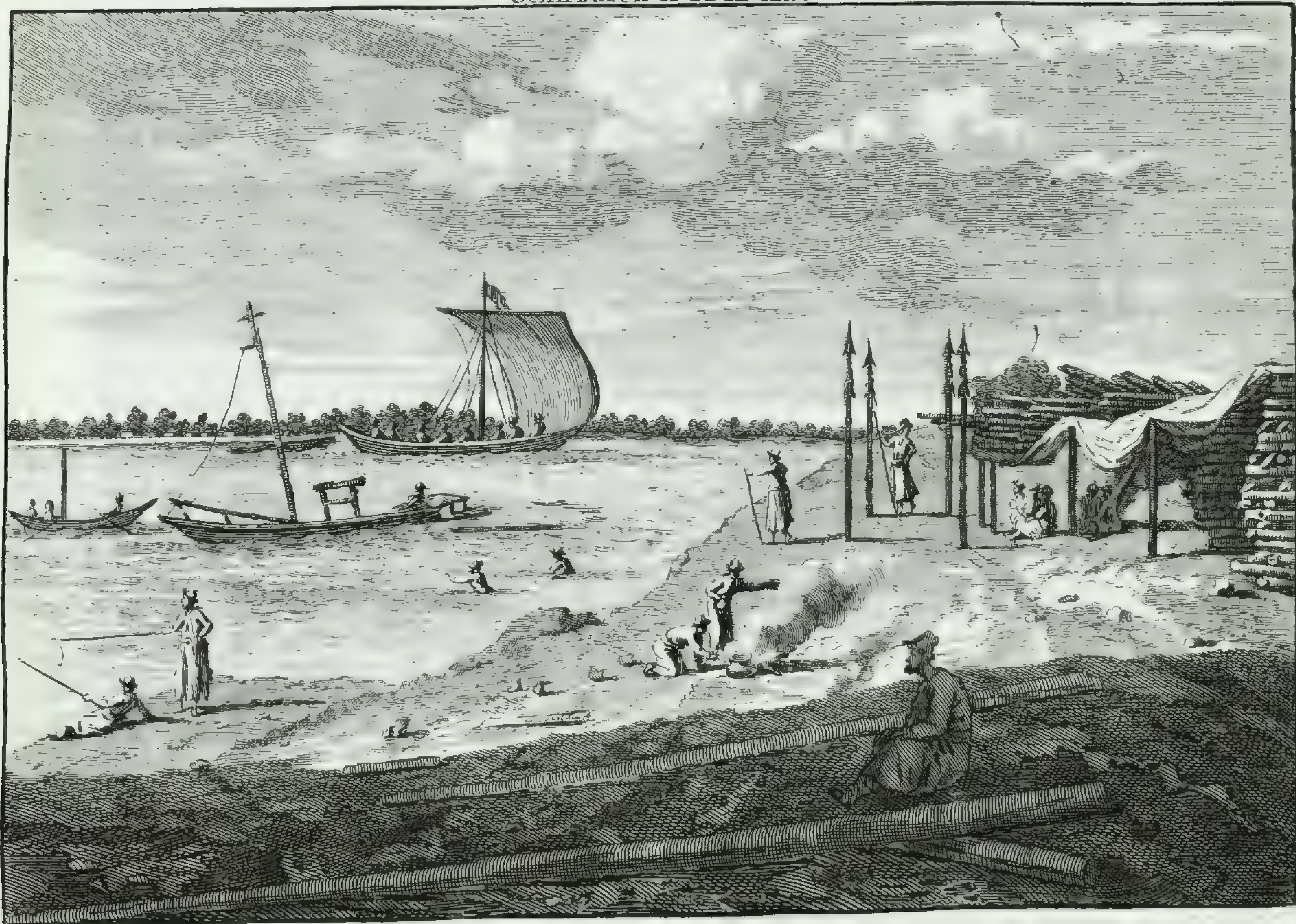
Keizer der Tartaren.

De Tartaren hebben noit grooter Vorſt gehadt dan *Bathii*. Zyn leger beſtont uit zesmael hondert duizent koppen, te weten hondert en zeſtigh duizent Tartaren, en vierhondert vyftigh duizent Chriſtenen,

Naemhaftigheit eens Tarterſchen Keizers.

zou gezonken hebben. In dezen ſtaet besloten wy den opziener en bezorger, door den Gouverneur aen den Ambaſſadeur op de reis mede gegeven, benevens zynen tolk naer Aſtrakan te zenden met eene onzer roeiſchuiten, om den Gouverneur kenniſſe te geven van ons ongeluk, en een ander vaertuigh van hem te verzoeken. Maer dewyl de wint niet afnam, moſt dit uitſtel lyden tot den volgenden dagh. Zy gingen dan ten zes uren heen, en met hun ging ook myn dienaer om nieuwen montkoſt te koopen, en eenen brief te brengen aen den Commandeur Vander Burgh, waer by ik hem van het gebeurde kenniſſe gaf, en verzogt den Gouverneur te bidden dat hy my wilde toeſtaen, indien 'er binnen weinig dagen geen ander vaertuigh kon gezonden worden, met de eerſte gelegenheit, die op een andere wys mogt voorkomen, te vertrekken; voegende hier by, dat ik wenſchte, als hy mynen voorſtel goedt vond, een roeiſchuit te mogen hebben, om met myn goet weder te rugh te keeren, totdat 'er niewe gelegenheit zou voorvallen. Middlerwylen tekende ik deze plaets met ons verdronken vaertuigh, en het gezicht aen beide de zyden der rivier, ter regterzyde naer de ſtadt ziende, van den N. Weſtkant, zoodanigh als wy ons daer onder 't zeil van 't ſchip hadden neêrgeſlagen, gelyk hier nevens vertoont wort. Afteke-ning der plaets.

SCHIPBREUK OP DE RIVIER.

Dezen zelven avont ten negen uren quam de Commandeur Vander Burgh met zyn ſloep by my, om zelf te komen zien hoe het met ons geſtelt was. Hy had mynen brief aen den Gouverneur doen voorlezen, die daer op antwoordde dat ons ongeluk hem leet was, en dat hy binnen weinigh tydts een ander en beter vaertuigh zenden zou, met orde, dat wy het verdronken vaertuigh, zoo het mogelyk ware, zouden doen ophalen, en tot Aſtrakan opzenden. Des morgens dan begon het volk het water daer uit te halen, het welk ten deele volbragt zynde wert het weder vlot. Maer het liep niet langh aen of het wert weder vol, en zonk in eenen dieperen gront. Men nam het touwerk daer dan af, en verliet het. De Commandeur quam den volgenden avont weder by ons, brengende den verzogten lyftogt voor my mede, en de tyding dat het begeerde vaertuigh reets op wegh was, het geen hy zeide zelf bezichtigt, en goedt bevonden te hebben, ook grooter dan het verongelukte. Hy verhaelde hier by, dat de ſtroek of het vaertuigh door den

GEZICHT OP DE RIVIER. 242

SARATOF. 243.

nemen. Een uur voor den middagh quamen wy aen het dorp *Aloſſa*, nu 15 wurſten afgelegt hebbende. Toen nogh 15 wurſten voortgereden kregen wy het dorp *Zawata*, daer wy onze nachtruſt namen. Twee knegts van den Gezant waren met de wagens in het laetſte dorp agtergebleven uit dronkenſchap, waer in ze door den brandewyn waren verzopen geweeſt. De Ruſſen hadden hen in dien ſtaet wakker afgeroſt, en hen van hun meeſte kleeding en mutſen berooft. Dus geſtelt quamen ze in den avont by ons. Hier over werden verſcheide raetſlagen genomen. Volk derwaert te zenden evenwel vonden wy niet raedſaem: waerom wy het daer by lieten, vervolgende des morgens twee uren voor den dagh onzen wegh, die nogh al door boſchaedje lagh. Eenige malen trokken wy door inhammen van de rivier, en daer op nevens de rivier *Occa*, daer wy ten tien uren aenquamen om overgezet te worden, nadat wy vyftien wurſten gewonnen hadden. Deze overvaert geſchiedde weder op de wyze, die wy boven gemelt hebben, maer nu telkens met vier wagens, wordende de paerden uitgeſpannen. Eenige Ruſſiſche reizigers waren reets bezigh om overgezet te worden. Ondertuſſchen tekende ik dit gezicht naer giſſingh van de Zuitzyde, van waer men eenen grooten inham der rivier ziet, die hier, voor zoo veel ik merken kon, van 't Ooſten naer 't Weſten loopt. Want zekerheit kon ik naer myne gewoonte niet nemen, omdat den vorigen dagh de naelt van myn kompas gebroken was. Gy ziet hier de verbeelding. Gezicht getekent.

GESIGT VAN DE RIVIER OCCA.

Met dit overſteken waren wy bezigh tot twee uren na den middagh. Vervolgens reden wy door boſchaedje nevens de zelve rivier. Ontrent den avont vernachttenwe in het dorp *Monſo*, dat buiten 't boſch benevens de rivier op een hoogte legt vyftien wurſten van daer wy over de rivier gezet waren. Des morgens vorderden wy nogh vyftien wurſten tot de ſtadt *Kasjemo*, die weinig van belang is. Den volgenden dagh kregen wy andere wagens en paerden, en gingen op den middagh voort over zandige wegen. Wy hadden 't gezicht van verſcheide plaetsjes. Vervolgens togen wy door een boſch van kleen geboomte, en geraekten ten vier uren binnen het dorp *Zerbalova*, gelegen 15 wurſten van de ſtadt. Ontrent den avont trokken wy van daer geſtadigh door boſch met zeer donker weder en quade wegen, waer door verſcheide wagens omvielen, ook eenige braken. Hier door waren wy gedwongen vier uren na middernagt ons neder te ſlaen. Een uur daerna reedt de Gezant met eenigen van zyn gevolgh voort. Ik niet genegen in de duiſterniſſe te ryden wachtte den dagh af, en begaf my toen met myne drie wagens op

wegh,

JERE

245. WOLOGDA.

SLAW. 244.

CEDER TAKJE. 246.

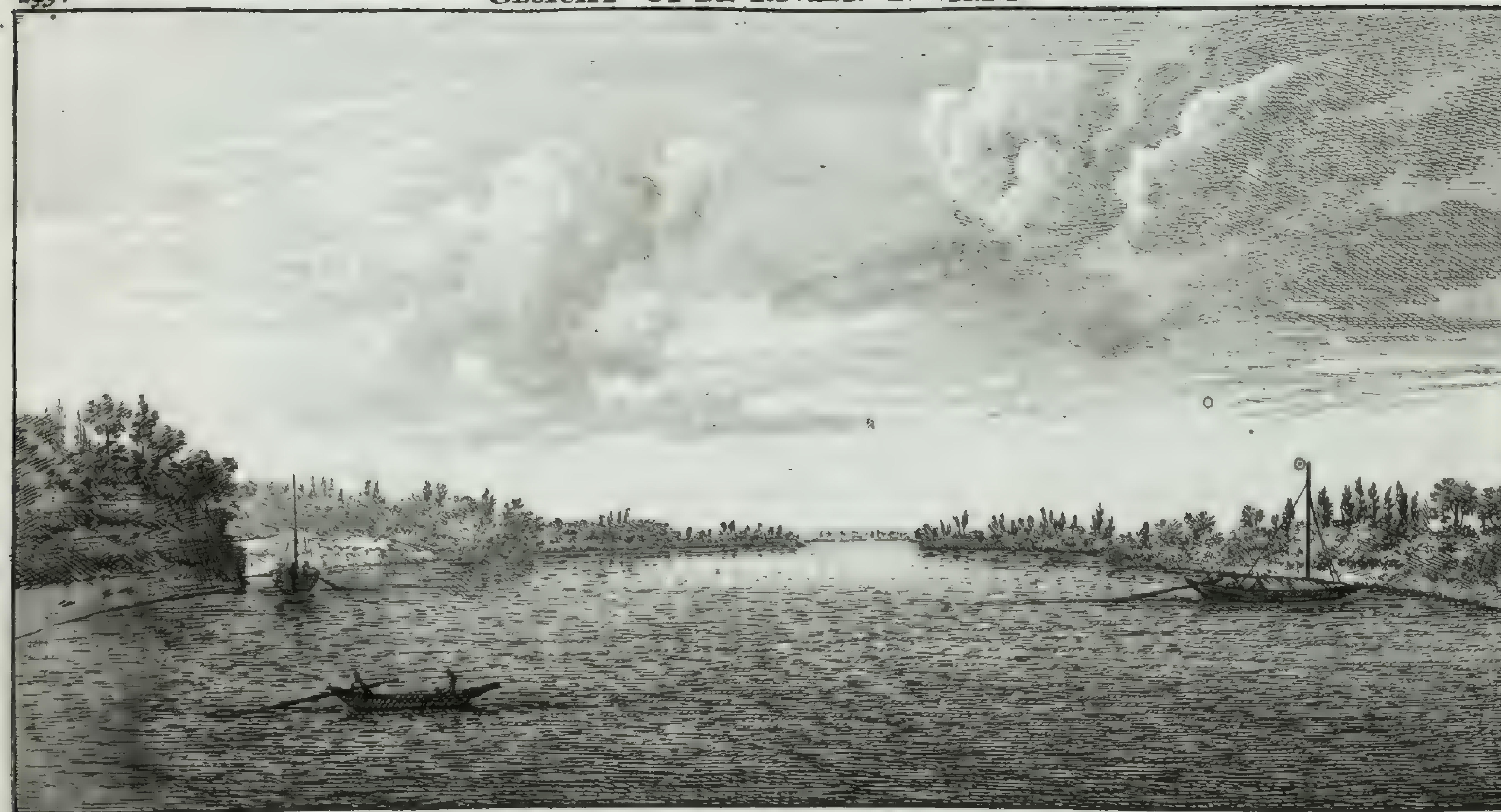
247. TODMA.

248. OEST-JOEGA.

249. GESICHT OP DE RIVIER-DWIENA.

GROT IN D'ALBAST-BERGEN. 250.

GROT IN D'ALBAST-BERGEN. 252.

DE BERGH ORLEES. 252.

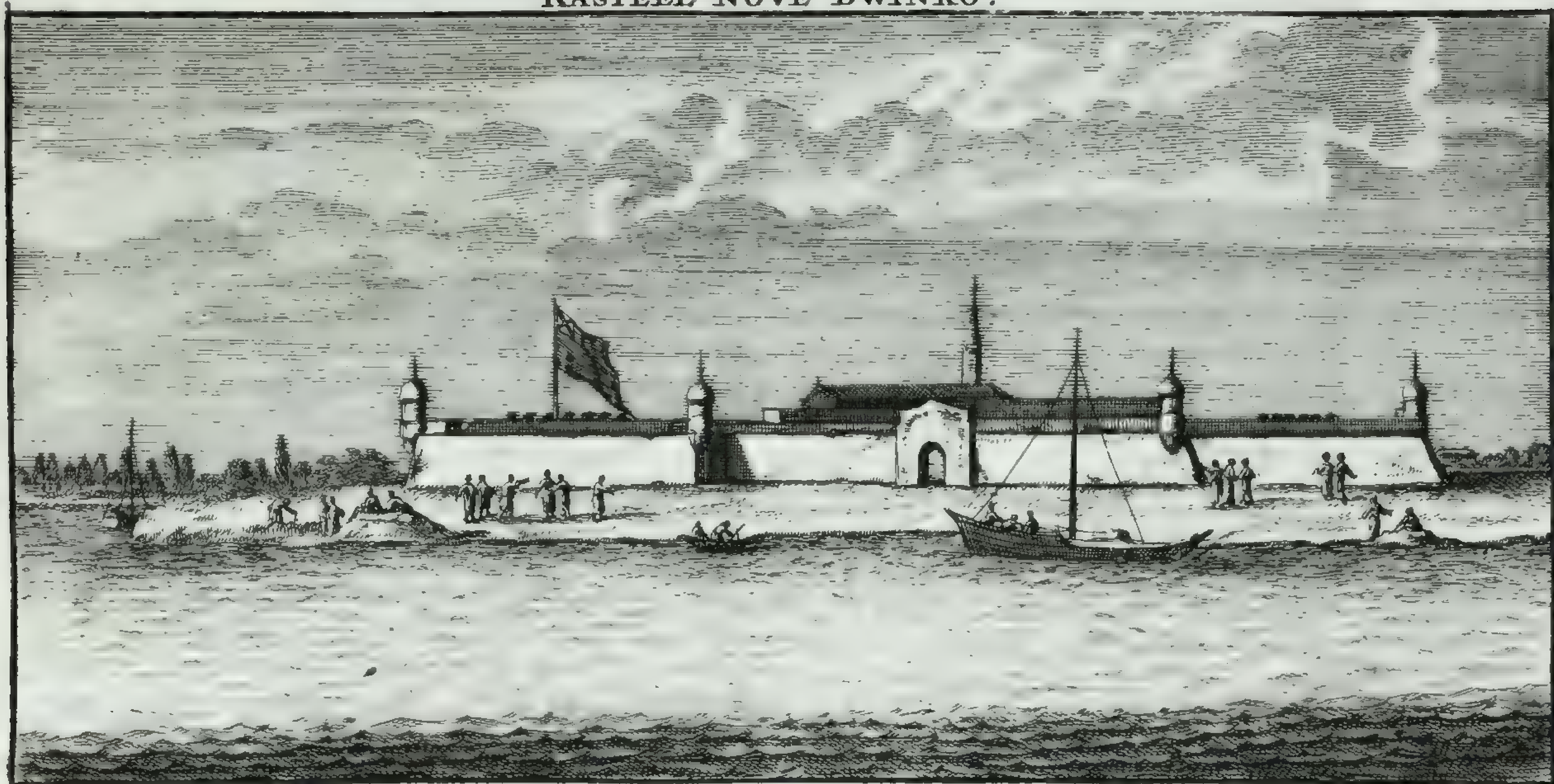
Russische Heiligh. 253.

Beestje Born-doeskie. 254.

KASTEEL NOVE DWINKO.

hof, die aen het Hof van Deenmarken wegens zyne Czaerſe Majeſteit voor Gezant geweeſt was, nevens zyn hofgezin. Welk gezelſchap aen lant gezet zynde had het te gelyk orde om in te nemen de Gemalinne des Gezants Dolgerocke, welke Gezant reets aengekomen was aen het Hof van Koppenhage, om daer by beurte wegens den Czaer de waerdigheit van Ambaſſadeur in de plaets van den Gezant Iſmeyhof te bekleeden. Dit ſchip niet willende zynen wimpel ſtryken bleef hier by de Czaerſe uitleggers, om zich weder naer buiten te begeven, ten anker, dewyl het zonder dit teken van eerbiet niet voorby kon zeilen. Ook waren reets door de ſchepen zyner Majeſteit ontrent twintigh kanon ſchooten met ſcherp gedaen, omdat eenige ſchepen meenden door te zeilen zonder hun braem- of marszeil te ſtryken; waer toe ze toen wel gedwongen werden, moetende daerenboven voor elken ſchoot 50 gulden betalen. Alle de ſchepen bleven by het kaſteel Nove Dwinko ten anker.

Op den 30 der maent gingen wy weder met eenen Z. Ooſtenwint onder zeil, en quamen des avonts ten agt uren in de Witte zee, daer ons de Lootſen verlieten. Toen gingen wy Noortweſt aen, en hadden met den morgeſtont den graeuwen hoek ter regterzyde nevens ons. Op den middagh overviel ons zulk een zware miſt, dat wy geen der ſchepen, die by ons waren, konden onderſcheiden, en ſchier niet van ons zien. Ten zes uren klaerde het weder wat op, zoodat wy de kuſt van Laplant ter ſlinke zyde zagen, daer wy des nagts en des morgens van den eerſten September met ſchoon weder nevens zeilden, zonder eenige dorpen, geboomte, of menſchen te zien. Hier kregen wy weder negen onzer ſchepen agter uit in 't gezicht, vindende gront van 22 tot 26 vademen. Den volgenden dagh gingen wy met harden Noorden wint en holle zee Noort Weſt aen. Toen zagen wy noch lant, noch onze ſchepen. Op den middagh vonden wy de hoogte van 60. grad. 50 minuten. Ontrent het eilant *Kildun*, leggende ten N. Weſten van ons, omtrent 70 mylen van Archangel. Den 4 der maent zagen wy het vorige lant weder, zynde het begin van het Deenſch gebiet. De bewoners des zelfs zyn Vinnen, zich onthoudende in het gebergte, genaemt *Pootsfioert*, waer op zich veel ſneeu vertoonde. De gelegenheit des zelfs ontrent vyf mylen van ons wort door No. 255. verbeelt. De inham vertoont zich met drie of vier verſcheide deelen agter elkander. Wy hadden het ten Zuidweſten van ons, gaende Noortweſtelyk aen. Des morgens zagen wy weder eenen inham, genaemt *Tanebaey*, ſtrekkende zich verre landewaert in, om den hoek van 't gebergte, gelyk op No. 256. aengewezen wort. Na weinigh tydt ontdekte zich agter den hoek verder lant. Hier be-

Komſt in de Witte zee.

Kuſt van Laplant.

Gebergte afgetekent.

De inham Tanebaey.

255. 'T GEBERGTE POOTSFJOERT.

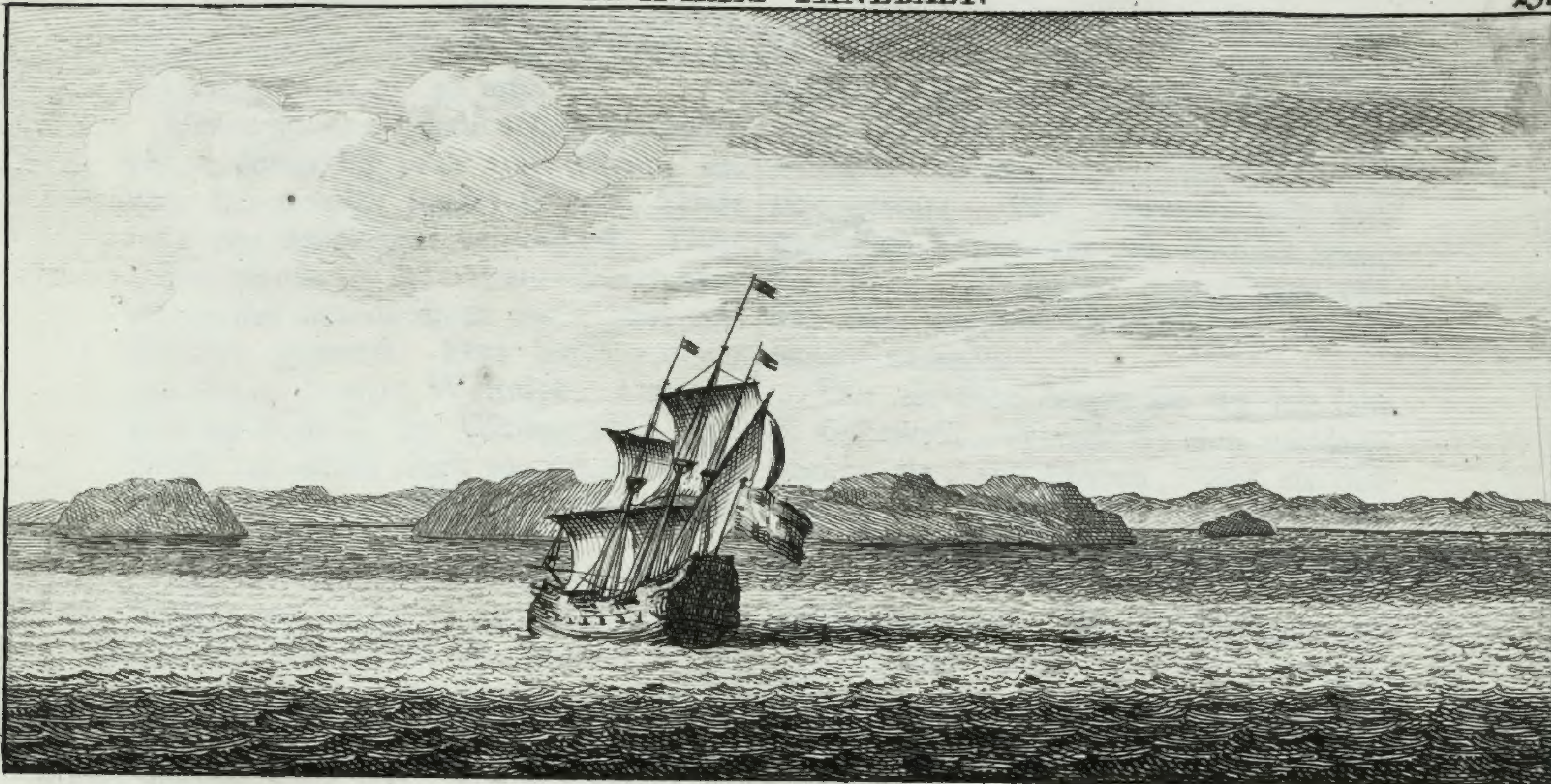
257 DE NOORTKAEP.

259. 'T EILANT SUROOY.

DE INHAM TANEBAEY. 256.

DE EILANDEN INGE. 258.

DE EILANDEN NOORT EN ZUIDFOELE 260.

Einde der Reize.

myn doot al eenige malen in 't Vaderlant was verſpreit geweeſt. Ik zeker, die niet alleen myne Reize van negentien jaren, waer van ik de beſchryvinge heb uitgegeven, maer ook deze van zeven jaren en ontrent drie maenden, zoo gelukkigh had afgelegt, vond my wel dier verplicht om de Goddelyke goetheit en genade te bedanken, waer door ik niet alleen ontgaen heb zoo veele gevaren, als den Reizigers, in vremde en onbekende landen, over 't hooft hangen, maer ook vele zegeningen, en goet onthael alom genoten heb. Myne dankzeggingh had zich ook zoo veel verder uit te ſtrekken omdat myn doorgeſtane arbeit niet vergeefs was geweeſt, en de zeltſaemheden van vremde gewaſſen en dieren, en aftekeningen van al wat opmerkelyks van my gezien was te water en te lant, niet tegenſtaende zoo vele ſukkelingen en ongemakken, behouden waren overgevoert en onbeſchadigt gebleven. Aen u, myn waerde lezer, zal ik my ook verplicht rekenen, indien gy dit verhael myner Reizen met zulk eenen luſt zult ontfangen en doorloopen, als het van my met liefde, met vlyt, met vermaek, en zware koſten is opgeſtelt, en der gedachteniſſe myner lantgenooten aenbevolen.

de magtigste van alle Koningen. 267. kostelyke maeltyden voor hem aengerecht. 290. hy beoorlogt de Grieken. 290. schreit in 't monsteren zyns volx. 291. zyn onkuisheit en bloetschande. 271. van de Grieken beoorlogt. 275. van zyne onderzaten veracht. 276. zyn doot. 276
Xerxes de tweede. 282

Y.

YAcub Beg, Koning van Persie. 424

Z.

ZAntstuiving. 203, 99, 108
Zaegvisch. 371
Zaergoen, een dorp. 206
Zaer-sjos, een Profeet by de Gebbers. 417
Zaritsa. 82, 83, 444
Zeden der Samojeden. 11
—— der Gebbers. 417
—— der Russen. 37, 54
—— der overzeesche natie. 54
—— der Persianen. 173, 308
—— der Armenieren. 183
—— der Persiaensche Koningen. 314
Zedige kleeding der Turken. 165
Zeeduivel. 352
Zeegewas. 388
Zeehagedis. 134
Zeehaven der stadt Bachu. 104
Zeehonden. 99
Zeekorael, 372
Zeerovers. 437
Zegevier over 't innemen van Notenburg. 51
Zenaerboomen. 127, 143, 177
Ziekte des Schryvers. 66, 347, 363, 366
—— van eenen Armenier. 80, 81
Zyde hoe afgewonden. 115
Zjie-raes levert de beste wynen in Persie. 137
Zingan. 431
Zinlykheden des tegenwoordigen Konings van Persie. 149, 164
—— der Persianen. 149
—— der Armeniers. 186
Zits-jan, Persiaensch gedierte. 430
Zon, Godtheit der oude Persianen. 233, 417
Zonneloop door paerden afgebeelt. 230
Zonneschermen by de oude Persen gebruikt. 231
Zonnezwym. 470
Zotheit van Xerxes. 291, 292, 270
Zou, Koning van Persie. 317
Zout op den nek der Walvisschen. 3
Zout water ontrent de linie. 401
Zoutmakery. 463
Zoutvinder. 372
Zwaert van ongemeene grootte. 51

BERICHT VOOR DEN BOEKBINDER.

Nom. 207, 208, 209, 210 en 211.	pag. 373
Nom. 212 en 213.	pag. 373
Nom. 214.	pag. 382
Nom 215, 216 en 217.	pag. 387
Nom. 218 en 219.	pag. 388
Nom. 220.	pag. 394
Nom. 221, 222, 223 en 224.	pag. 397
Nom. 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231 en 232.	pag. 402
Nom. 233 en 234.	pag. 405
Nom. 235 en 236.	pag. 406
Nom. 237, 238 en 239.	pag. 409
Nom. 240 en 241.	pag. 436
Nom. 242 en 243.	pag. 445
Nom. 244, 245 en 246.	pag. 459
Nom. 247, 248, 249, 250, 251 en 252.	pag. 464
Nom. 253 en 254.	pag. 467
Nom. 255, 256, 257, 258, 259 en 260.	pag. 470

D R U K F E I L E N

dus te verbeteren.

A *betekent de eerste Kolom*, B *de tweede.*

Pag. 51. Reg. 35 a *howel* l. *hoewel.*
74. 26 a *zien komen.* Voeg hier agter: *Men ziet'er de verbeelding van op No. 23.*
83. Reg. 58. *Zaritha* l. *Zaritsa.*
17. 1. a *Klocknitse* l. 11. *Klocknitse.*
5. a *Nikooske* l. *Nikoolske.*
6. a *Bogasloef* l. *Bogasloof.*
90. 10. a *Goli* l. *Goey.*
96. 51. a *geberte* l. *gebergte.*
100. 50. a *hoeden* l. *hoede.*
101. in 't opschrift *kata-kulustahan* l. *kala-kulustahan.*
106. 44. a *Mahometans* l. *Mahometaens.*
115. 16. a *nemem* l. *nemen.*
152. 40. b. *syffergetal* l. *syffergetal* 1.
158. boven aen in 't kantschrift, *der gerechts* l. *der gerechtskamer.*
192. boven 't Hooftstuk *Sagte-Rustan* l. *Tagte-Rustan.*
244. 51. b *Tamyris* l. *Tomyris.*
248. 39. b *Memplis* l. *Memphis.*
316. 42. b *instantelyk* l. *ernstigh.*
43. b *geleerde* l. *geleerden.*
320. 45. b *stadt* l. *kerk.*
327. 27. a *Aed-loen* l. *Aed-joen.*
331. 52. a *Maent* l. *Maen.*
Pag. 339. Reg. 18. b *vier Aenbidders* l. *Vieraenbidders.*
342. 19. a *Dom-banje* l. *Dombanie.*
344. 2. b *Basiele* l. *Basielie.*
345. 34. b *Gesje* l. *Getje.* Zoo ook in 't kantschrift.
354. 4. b *Zoete kryn* l. *Tutocoreyn.*
359. 42. a *Metsietse* l. *Mextietje.*
360. 15. b *Musor* l. *Mousson.*
370. 16. a *Munster* l. *Monster.* Zoo ook pag. 375. a en 376. a.
375. a in 't kantschrift *Poele-don* l. *Poele-doa.*
382. 32. a *Chirebomesen* l. *Chierebonesen.*
415. 19. b *wy 't volgens* l. *wy volgens.*
25. b *verbeeldinga* l. *verbeeldinge.*
416. 42. a *Sersiaensch* l. *Persiaensch.* *die* l. *dien.*
417. 9. a *naeste* l. *naesten.*
435. b in 't kantschrift *kom* l *komst.*
446. 1. b *Apanska* l. *Apaneka.*
447. in 't kantschrift b. *koeliko-* l. *koelikove.*
449. 9. a *vernachtten* l. *vernachtten wy.*
13. a *deden* l. *deden wy.*
14. a *ik* l. *wy.*
16. a *ontmoette* l. *ontmoetten.*
455. 5. a *voorttrekkende wy* l. *voorttrekkende het krygsvolk.*
32. a *om* l. *voor.*
458. boven 't hooftstuk *Preslaw* l. *Pereslaw.* zoo ook Reg. 30. a. en dus ook in 't Regifter, en elders.
Op dezelve plaets *Jareslaw* l. *Jereslaw.* zoo ook hier 52. a. en 't in Regifter, en waer het verder zou mogen voorkomen.
461. b Reg. 42. 147. l. 247.

E I N D E.

